

Spelotheken in West-Vlaanderen

Een exploratie in het licht van
opvoedingsondersteuning

Vlaamse overheid

jongerenwelzijn
JONG LEVEN RICHTING GEVEN

INHOUD

Vooraf: de auteurs	4	Groepsactiviteiten	31
Voorwoord	6	Toegankelijkheid = laagdrempeligheid?	32
Inleiding	7	Bereikbaarheid	33
Geschiedenis van de spelotheken	9	Betaalbaarheid	34
Internationaal	9	Bruikbaarheid	34
België	9	Begrijpbaarheid	36
Spelotheken vandaag: een situering	13	Beschikbaarheid	37
Gemeenschappelijkheid in verschil	13	Betrouwbaarheid	38
Inbedding en samenwerking	13	Bekendheid	38
Doelpubliek	15	Wie kan iets betekenen voor spelotheken in het kader van opvoedingsondersteuning?	40
Kinderen van 0 tot 99 jaar	15	De opvoedingswinkels	40
Tieners	15	Provinciale steunpunten opvoedingsondersteuning	42
De rol van vrijwilliger en professional	16	Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning	43
De rol van de vrijwilliger	17	Afdeling welzijn en samenleving	45
De rol van de professional	18	EXPOO	46
Spel en spelen	20	Samenspel West-Vlaanderen	47
Het uitlenen van speelgoed	20	Inspirerende ideeën	49
De waarde van het spel voor ouders en kinderen	22	Samenvatting en conclusie	51
De ontwikkelingsschijf	24	Bronnenlijst	59
Meer dan spel alleen	25		
Opvoedingsondersteuning: what's in a name?	26		
Van spel tot opvoedingsondersteuning: spreken en vragen	28		
Delen van informatie	28		
Ontmoeten is verbinden	29		
Koffietje?	29		

VOORAF: DE AUTEURS

Het Agentschap Jongerenwelzijn wil jong leven richting geven en tot het uiterste gaan voor jongeren in moeilijke leefsituaties. Elk kind/jongere heeft het recht om kansrijk op te groeien. Het Agentschap zet in op opvoedingsondersteuning¹ en hulpverlening en wil op die manier bijdragen tot het welzijn van kinderen, jongeren, ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken.

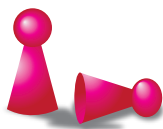
De Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning (VCO) van West-Vlaanderen maken deel uit van het Agentschap Jongerenwelzijn en zijn tevens auteur van dit rapport. De opdrachten van de VCO worden bepaald door het decreet opvoedingsondersteuning van 2007. De VCO hebben een drievoudige opdracht, die aan bod komt op p.43 ‘Vlaamse Coördinatoren Opvoedingsondersteuning’ van dit rapport. Het VCO-team wenst eveneens een bepaalde visie uit te

1 In de loop van 2013 dooft de huidige werking van de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning (VCO) uit en wordt vanuit het Agentschap Jongerenwelzijn niet verder ingezet op opvoedingsondersteuning. Deze ontwikkeling is te kaderen binnen het ontstaan van het nieuwe decreet preventieve gezinsondersteuning (K&G) waarin de huizen van het kind centraal staan. Het huidige decreet opvoedingsondersteuning zal hier deels in vervat zitten. Meer informatie is terug te vinden in de conceptnota op <http://www.huizen-vanhetkind.be/hk/>

dragen. Er is een sterk geloof in de stem en de kracht van kinderen, jongeren, ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken om samen vorm te geven aan het opvoeden en het opgroeien in de samenleving. Daarbij hebben we speciale aandacht voor kansengroepen en tieners. We streven ernaar te verbinden en een aanspreekpunt te zijn. Verder willen we bijdragen tot visie- en beleidsontwikkeling, informatieverspreiding, inhoudelijke verdieping en expertiseontwikkeling op het vlak van opvoedingsondersteuning.

De spelotheken² zijn plaatsen waar kan bijgedragen worden aan de ondersteuning van de opvoeding. Opvoedingsondersteuning aanbieden op plaatsen waar ouders al komen kan een meerwaarde zijn. Daarom is een verkenning en versterking van spelotheken in West-Vlaanderen een interessante piste. Het is de bedoeling om de spelotheken in West-Vlaanderen in kaart te brengen. Zo krijgen we zicht op de verscheidenheid in en gelijkenissen tussen spelotheken. Daarnaast willen we de spelotheken inspireren en het thema ‘spelotheken en opvoedingsondersteuning’ inhoudelijk uit-

2 Er is heel wat discussie over de schrijfwijze van de term spelotheek, speelotheek of speel-o-theek. In navolging van Van Dale opteren wij ervoor om in dit rapport gebruik te maken van volgende schrijfwijze: ‘spelotheek’ en ‘spelotheken’, tenzij dit in documenten van bepaalde organisaties of overlegfora anders wordt gehanteerd.

diepen. Daarbij willen we de spelotheken zowel erkenning geven voor hun waardevol aanbod als ondersteunen bij het vormgeven van dat aanbod.

Met dit rapport inzake spelotheken en opvoedingsondersteuning bouwen we verder op de eerdere publicatie ‘Samen op een hobbelpaard’ (Decoene, Myny, Vanthuyne en Verschelden (red.), 2006). In deze publicatie werd al dieper ingegaan op de spelotheek in de Panne en de ontwikkeling van een draaiboek over de uitbouw ervan met aandacht voor gezinsondersteuning.

VOORWOORD

De sterke interesse van het VCO-team in West-Vlaanderen voor de spelotheken komt hierboven reeds tot uiting. Die interesse is gegroeid uit de vaststelling dat er vaak heel wat gebeurt op vlak van opvoeding in een speltheek. Kinderen ontdekken er een waaier aan speelgoed, speelgoed wordt er uitgeleend, opvoedingsverantwoordelijken ontmoeten elkaar. Ouders worden ondersteund door een gevarieerd spelaanbod en worden bijgestaan bij het kiezen van speelgoed. We kunnen dus stellen dat spelotheken dikwijls instaan voor een informele ondersteuning van de opvoeding.

Vanuit die vaststellingen en onze interesse zijn we op zoek gegaan naar wat er nu precies gebeurt in een speltheek op vlak van opvoedingsondersteuning. Dit rapport dient dus gelezen te worden als een exploratie van de spelotheken in het licht van opvoedingsondersteuning. We willen echter geenszins de verscheidenheid in spelotheken reduceren tot één model. De bril van waaruit wij, als VCO-team, kijken is er vooral één van opvoedingsondersteuning. Spelotheken kunnen echter ook inspelen op andere noden en behoeften.

De exploratie van de spelotheken en het schrijven van dit rapport was een zoeken naar de kern van de relatie tussen spelotheken en opvoedingsondersteuning. In het

rapport hebben we beschreven wat we allemaal hebben gezien, ervaren en gehoord. Het is een aanzet om samen verder na te denken over wat spelotheken kunnen betekenen voor kinderen, jongeren, ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken en de samenleving.

De exploratie en het daaruit volgend rapport zijn het resultaat van gedeelde inspanningen. We bieden dus nu het product aan van een teamprestatie. Een essentiële inspanning die we niet mogen vergeten, is die van de spelotheken zelf. Onze dank gaat uit naar iedereen die ons te woord heeft gestaan, zowel telefonisch als in persoon. We danken ook allen die vele inspanningen leverden om fiches aan te vullen en interviews na te lezen. We hopen dat jullie stem voldoende aanwezig is in dit rapport, dat mede dankzij jullie tot stand kwam.

Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning West-Vlaanderen
Agentschap Jongerenwelzijn

INLEIDING

Spel en spelen zijn belangrijke ervaringen in een mensenleven. Voor zowel jong als oud is het een manier om plezier te beleven met anderen. We leren er iets over onszelf, de ander en de wereld. Spelen is een basisrecht. Dit recht is zelfs vervat in een internationaal verdrag, wat een uniek gegeven is. Het is terug te vinden in artikel 31:1 van het Kinderrechtenverdrag: *“De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.”* De spelotheken dragen bij om aan dit recht tegemoet te komen.

Elke speltheek ondersteunt incidenteel of intentioneel de opvoeding. Er is niet één kant-en-klare manier waarop opvoedingsondersteuning kan uitgewerkt worden in een speltheek. Vanuit de eigen geschiedenis, mogelijkheden, keuzes en concrete werking komt men tot mogelijkheden om de speltheek vorm te geven. Elk van die manieren is waardevol op zich. Het is de bedoeling om een overzicht te geven van de verschillende wijzen waarop

een speltheek vorm kan krijgen én wat daar allemaal bij komt kijken. Daarbij willen we de verscheidenheid aan spelotheken en de wijze waarop opvoedingsondersteuning hierin vorm krijgt, waarderen en erkennen.

Het rapport begint met een **eerste hoofdstuk** over de geschiedenis van de spelotheken om daarna, in **hoofdstuk 2**, stil te staan bij de hedendaagse speltheek. Hierbij wordt ingegaan op wat spelotheken gemeenschappelijk hebben, maar ook op verschillen in accenten op vlak van inbedding en samenwerking, doelpubliek (met bijzondere aandacht voor tieners) en de inzet van vrijwilligers en professionals. Op welke wijze een speltheek vorm kan krijgen, belicht het rapport in dit gedeelte. **Hoofdstuk 3** gaat over spel en spelen; het uitlenen van speelgoed, hoe spelotheken hieraan tegemoet komen en wat de betekenis ervan is voor ouders en kinderen. Een **volgend hoofdstuk** geeft aan dat het om meer gaat dan spel alleen. Hierbij staan we stil bij een aantal functies van opvoedingsondersteuning die in spelotheken (kun-

nen) opgenomen worden. In **hoofdstuk 5** volgt een bespreking van de toegankelijkheid van spelotheken. Het aanbod van de spelotheken wordt hierbij getoetst aan de 7 B's (bereikbaarheid, betaalbaarheid, bruikbaarheid, begrijpbaarheid, beschikbaarheid, betrouwbaarheid en bekendheid). Ook de actoren die spelotheken kunnen bijstaan in het kader van opvoedingsondersteuning komen aan bod in **hoofdstuk 6**. Het rapport sluit af met **inspirerende ideeën** en een samenvattende **conclusie**.

GESCHIEDENIS VAN DE SPELOTHEKEN

In wat volgt, gaan we kort in op de ontstaansgeschiedenis van de spelotheken. We zijn hierbij niet volledig, maar geven een beknopt overzicht van een aantal mijlpalen in het ontstaan. Er is slechts een beperkte hoeveelheid aan materiaal en bronnen voorhanden. We baseren ons voornamelijk op een intern document ‘Historiek Vlaams Overleg Spel-o-theken’ van het Vlaams Overleg Spel-o-theken³ (VOS).

Internationaal

Spelotheken zijn een wereldwijd fenomeen. De eerste spelotheek opende haar deuren in 1934 in de Verenigde Staten. In Zweden bood de eerste LEKOTEK in 1963 ondersteuning aan ouders van kinderen met een beperking (Aguirre, 2007). In het Verenigd Koninkrijk startten de eerste spelotheken op het einde van de jaren '60 (Capacity and Play Matters, 2007). Dit initiatief vloeiده voort uit een poging om te beantwoorden aan de noden van gezinnen met jonge kinderen of aan kinderen met specifieke behoeften, voor wie er tot dan weinig tot geen voorzieningen waren. Men onderscheidde

drie grote types van spelotheken. Diegene die gericht waren op de gemeenschap, de Lekoteks voor kinderen met een beperking en spelotheken met een sociaal en cultureel programma (Brodin en Bjorck-Akesson, 1992).

België

In België kende de Franstalige Gemeenschap sinds 1982 de vereniging a.s.b.l. LUDO (l'association des Ludothèques et des ludothécaires de la Communauté Française de Belgique). Sinds 1988 is deze vereniging door de Franstalige Gemeenschap van België erkend als een algemeen organisme van Permanente Vorming. Naast haar overkoepelende rol stelde LUDO zich vijf doelstellingen: 1) het samenbrengen van mensen teneinde de ludieke praktijk te bevorderen, 2) het ter beschikking stellen van kwalitatieve spelen en speelgoed voor het brede publiek, 3) het voeren, bevorderen en aanmoedigen van een kritische reflectie over het spel met als doel de ludieke educatie te optimaliseren, 4) opvoeden aan de hand van het spel en ijveren voor de erkenning van het spel als een volwaardige culturele activiteit, 5) vergroting van het bewustzijn en het aansporen tot gedrag dat bijdraagt tot een duurzame ontwikkeling (Ludo a.s.b.l. (z.d.); Aguirre, 2007).

Aan Vlaamse zijde werd in het jaar 1978, de droom van spelotheken geboren. In de gebouwen van Soli-

3 We gebruiken hier ‘spel-o-theek’ i.p.v. ‘spelotheek’ omdat het Vlaams Overleg deze schrijfwijze hanteert.

val te Mechelen werd er een succesvolle tentoonstelling over aangepast spel materiaal voor kinderen met een beperking gegeven. De initiatiefnemer Koen Kuylen vond dat het niet bij dit éénmalig project mocht blijven. Zowel betrokken ouders als opvoeders uit Brugge, Mechelen en Antwerpen gingen op zoek naar lotgenoten en vrijwilligers om uitleendienst van geschikt spel materiaal op te richten. Ze deden aan pionierswerk. Er werden geschikte locaties gezocht voor het oprichten van spelotheken en ervaringen werden uitgewisseld met Nederlandse initiatieven. Om contacten met de overheid uit te bouwen en elkaar materieel en inhoudelijk te steunen, werd een overkoepelend orgaan opgericht. Het Vlaams Overleg Speel-o-theken (VOS) werd in het leven geroepen op 27 december 1978 (Speel-o-theek de Rinkebel VZW, 2008). De basisgedachte van de oprichters was het concept “*spelothek*” in Vlaanderen en Brussel gestalte te geven met bijzondere aandacht voor kinderen met een beperking en langdurig zieke kinderen. Maar belangrijk om in het achterhoofd te houden is dat niet alle Vlaamse spelotheken gericht zijn op deze specifieke doelgroep. Zo zijn er ook die toegankelijk zijn voor alle kinderen, of andere die een meer typische buurtwerking als achtergrond hebben.

De hoofddoelstelling van het VOS was: coördinatie, samenwerking en adviseren van groepen of personen die een spelothek wensen op te star-

ten. Ter ondersteuning van een verantwoorde spelothekwerking werden diverse instanties gecontacteerd: openbare instanties, sociale voorzieningen, speelgoedfabrikanten en mensen uit de speel-leerwereld. Bij de start waren er 3 spelotheken (Mechelen, Brugge, Antwerpen). Al vlug sloten Kortrijk, Gent, Turnhout en Leuven zich ook aan als startende spelotheken bij het VOS.

Het VOS haalde de grote pers jammer genoeg niet. Het was stil veldwerk van enkele honderden rechtstreeks betrokken ouders en enkele specialisten. Veel startende spelotheken hadden het moeilijk met de aanschaf van het soms vrij dure materiaal. Daarom werden spelotheken voor zieke kinderen en kinderen met een beperking tot het begin van de jaren negentig ondersteund door de voorloper van de afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen door het ter beschikking stellen van speelgoed. Dit speelgoed werd toen aangekocht door de administratie.

Deze ondersteuning werd stopgezet toen het decreet op het lokaal jeugdwerkbeleid in werking trad (1994). Dit decreet was het resultaat van een overwogen decentraliseringsproces en –beleid dat de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor het lokale jeugd(werk)beleid bij de gemeente legde. Het uiteindelijke doel van dit decreet was en is nog steeds te bevorderen dat het lokale en provinciale jeugdwerk snel en adequaat kan

inspelen op de evoluerende behoeften van kinderen en jongeren in hun vrije tijd. Dit doel wordt nagestreefd enerzijds door het bestaande jeugdwerk beter te ondersteunen zodat dit aanbod kwalitatief verbetert en anderzijds door blinde vlekken inzake jeugdwerkeraanbod te laten opvullen vanuit nieuwe initiatieven.

Met de inwerkingtreding van het decreet, stopte dus de rechtstreekse ondersteuning van de Vlaamse overheid aan lokale initiatieven. Zowel de provincies als de gemeentebesturen werden sterker geresponsabiliseerd en gesubsidieerd voor het voeren van een lokaal en provinciaal jeugdwerkbeleid. Het decreet legt weinig inhoudelijke verplichtingen op, maar biedt de gemeenten, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, en de provincies een kader voor de opmaak van het beleidsplan. In het decreet wordt wel bijzondere aandacht besteed aan de toegankelijkheid en diversiteit van het aanbod voor kinderen en jongeren. Het decreet voorziet daarenboven structurele impulsen voor gemeentes die meer dan gemiddeld te maken hebben met kinderen en jongeren die behoren tot een etnisch-culturele minderheid, die geconfronteerd worden met armoede, laag geschoold zijn of uit problematische opvoedingssituaties komen. Aan de provincies werd van bij de inwerkingtreding van het decreet gevraagd om bijzondere aandacht te geven aan de initiatieven die zich in hoge mate richten op het werken

met kinderen en jongeren met een beperking. Het decreet is sinds zijn inwerkingtreding regelmatig bijgestuurd, zo werd onder andere ook het decreet provinciaal jeugdbeleid geïntegreerd, maar aan de essentie is nog niet geraakt.

Op Vlaams niveau zijn er geen subsidies voorzien voor het VOS. Het decreet Vlaams jeugdbeleid bevat diverse subsidieregelingen om jeugdinitiatieven op Vlaams niveau te ondersteunen. Indien een vereniging een aanvraag indient, die beantwoordt aan de criteria die worden vooropgesteld, dan kan dergelijke vereniging worden betoelaagd (Bert Anciaux, 2009).

De provincie Antwerpen gaf een goed voorbeeld met de invoering van een degelijke subsidiëring voor spelotheken op haar grondgebied. Toch bleef het initiatief nog voor veel ouders onbekend. Ondanks de ondersteuning door stadsbestuur, sociale voorzieningen, provincie, sponsors e.d. kregen heel veel spelotheken het moeilijk op financieel gebied, enkele waren genooddaakt om de deuren te sluiten. Sommige spelotheken voor mensen met een beperking en langdurig zieken vielen plots onder jeugdwerk en kregen maar een peulenschilletje, verdeeld onder de vele organisaties voor jeugd in een stad.

Er kwam ondersteuning van bepaalde sociale voorzieningen. Deze voorzieningen ondersteunden met geld(en) en accommodatie

maar dan wel nog uitsluitend voor hun eigen doelgroep (bijvoorbeeld enkel nog gericht op kinderen met autisme). Enkele steden richtten zelf een spelothek op met verruiming van de doelgroepen: volwassenen, personen met dementie en migranten. Hiervoor zijn ze afhankelijk van het stedelijk beleid dat veranderlijk is naargelang de accenten die een gemeentebestuur legt.

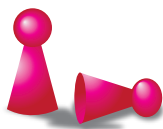
Het VOS zag inclusiegerichte spelotheken als een mogelijkheid maar alleen als bijzondere doelgroepen niet in verdrukking komen naar testruimte, bruikbaar ontleenbaar materiaal en noodzakelijke begeleiding. Samenwerking werd een oproep voor het Vlaamse overleg. Er werden tal van samenwerkingskanalen uitgeprobeerd met en zonder resultaat, waaronder een overleg met organisaties voor spelotheken gericht naar het ruime publiek.

Als we de geschiedenis van de acties van het VOS vanop enige afstand bekijken, dan blijkt er een verschuiving in de accenten die gelegd worden. Vroeger lag de focus voornamelijk op het wegwijs maken om de spelothek draaiende te houden. Hoewel deze strijd voor overleven voor een aantal spelotheken nog steeds aan de orde is, ligt het accent nu meer op de inhoudelijke uitwis-

seling om de doelstellingen te realiseren.⁴

Spelotheken zijn momenteel vooral afhankelijk van de inzet van middelen door lokale besturen of vzw's. Op de Vlaamse en federale beleidsniveaus zijn er geen structurele middelen voorzien.

4 Meer informatie over het VOS kan je terugvinden op volgende website:
<http://spelotheken.be/vos-vzw.html>

SPELOTHEKEN VANDAAG: EEN SITUERING

Na deze kijk op spelotheken vanuit historisch perspectief, wordt in wat volgt een verdere situering van de spelotheken, zoals ze er vandaag uitzien, gegeven. Het belang dat aan spel en relatie wordt toegekend vormen een gemeenschappelijk element tussen spelotheken. We belichten echter ook de verscheidenheid in accenten, op vlak van inbedding en samenwerking, beoogde doelgroep, inzet van vrijwilligers en professionals, hetgeen van elke speltheek een uniek verhaal maakt.

Gemeenschappelijkheid in verschil

“Het onderzoek van sociologe Luce Dupraz voor ALF (L’Association des ludothèques françaises) toont dat de speltheek een informele structuur is waar activiteiten m.b.t. spel georganiseerd worden, maar die ook ruimte geeft voor de verdere uitbouw van ongedwongen en informele relaties tussen bezoekers onderling, tussen bezoekers en het personeel of de vrijwilligers en tussen ouders en kinderen. In deze ruimte komen allerlei bijzondere relaties tot stand en zien we vaak exclusieve momenten ontstaan tussen ouders en kinderen” (Evens stichting, p.62).

In het bovenstaande komen ‘spel’ en ‘relatie’ naar voor als twee belangrijke elementen binnen de werking

van spelotheken. De speltheek is een dienst die aan zijn leden de mogelijkheid biedt om samen te spelen en/of om spellen te ontleen. De speltheek dient, naast het uitlenen van spelmateriaal en in de mate van het mogelijke, ook als een publieke bron van informatie, advies en steun aan haar leden. De term speltheek verwijst dus naar plaatsen waar spelmateriaal uitgeleend wordt. Ook zijn ze een plaats waar relaties (tussen kinderen, ouders, vrijwilligers en professionals) tot stand kunnen komen. In hoofdstuk 3 ‘Spel en Spelen’ op p.20 wordt dieper ingegaan op de betekenis van spel voor ouders en kinderen en op hoe spelotheken dit vormgeven. In wat volgt staan we eerst stil bij een aantal accentverschillen tussen spelotheken.

Inbedding en samenwerking

Zoals in hoofdstuk 1 reeds aangegeven bestaat er in Vlaanderen

geen reglementerend- en wetgevend kader voor spelotheken en worden ze ook niet structureel erkend en gesubsidieerd. Een spelotheek kan worden uitgebaut op persoonlijk initiatief, op initiatief van sociale of caritatieve organisaties, van verenigingen zonder winst oogmerk, van de lokale, gewestelijke of nationale overheid, of van elke andere instelling in die zin. Vaak is een spelotheek ook verbonden aan of ingebed in een samenwerkingsverband van een specifieke organisatie. De middelen komen van verschillende partners: de gemeente, het stedenfonds, serviceclubs, private schenkingen, persoonlijke middelen of activiteiten.

Een aantal spelotheken zijn verbonden aan een bibliotheek. Hier is het bereik zo groot als het bereik van de bibliotheek zelf. Het is ook een 'voorziening' die geacht wordt gekend te zijn bij brede lagen van de bevolking. Net daarom is het een ideale omgeving om te bezoeken met een klas. De inbedding van spelotheken in (of samenwerking met) de bibliotheek bezit heel wat potentieel om de opvoeding te ondersteunen. Dit potentieel slaat vooral op het informatief aanbod over opvoe-

ding (cf. evolutie Delphi-project West-Vlaanderen http://www.west-vlaanderen.be/provincie/Nieuws/ezines/cultuurcocktail/201102_cc.html#delphi) en het aanbieden van spelmateriaal. Een andere optie is het organiseren van infomomenten over opvoeding of van activiteiten met scholen waar ouders bij betrokken worden.

Andere spelotheken zijn verbonden aan een kinderopvang. Het voordeel hier is dat de stap naar de spelotheek voor ouders die er een kindje hebben, klein is. Het kan ook leiden tot een boeiende samenwerking tussen spel en opvoeding. Samen bieden ze een plaats waar ouders elkaar kunnen ontmoeten én spreken over wat opvoeden met zich meebrengt. Voor de kinderen en kinderbegeleiders is de spelotheek een extra dimensie van de kinderopvang.

Diensten voor onthaalouders werken eveneens samen met spelotheken. De materiële ondersteuning en de waarde van het speelgoed voor het kind en de onthaalouder zijn kernaspecten. In een aantal gevallen creëert men ook tijd en ruimte om de onthaalouders samen te brengen. Men kan dan ervaringen delen en tips uitwisselen. Wanneer onthaalouders zich goed ondersteund voelen, kunnen ze andere opvoedingsverantwoordelijken zelf ondersteunen.

Een aantal spelotheken zijn verbonden aan een jeugddienst. Vaak zijn deze uitleendienst gericht op

jeugdwerkinitiatieven. Een voordeel van de jeugddienst is het makkelijker bereiken van tieners, afhankelijk van de verbondenheid (ruimtelijk, leefwereld) van de speltheek met een jongerenwerking zoals bijvoorbeeld Grabbelpas.

Ook in het onderwijs zijn er een aantal speltheeken. In één geval (een dienstencentrum voor personen met een fysieke of meervoudige beperking) maakt het spelen deel uit van het lessenpakket. Daar worden therapeutische mogelijkheden van het spel benut of wordt er speelgoed aangepast om net die therapeutische mogelijkheden te vergroten. Er zijn ook scholen die speelgoed aanbieden over de middag of tijdens de speeltijd. Een spelnamiddag behoort dus ook tot de mogelijkheden.

Samenwerking met het OCMW of het Sociaal huis komt evenzeer voor. In een aantal gevallen is de speltheek expliciet gericht op mensen in moeilijke leefsituaties. Het bezoeken van een speltheek kan dan deel uitmaken van een begeleidingsproces, dat gericht is op de ontwikkeling van individuele vaardigheden, het vergroten van het sociale netwerk, het bespreekbaar maken van opvoeding en/of het bevorderen van informele steun.

Daarnaast bestaan er ook mobiele speltheeken. Zij bieden een interessante manier om ontmoetingen te stimuleren tussen kinderen en/of opvoedingsverantwoordelijken. De speltheek plaatst zich op een zicht-

bare plaats in een bepaalde wijk. Zo kan er ook bijgedragen worden tot een buurt- of wijkgevoel. Kinderen kunnen er alleen of samen met hun ouders langskomen.

Doelpubliek

Kinderen van 0 tot 99 jaar

Een speltheek richt zich zowel naar kinderen als opvoedingsverantwoordelijken. Dit gaat dan over kinderen van 0 tot 3 of van 0 tot 12 jaar. Een andere afbakening is gericht op 'kinderen van 0 tot 99 jaar'. Een aantal speltheeken zijn er in het bijzonder voor kinderen met een beperking, kwetsbare gezinnen of voor onthaalouders. Het spelen kan dus niet afgebakend worden tot één bepaalde leeftijds- of doelgroep. Verder richt een speltheek zich vaak ook naar opvoedingsverantwoordelijken. Dit gaat van ouders tot professionelen: bv. leerkrachten, opvoeders, ergotherapeuten, onthaalouders en studenten (bv. ergotherapie, kindzorg).

Tieners

We wensen tieners als een aparte groep te vermelden omdat we als VCO-team vanuit het Agentschap Jongerenwelzijn bijzondere aandacht schenken aan deze leeftijdsgroep. Bij de uitvoering

van de decretale opdrachten stelt het VCO-team het opvoeden van tieners en de ondersteuning van kansengroepen voorop. Opvoedingsondersteuning beschikbaar maken voor iedereen en het perspectief van ouders én jongeren in beeld brengen: daar streven de VCO-teams naar. We zoeken dus naar mogelijkheden om de stem van jongeren te horen en te versterken. Tieners blijken vaak een heterogene groep te zijn die andere inspanningen vragen. Meerdere spelotheken geven aan dat men tieners niet altijd bereikt. Het aanbod van de spelotheek is ook niet altijd afgestemd op deze groep van 12 tot 18 jaar. Maar er is meer aan de hand. Sommigen geven aan dat tieners niet meer spelen en speelgoed zien als iets voor (kleine) kinderen. Anderen formuleren de vaststelling dat jongeren vanaf een bepaalde leeftijd, rond 12 jaar, andere activiteiten opnemen. De vrije tijd wordt dan meer ingevuld met vrienden, sportactiviteiten of jeugdwerkinitiatieven. Vanuit één mobiele spelotheek wordt opgemerkt dat tieners wel geïnteresseerd langskomen maar niet blijven om te spelen tenzij er samen buiten gespeeld kan worden en ze zich hiervoor niet moeten verplaatsen.

De stem van de tieners zelf ontbreekt hier echter. Enkel in gesprek met hen kan uitgemaakt worden wat spelen voor hen betekent en of er nog speelgoed is dat hen aanspreekt. Het kan ook boeiend zijn om na te gaan of ze nog behoefte hebben om samen te spelen met anderen of opvoedings-

verantwoordelijken. Tieners hebben misschien ook een andere visie op de toegankelijkheid van initiatieven zoals een spelotheek. Een initiatief dat veel bijval krijgt, is het gratis beschikbaar stellen van computers. Een aantal tieners voelt zich hierdoor aangesproken. Er wordt dan ook aangemoedigd om samen met de ouder(s) langs te komen.

Het bereiken en betrekken van tieners houdt een beweging in naar hen toe. Het betekent zich openstellen voor hun leefwereld om van daaruit te gaan kijken wat hen (spelerwijs) bezighoudt. Daarbij is het ontzettend belangrijk bewust te zijn van de grote verschillen die bestaan tussen tieners onderling naar cultuur, levensgeschiedenis, interesses, persoonlijkheid en voorkeuren. Tieners worden echter al te vaak als een homogene groep gedefinieerd. In hoofdstuk 6 ‘Wie kan iets betekenen voor spelotheken in het kader van opvoedingsondersteuning’ (op p.40) geven we een aantal zaken weer die vanuit het VCO-team werden ondernomen op vlak van (ouders van) tieners die mogelijks bruikbaar zijn voor spelotheken die zich op deze leeftijdscategorie willen focussen.

De rol van vrijwilliger en professional

In het volgende deel wordt dieper ingegaan op wat een vrijwilliger allemaal doet en hoe dit zich verhoudt tot de rol van de professio-

nal. We gaan uitgebreider in op de diverse taken van zowel vrijwilliger als professional.

De rol van de vrijwilliger

Ook met betrekking tot de inschakeling van vrijwilligers bestaat er heel wat diversiteit. Sommige vrijwilligers zijn pedagogisch geschoold. Vele van de vrijwilligers zijn zelf opvoedingsverantwoordelijke (geweest) of hebben ervaring met de opvoeding van kinderen. Er zijn ook vrijwilligers in het kader van een tewerkstellingsproject.

De vrijwilliger is in veel gevallen onmisbaar voor de werking van de speltheek. Ze nemen een aantal belangrijke praktische taken op zoals onderhoud, registratie, catalogisering en inventarisering. Meestal staan de vrijwilligers in voor het ontvangen van mensen en het beheer van het uitleensysteem. De vrijwilligers spelen ook mee met de kinderen. Bij die speltheeken waar geen vrijwilligers aanwezig zijn of waar men ze moeilijk vindt, is men vaak vragende partij om met vrijwilligers te werken.

Een vrijwilliger biedt immers vaak meer dan praktische ondersteuning. Vrijwilligers zijn een essentieel onderdeel van een informele structuur. Vaak zijn ze zelf opvoedingsverantwoordelijke waardoor ze op gelijke voet kunnen spreken over wat opvoeden met zich meebrengt. Er zijn dan ook vrijwilligers die helpen bij de keuze van speelgoed.

Eventueel beantwoorden ze specifieke vragen van ouders betreffende opvoeding. Dat houdt in dat de vrijwilliger op basis van eigen kennis en ervaringen folders meegeeft, eigen ervaringen deelt of doorverwijst wanneer dat wenselijk lijkt. Het is echter niet evident dat vrijwilligers dergelijke taak opnemen en belangrijk dat zij hierbij de nodige ondersteuning krijgen. De vraag is ook wat ouders hiervan verwachten. Is het voor ouders wel voldoende duidelijk wat zij van een vrijwilliger dan wel professional mogen verwachten? Als we in geval van ziekte bijvoorbeeld onze huisarts bezoeken willen we een deskundig oordeel van een arts en niet zozeer (of niet alleen) de mening en ervaringen van Jan modaal. M.a.w. blijft de vraag wat ouders verwachten als zij een speltheek bezoeken. Willen zij een antwoord op vragen van een daartoe opgeleide persoon of zijn zij eerder op zoek naar uitwisseling van ervaringen, steun en erkenning? Die keuze is niet evident omdat er verschillende soorten deskundigheid bestaan. Deskundigheid bevat zowel een technisch, normatief als ervaringsaspect. Wie bepaalt dan wat, op welke manier en waarom een bepaalde handeling de goede is?! De uniciteit van elke vraag en de verwachtingen van ouders t.a.v. de speltheek zullen hierin bepalend zijn.

Het onderscheid tussen professionelen en vrijwilligers is dus niet altijd even duidelijk te maken. De waarde van deskundigheid is sterk

afhankelijk van de wijze waarop de persoon zelf die professionaliteit invult en gebruikt. Zo kan een sterke nadruk op methodisch handelen ertoe leiden dat mensen zich verkeerd (mis)begrepen of niet beluisterd voelen. Het zich openstellen voor het verhaal van anderen kan de ander vooruit helpen omdat die z'n verhaal kan doen én het kan een verrijkende ervaring zijn voor diegene die zich openstelt net omdat men andere perspectieven te horen krijgt. Zowel vrijwilligers als professionelen kunnen deze houding aannemen en tegelijk de opvoeding ondersteunen. De interacties tussen professionelen, vrijwilligers, andere opvoeders en kinderen zijn zinvol wanneer de verschillende perspectieven op een gelijkwaardige manier een plaats hebben in de speltheek.

Tot slot kan op het belang van het werken met sleutelfiguren gewezen worden. Wanneer men graag andere culturen of groepen wil bereiken, kan het zinvol zijn om te werken met mensen uit die groepen als vrijwilligers. Ze kunnen een brug vormen tussen gelijkenissen en verschillen op het gebied van opvoeding, spelcultuur en het spreken daarover. Deze gelijkenissen en verschillen

kunnen dan ook de basis vormen van een forum waar opvoeden en opgroeien centraal staan.

De rol van de professional

De rol van de professional kan o.a. ingevuld worden als het verstrekken van advies bij opvoedkundige vragen. Pedagogische advisering is een methodiek die ouders bijstaat in hun (duidelijke) vraag naar advies of begeleiding bij de aanpak van bepaald gedrag of pedagogische situatie. M.a.w. ouders vinden dat het anders moet, maar weten niet hoe. Het doel van pedagogisch adviseren is zicht krijgen op de factoren die het probleem beïnvloeden en in stand houden. Via praktische adviezen en suggesties creëert men de mogelijkheid om vaardigheden en competenties uit te breiden én dus met nieuw gedrag te oefenen (EXPOO, z.d., pedagogisch adviseren).

In de gesprekken gaf de verantwoordelijke van een speltheek aan de vorming pedagogisch adviseren te hebben gevolgd. Indien ouders met een specifieke vraag zitten, dan kunnen zij een afspraak maken. Ouders maken echter weinig gebruik van deze permanentie-uren. Wel stellen ze hun vragen op een meer informeel moment tijdens het uitlenen van het speelgoed. In een andere speltheek

kiest men er bewust voor om geen opleiding te volgen of een deskundige te betrekken. Vanuit de idee dat de eigen ervaringen als ouder of opvoedingsverantwoordelijke het vertrekpunt zijn. Er zijn voor de ander en het delen van ervaringen is dan belangrijker dan het bieden van een deskundig antwoord. Of anders geformuleerd: het antwoord van de expert is er één tussen de anderen. Vaak is luisteren voldoende om een andere mens vooruit te helpen.

Naast pedagogisch advies kan een deskundige ook een andere belangrijke rol opnemen in de speltheek. Een ergotherapeut kan bijvoorbeeld een bepaalde rol vervullen als expert. Zij draagt bij tot de aanpassing en ontwikkeling van spelmaterialiaal om de therapeutische waarde te verhogen zodat dit kan bijdragen tot de ontwikkeling en het plezier van personen met een beperking. Daarnaast bezit deze ergotherapeut relevante kennis om aan leerkrachten en studenten door te geven.

De professional kan eveneens een rol opnemen ten aanzien van het beleid. In een aantal speltheeken was het noodzakelijk een objectief verhaal te schrijven om de waarde en doelstellingen van de speltheek te beargumenteren. Het komt er dan op aan de werking en doelstellingen van de speltheek zo te verwoorden dat ze: objectief zijn, logisch en rationeel opgebouwd zijn en dat concrete effecten duidelijk zijn. Dan kan het beleid hier op ingaan omdat

het beantwoordt aan hun eis tot efficiëntie en effectiviteit.

Een deskundige wordt verondersteld de sociale kaart te kennen. Wanneer een professional opmerkt dat dezelfde problemen terugkomen of een bredere aanpak van een bepaalde thematiek nodig is, kan die kennis leiden tot het opzetten van samenwerkingsverbanden en een gericht project. Die aandacht voor bredere processen in de samenleving kan dan leiden tot een signalering naar het beleid. Zo kan een professional op structurele wijze bijdragen tot maatschappelijke relevante activiteiten die het welzijn van kinderen en opvoeders positief beïnvloedt.

Tot slot kan een expert ook bijdragen tot interessante en verruimende gesprekken met zowel kinderen, vrijwilligers als opvoedingsverantwoordelijken. De verschillende perspectieven en ideeën die iedereen heeft, kunnen dan op constructieve wijze ingezet worden om samen een eigentijdse concrete pedagogiek te ontwikkelen (cf. Peeters, 2003). Dit is het samen uitmaken wat opvoeding is en kan zijn.

In het voorgaande gaven we een overzicht van de accentverschillen die op vlak van inbedding en samenwerking, doelgroep en de inschakeling van vrijwilligers en professionals in spelotheken kunnen gelegd worden. We stonden echter ook stil bij wat spelotheken gemeenschappelijk hebben: namelijk de aandacht voor spel en relatie. In wat volgt kijken we hoe spelotheken vormgeven aan het uitlenen van speelgoed en gaan we dieper in op de betekenis van spel voor (o.a. de relatie tussen) ouders en kinderen.

Het uitlenen van speelgoed

Op p.13 gaven we reeds aan dat spel en het creëren van de mogelijkheid tot spelen een gemeenschappelijk aspect is van spelotheken. Ze doen dit door speelgoed ter beschikking te stellen en het ontlenen ervan mogelijk te maken. De waarde van spel en spelen voor kinderen, ouders en opvoedingsverantwoordelijken is een reden om speelgoed uit te lenen. Maar er zijn ook nog andere redenen. Het verzekeren van toegang tot speelgoed is er één van. Het aanzetten tot en het stimuleren van (samen)spelen is een andere. Wat vaak terugkomt, is de vaststelling dat speelgoed maar enkele keren wordt gebruikt en dan verdwijnt in de kast. Ouders vinden het dan zonde om vrij duur speelgoed aan te

kopen waarvan de bruikbaarheid of aantrekkelijkheid snel taant.

Het omgekeerde verhaal komt echter ook voor. Sommige spelotheken hebben het gevoel dat mensen in moeilijke leefsituaties soms minder aansluiting vinden bij de speltheek. Ouders geven dan aan dat hun kinderen genoeg speelgoed hebben. Volgens een medewerker blijkt net omdat deze mensen financieel minder welstellend zijn, zij het nieuwste speelgoed kopen voor hun kinderen om het gevoel van tekort te compenseren. Deze ouders ervaren de speltheek dan eerder als een kritiek op hun ouderschap. De perceptie over de speltheek verschilt dus van ouder tot ouder (over verschillende sociale, etnisch, culturele groepen heen) naargelang de eigen levensgeschiedenis, opvattingen en ideeën over speelgoed en opvoeding.

De gesprekken met de spelotheken tonen aan dat er toch heel wat komt kijken bij het uitlenen van speelgoed. In eerste instantie dient het speelgoed aangekocht of ingezameld te worden. Dan wordt er vaak een inventaris gemaakt van al het speelgoed. Bij een aantal wordt er ook per stuk een fiche opgemaakt waarbij gegevens terug te vinden zijn zoals de prijs, plaats van aankoop, het merk en het aantal onderdelen. Meerdere spelotheken beschikken over een catalogus die online of ter plaatse beschikbaar is.

Het beschikbaar stellen van speelgoed is onmogelijk zonder mensen.

De rol van vrijwilliger en professional kwam reeds uitvoerig aan bod vanaf p.16. Je hebt vrijwilligers en/of professionals nodig die aanwezig zijn om het speelgoed uit te lenen en waar nodig toe te lichten. Je hebt dus voortrekkers nodig die de speltheek opstarten en daar tijd en energie in investeren om deze verder uit te bouwen. In veel gevallen wordt dit bemoeilijkt door beperkte middelen. Dit middelenaspect verwijst in de eerste plaats naar de nood aan een ruimte om het speelgoed beschikbaar te stellen. Dit is niet altijd even evident. Sommigen moeten een polyvalente ruimte gebruiken en kunnen de ruimte dan niet aankleden. Anderen zitten in een klein lokaaltje waardoor men bijna een uitleenloket is. Er zijn helaas ook spelotheken die elk jaar opnieuw moeten bekijken wat mogelijk is.

Naast de nood aan ruimte heb je nog financiële middelen nodig om bijvoorbeeld speelgoed aan te kopen en te onderhouden. Het is soms ook nodig om folders te maken om het aanbod bekend te maken. Veel spelotheken verwezenlijken met een minimum aan middelen mooi en creatief hun werking.

Zoals reeds aangegeven, wordt veel tijd gependend aan het onderhoud van het speelgoed. Bij velen wordt het speelgoed geplastificeerd, zeker voor de jongere leeftijden. Dit hoeft echter niet bij al het speelgoed (bv. een driewieler of houten bordspel).

Dankzij het plastificeren kan men speelgoed makkelijker schoonmaken. Naast het onderhoud houdt men bij wie wat heeft ontleend, om eventueel verlies of schade op te volgen. Dit houdt men bij a.d.h.v. lidkaarten of een fiche per gezin (of opvoedingsverantwoordelijke). Bij de lidkaarten zijn er verschillen naargelang de hoeveelheid gegevens die worden genoteerd. Men vraagt tijdens de registratie slechts een beperkt aantal gegevens op, zoals het adres. Uitzonderlijk wordt er in bepaalde spelotheken ook gevraagd naar het beroep dat de ontlener uitoefent.

Een ander aspect bij het uitlenen van speelgoed is het opstellen van een reglement. Hierin worden de afspraken over prijs, uitleentermijn, schade, verlenging, bereikbaarheid, etc. duidelijk gemaakt. Een aantal reglementen zijn online beschikbaar, anderen zijn ter plaatse beschikbaar.

In een aantal spelotheken levert men inspanningen om kinderen bekend en vertrouwd te maken met minder 'populair' materiaal. Gezelschapsspelen lijken door veel kinderen eerder gemeden te worden. Deze negatieve houding blijkt nog sterker te zijn indien men het gezelschapsspel nog nooit heeft gespeeld. Spelregels zijn namelijk voor veel kinderen een zware opdracht. In één speltheek werden leesspellen nooit uitgeleend. Daarom werd het spelletje drie weken aan een stuk gespeeld met de kinderen om het daarna in uitleen te

zetten. Toen bleek dat eenmaal de kinderen vertrouwd waren met het spel, ze er eerder terug om kwamen.

Naast het ter beschikking stellen van speelgoed is een groot voordeel van de ontleenfunctie de vaststelling dat de ouders die langskomen elkaar kunnen ontmoeten (wanneer de ruimte het toelaat). Dat er in een speltheek dus meer gebeurt of kan gebeuren dan spel alleen (bv. ontmoeting) tonen we aan in hoofdstuk 4 'Meer dan spel alleen' (op p.25). Eerst gaan we echter in op de waarde van het spel voor ouders en kinderen en het belang van spel bij de ontwikkeling van het kind.

De waarde van het spel voor ouders en kinderen

De waarde van het spel situeert zich op meerdere domeinen. Een eerste domein is dat van het individuele kind. Er zijn ook aspecten op het niveau van de relaties tussen kinderen onderling en tussen kinderen en hun opvoedingsverantwoordelijken. In contacten met de speltheeken wordt aangegeven dat het speelgoed soms wordt gekozen met de intentie om samen te spelen met (één van) de ouders: "*We nemen dat mee want papa speelt dat graag.*" Het spel biedt dus de mogelijkheid aan kinderen en ouders om met elkaar plezier te beleven, met elkaar samen te zijn, de band te versterken, te spreken met elkaar, elkaar anders te leren kennen, elkaar beter te leren kennen of eens ruzie te maken en daar

samen uit te komen. Maar de speltheek is er niet enkel voor kinderen en ouders. Er zijn ook grootouders, onthaalouders, leerkrachten, kinderbegeleiders, jeugdwerkers, ... die kunnen gebruik maken en genieten van het spelaanbod. Een belangrijk aspect van het spelen is dan ook het samenspelen met andere kinderen of opvoedingsverantwoordelijken, wat niet wegneemt dat alleen spelen eveneens leuk kan zijn. Spelen kan trouwens ook zonder speelgoed.

Het spelen zelf is leuk, uitdagend, ontspannend of plezierig. Spelen is dus waardevol op zich. Er hoeft niet altijd verwezen te worden naar eventuele positieve ontwikkelings-effecten. Het spel is niet enkel een instrument tot. Het is een ervaring, een belevenis op zichzelf voor elk kind. Daarnaast kunnen we er niet om heen dat spel een aantal positieve effecten heeft en kan bijdragen tot de ontwikkeling van vaardigheden en persoonlijkheid. Dit situeert zich op verschillende gebieden: lichamelijke ontwikkeling en grove motoriek, lichamelijke ontwikkeling en fijne motoriek, zintuigen, verstandelijke ontwikkeling, denken, voorstellingsvermogen, taal, sociale ontwikkeling, emotionele ontwikkeling, fantasie, creativiteit en expressie.

Het spel kan ook gezien worden als een proces van socialisatie (Devischer, 2008 p.69). Door het spelen met anderen komt men bewust en onbewust in contact met bepaalde

waarden en normen. In een spel moet je ook omgaan met regels en afspraken, net zoals in een samenleving. Het spel kan dus gezien worden als een onderdeel van de cultuur in een samenleving. Tijdens het spelen bepalen we dan ook wie we (willen) zijn. Er is ruimte om de eigen identiteit (en seksualiteit) te exploreren omdat het spel tijdelijk en niet het 'eigenlijke' leven is. Vanuit dat gezichtspunt kan het waardevol zijn dat jongens met 'meisjesspeelgoed' spelen en omgekeerd. Het kan dus ook zinvol zijn om ruimte te creëren voor verschillende culturen en hun speltraditie.

Speelgoed kan in een aantal gevallen leiden tot een ontcrachting van traditionele rolpatronen. Volwassenen houden vaak vast aan traditionele rollen. Een jong meisje dat een werkbank wil meenemen wordt dit eerder afgeraden. Maar het doorprikken van een rolpatroon kan ook een positief verhaal zijn. Zo haalde de verantwoordelijke van een speltheek een anekdote aan over een jongetje met autisme. Deze jongen komt voor de eerste maal naar een speltheek en ziet meteen een pop. Hij ontdekt net in die pop zijn ideale speel- en vertelpartner. De moeder in kwestie had hier nooit aan

gedacht maar was ontzettend blij dat ze speelgoed had gevonden dat aansloot bij haar zoon. In dit voorbeeld komt tot uiting hoe speltheeken een belangrijke rol kunnen spelen in het doorbreken van een aantal vanzelfsprekendheden.

Het zijn niet enkel kinderen die 'iets' leren tijdens het spelen.

Volwassenen kunnen ook leren van spelende kinderen. De manier waarop zij spelen en met wie, vertelt en toont hoe zij kijken naar de wereld én wat voor hen relevant en van betekenis is. Het spel biedt dus ook de mogelijkheid om in communicatie te treden met een kind en elkaar te leren kennen in een andere context. Voor leerkrachten kan het dus een boeiende manier zijn om met kinderen te werken. Het spel biedt dan een moment waar men kan leren van elkaar.

De waarde van spel en spelen voor opvoedingsverantwoordelijken en kinderen kan verschillen naargelang de cultuur, levensgeschiedenis, persoonlijkheid en voorkeuren. Het bewust zijn van deze verschillen of het in dialoog treden met andere ideeën is zinvol om een speltheek uit te bouwen waar er ruimte is voor diversiteit. Zo is er bijvoorbeeld een speltheek die actief participeert aan

een project van het Intercultureel Netwerk Gent vzw.⁵ Intercultureel Netwerk Gent vzw wil bijdragen tot een volwaardige positie van etnisch-culturele minderheden in Gent op alle maatschappelijke domeinen, en tot de realisatie van een samenleving die diversiteit weet te waarderen. Het project spitst zich toe op Turkse ouders en hun kinderen uit de derde kleuterklas. Turkse ouders worden gestimuleerd en ondersteund om een bijdrage te leveren aan de taalontwikkeling van hun kind. Het ganse traject bestaat uit een reeks van bijeenkomsten. Tijdens één van de bijeenkomsten wordt er een bezoek ondernomen aan de speltheek. Tijdens dit bezoek staat het belang van spelen centraal. Spelotheken bieden een ideaal kader om projecten uit te werken op vlak van ‘omgaan met diversiteit’. Wederkerigheid in de zin van uitwisselen met en leren kennen van elkaar (overheen culturele, sociaal-economische, opleidings- e.a. verschillen ...) zouden hierbij centraal moe-

5 In dit rapport hebben wij onze informatie voornamelijk gehaald uit bevestigingen bij West-Vlaamse spelotheken. De speltheek die wij hier als voorbeeld aanhalen komt uit Oost-Vlaanderen. We maakten hierbij specifiek deze uitzondering, aangezien deze Gentse speltheek reeds heel wat expertise uitgebouwd heeft op het vlak van diversiteit.

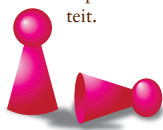
ten staan. In dit verband zijn ook de crèches parentales een inspirerend voorbeeld (zie hoofdstuk 7 ‘inspirende ideeën’ op p.49).

De ontwikkelingsschijf

In het voorgaande gaven we reeds aan dat spelen een aantal positieve effecten heeft en kan bijdragen tot het leren van vaardigheden en persoonlijkheidsontwikkeling. Het aanbod van spelmateriaal in de spelotheken wordt dan ook vaak afgestemd op de leeftijd én op de ontwikkeling (bepaald volgens de ontwikkelingsschijf) van de doelgroep. Volgende onderverdeling wordt door meerdere spelotheken gebruikt:

- 1 Verstandelijke ontwikkeling
(bouw- en constructiemateriaal, boeken, audio-visueel materiaal, puzzels, lotto, taal- en denkspe-
len)
- 2 Lichamelijke ontwikkeling
(bewegingsmateriaal (grove motoriek), zintuiglijk materiaal (fijne motoriek))
- 3 Sociaal-emotionele ontwikkeling
(gezelschapsspelen, creativiteit en expressiemateriaal en werkelijkheidsmateriaal)

Uit de gesprekken wordt verder duidelijk dat er naast een indeling volgens de ontwikkelingsschijf vaak ook een indeling is naar leeftijd. Veelal wordt er gebruik gemaakt van figuurtjes en kleuren om deze indeling duidelijk te maken. In één

van de spelotheken geeft men dit creatief vorm. Per leeftijdscategorie werkt men met een figuurtje dat een naam heeft. Zo is er bijvoorbeeld Oskar, de oranje krab, die de leeftijd zes tot zeven jaar voor zijn rekening neemt. Deze figuren worden eveneens gebruikt in de kinderkrant van de gemeente. Hierdoor kennen de kinderen de verschillende figuurtjes en weten ze goed tot welk figuurtje ze behoren. In de speltheek is dan duidelijk welk speelgoed voor hen is bedoeld. Zo worden er frustraties vermeden wanneer speelgoed aantrekkelijk lijkt maar niet voor hen is.

MEER DAN SPEL ALLEEN

Sommige spelotheken nemen, naast hun spelaanbod, opvoedingsondersteuning expliciet op. Hierbij is er aandacht voor de vragen en behoeften van ouders, voorziet men een informatie- en (eventueel) doorverwijsaanbod, biedt men instrumentele en emotionele steun. Het stimuleren van ontmoeting kan daar ook een belangrijk onderdeel van uitmaken.

Daarnaast zijn er spelotheken die opvoedingsondersteuning niet intentioneel opnemen maar door hun werking wel opvoedingsondersteunende effecten bereiken. De speltheek draagt vaak spontaan en ongedwongen bij tot het opvoeden van kinderen en het ondersteunen van opvoedingsverantwoordelijken. Men maakt een praatje en biedt een luisterend oor. Ouders worden samengebracht en vinden steun bij elkaar. Soms worden er ervaringen uitgewisseld. Opvoedingsondersteuning wordt bij deze spelotheken niet als dusdanig benoemd maar men bereikt vaak ook wat ‘opvoedingsondersteuning’ wenst te bereiken.

In wat volgt gaan we in op de definiëring van opvoedingsondersteuning. Daarnaast bekijken we welke

functies van opvoedingsondersteuning in de speltheek aan bod kunnen komen naast de hoofdpdracht betreffende spel en spelen.

Opvoedingsondersteuning: what's in a name?

Er is al veel gezegd en geschreven over opvoedingsondersteuning sinds de invoering van het decreet van 2007. In wat volgt wordt dieper ingegaan op wat opvoedingsondersteuning nu eigenlijk is. In het decreet wordt opvoedingsondersteuning gedefinieerd als: de laagdrempelige, gelaagde ondersteuning van opvoedingsverantwoordelijken bij de opvoeding van kinderen. Opvoedingsondersteuning richt zich niet zozeer op het kind zelf, maar vooral op ouders en andere opvoeders (bv. leerkrachten, onthaalouders, opvoeders, jeugdwerkers, ...) en op de context waarbinnen opvoeding plaatsvindt. De verschillende actoren op het veld krijgen een aantal opdrachten die moeten leiden tot een integraal, laagdrempelig en afgestemd aanbod opvoedingsondersteuning op lokaal en bovenlokaal niveau. In hoofdstuk 6 'Wie kan iets betekenen voor speltheeken in het kader van opvoedingsondersteuning?' (op p.40) wordt er dieper ingegaan op de opdrachten van de verschillende actoren op verschillende niveaus.

Hoewel het decreet ernaar streeft een logisch, gelaagd en positief afgestemd aanbod uit te werken, wor-

den er zowel vanuit de praktijk als de wetenschap een aantal vragen gesteld bij het decreet. Deze vragen zijn zowel inhoudelijk als organisatorisch. Er wordt hier even dieper ingegaan op het inhoudelijke.

Naast de beschrijving van opvoedingsondersteuning in het decreet, kunnen we nog enkele andere definities van opvoedingsondersteuning onder de loep nemen. Definities weerspiegelen immers een visie en zijn waardegebonden.

"Het zijn die activiteiten die gezinsleden ervaren als ondersteunend of aanvullend bij de opvoeding en die deel uitmaken van de maatschappelijke dienstverlening" (Bouverne-De Bie, 2000). *"Opvoedingsondersteuning is datgene wat ouders en opvoeders als dusdanig als ondersteunend ervaren"* (Buysse, 2008).

Bouverne - De Bie (2000) & Buysse (2008) vullen de definitie uit het decreet aan omdat ze niet vertrekken vanuit het aanbod maar vanuit het actorschap van kinderen en ouders. Het perspectief van ouders en kinderen wordt daarbij betrokken. Opvoeding kan bekeken worden als een interactioneel proces. Dit betekent dat factoren van het kind, de opvoeder en de context voortdurend in wisselwerking zijn met elkaar (Vandenbroeck, Boonaert, Van der Mespel, De Brabandere, 2007, p.9).

Voorgaande definities bevestigen dat speltheeken als ondersteunend of aanvullend (kunnen) ervaren

worden bij de opvoeding. *“Dupraz associaton des ludothèques françaises besluit dat in de spelothek ouders zich ontlast en ondersteund voelen in hun opvoedkundige taak. Opvoedingsondersteuning wordt niet gezocht of opgedrongen, maar komt voort uit de intrinsieke doelstelling van de spelothek, namelijk het aanzetten tot spelen (Evens stichting, p.62).”* Hierbij aansluitend: *“De betekenis van ondersteuning ligt dus niet zozeer in de intentionaliteit ervan of in de interventie zelf, maar wel in de processen die door die ondersteuning mogelijk gemaakt worden opdat kinderen en gezinnen zich hun situatie kunnen toe-eigenen en er zich in kunnen oriënteren (Münchmeier,1991: in Decoene, Myny, Vanthuyne en Verschelden (red.), 2006).”*

Daarbij komt dat opvoedingsondersteuning een geladen begrip is. Een verantwoordelijke van een spelothek verwoordt de dubbelheid ervan: *“Ik denk dat ouders daar ook geen boodschap aan hebben, aan dat woord opvoedingsondersteuning.”* Een andere verantwoordelijke formuleert de volgende gedachte: *“Hoe laagdrempelig de intenties ook zijn, vanaf het woord opvoedingsondersteuning valt, is dit een drempel op zich. Ook bij de mensen die de opvoeding ondersteunen zonder dat ze het weten.”*

In het licht van deze vaststellingen en definities volgen de mogelijkheden van spelotheken om opvoeding

te ondersteunen. Die mogelijkheden worden doorheen het rapport besproken. De socialisatie en ontwikkeling van zowel kinderen als opvoedingsverantwoordelijken kwam eerder reeds aan bod. Maar het gaat ook over een aantal functies van opvoedingsondersteuning die in de praktijk worden gehanteerd om het aanbod vorm te geven; informatie, praktische, sociale en emotionele steun, pedagogisch advies, doorverwijzing, Diverse functies komen in de spelotheken expliciet dan wel impliciet aan bod: het delen van ervaringen, informatie of praktische tips. Het bieden van een luisterend oor en steun waar nodig. Samen spreken over wat opvoeding is en kan zijn, is ook een ondersteunende activiteit (cf. Ramaekers, 2009, p.11). Het organiseren van groepsactiviteiten is een andere mogelijkheid. Soms is er aandacht voor de ruimere leefomgeving van opvoedingsverantwoordelijken en kinderen. Die aandacht en eventuele concrete acties dragen evenzeer bij tot een ondersteuning van de opvoeding. Alle spelotheken dragen dus in meerdere en mindere mate bij tot de ondersteuning van de opvoeding, en dit incidenteel of intentioneel. Of dit nu effectief als opvoedingsondersteuning moet benoemd worden, is een andere zaak. Wat belangrijker is, is dat de spelothek bijdraagt tot het opgroeien van kinderen en jongeren én de ondersteuning van ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken.

Van spel tot opvoedingsondersteuning: spreken en vragen

In heel wat spelotheken komen algemene opvoedingsvragen aan bod. Een vaststelling is dat het gesprek vaak begint met vragen over het spel en de ontwikkeling. Het spreken over spelen en ontwikkeling kan dan uitbreiden naar verschillende thema's binnen de opvoeding. Afhankelijk van de inbedding (kinderopvang, onderwijs, privaat) komen vaak andere thema's aan bod zoals voeding, leerprestaties of de eigen onzekerheden van de opvoedingsverantwoordelijke.

Niet in alle spelotheken is de ruimte en/of tijd beschikbaar om te spreken over spel of opvoeding. Dit is afhankelijk van de knowhow van een breder netwerk van diensten en organisaties waar men met vragen over opvoeding terecht kan. De manier waarop men in spelotheken al dan niet een gesprek aangaat over spel en opvoeding zijn dus heel verschillend. Over het algemeen verloopt het spreken over opvoeding spontaan en ongedwongen waar daar ruimte en tijd toe is.

In sommige spelotheken zijn er vrijwilligers die vanuit eigen ervaringen het gesprek aangaan. In andere spelotheken is er een deskundige aanwezig die deze gesprekken voor

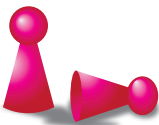
zijn of haar rekening neemt.⁶ Uit de gesprekken met beide wordt duidelijk dat ouders niet enkel langskomen om vragen te stellen. Sommige ouders hebben gewoon of vooral bevestiging nodig bij wat ze doen. Het gesprek gaat dan ook niet altijd over problemen en oplossen. Het samen spreken over opvoeden, is evenzeer van belang (Ramaekers, 2009, p.11).

In een aantal spelotheken wordt het belang van houding t.o.v. ouders benadrukt. Er wordt aangegeven dat een open respectvolle houding een belangrijk uitgangspunt is om met mensen om te gaan. Vooringenomenheid wordt vermeden en men heeft niet de intentie om ouders iets op te leggen of bij te leren. Er wordt dus uitgegaan van de kracht en keuzes van de ouders en hun kinderen. Die open, positieve en respectvolle houding is dan een ideaal vertrekpunt om een gesprek aan te gaan.

Delen van informatie

In een spelothek worden er verschillende soorten informatie gedeeld op verscheidene manieren. Het gaat enerzijds over basisinformatie over het opvoeden van kinderen in diverse levensfasen (folders, brochures over verschillende thema's). Informatie over bepaalde

6 De rol van de professional in het geven van pedagogisch advies werd reeds belicht op p.18

voorzieningen en diensten kan hier ook toe behoren. Anderzijds is ervaringsuitwisseling/netwerking tussen verschillende diensten eveneens een belangrijke informatiebron. Op basis hiervan wordt er doorverwezen naar andere instanties. Er zijn ook spelotheken waar er geen direct informatieaanbod is. Zij worden vaak bijgestaan door interne of lokale diensten die deze informatie wel kunnen voorzien.

Wat betreft het ter beschikking stellen van informatie geeft een verantwoordelijke van de spelotheek enerzijds aan geen voorstander te zijn van het gebruik van folderreken. Er wordt eerder geopteerd om ten gepaste tijde een bepaald thema over opvoeding eruit te lichten en de folders rechtsreeks aan de ouders uit te delen. Men stelt ze dus niet louter ter beschikking. Anderzijds zijn er spelotheken die wel opteren voor folder- of informatiereken. Een mogelijkheid is dan om folders van alle diensten (op vlak van opvoedingsondersteuning) binnen de gemeente ter beschikking te stellen. Dan is het de bedoeling dat de verantwoordelijke de ouders op een juiste manier kan doorverwijzen en hen de gepaste folder meegeeft. Sommigen verdelen de folders via verschillende organisaties zoals de school, het OCMW of de kinderopvang.

Een andere manier om informatie te delen is het organiseren van infomomenten over

opvoeding(sondersteuning). In de toekomst wil een verantwoordelijke ook nieuwsbrieven verspreiden aan alle gezinnen in de gemeente met een inventaris van alle vormingen over opvoeding(sondersteuning). Op die manier wordt er dus ook informatie aangeboden over voorlichtings-, opleidings-, vormings- of trainingsactiviteiten i.v.m. opvoeding. Eveneens biedt een dergelijke voordracht de mogelijkheid voor opvoedingsverantwoordelijken, vrijwilligers en deskundigen om in gesprek te treden over 'het leven als opvoeder'. Dan dienen er wel op organisatorisch vlak een aantal voorwaarden vervuld te zijn zoals het beschikbaar stellen van een ruimte waar nog iets kan gedronken worden.

Ontmoeten is verbinden

Koffietje?

Het mogelijk maken van ontmoeting is (en kan) een belangrijk aspect (zijn) van de spelotheek. De reden hiervoor is de vaststelling dat die ontmoeting kan bijdragen tot het verruimen van het sociale netwerk, het bespreekbaar maken van opvoeding, het mogelijk maken van sociale steun en ervaringsuitwisseling. In een bepaalde spelotheek wordt er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van een koffietafel. Als je mama's samen zet, blijkt opvoeding een vanzelfsprekend onderwerp. Maar een koffietafel hoeft niet altijd formeel vorm te krijgen. Er is ook een spelotheek

die een koffietafel heeft opgestart maar deze na verloop van tijd heeft stopgezet. Het was geen behoefte van ouders en de concrete uitwerking ervan was niet haalbaar naar tijd en vrijwilligers. Toch blijven er in die spelothek spontane ontmoetingen plaatsvinden. Ook vanuit die spontaniteit is opvoeding bespreekbaar, worden er ervaringen uitgewisseld en sociale netwerken verruimd. Een vrijwilligster verwoordt het zo: *“Het voornaamste vond en vind ik nog altijd dat ouders kunnen samenkomen in de spelothek. Ze hebben dan de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen. Het is ook een stukje aanvaarding voor ouders om te zien dat er andere ouders zijn die in dezelfde situatie zitten.”*

Er komt heel wat kijken bij het organiseren van een koffietafel. Een inspirerend voorbeeld uit Oost-Vlaanderen waar een spelothek veel ervaring heeft met koffietafels en diversiteit toont dit aan. Eerst en vooral is er ruimte nodig om mensen samen te zetten. In tweede instantie is er een moment nodig waar opvoedingsverantwoordelijken de tijd hebben om samen te zijn. De verantwoordelijke van de spelothek heeft ook de beslissing genomen om slechts één openingsmoment te houden. Op basis van vorige ervaringen merkte ze dat de koffietafel niet draait, wanneer men verschillende openingsmomenten houdt. Indien het publiek te gespreid komt, gaat er nooit iemand als eerste aan de tafel zitten. In het geval van deze

specifieke spelothek beheerst de begeleider van de koffietafel meestal de Turkse taal, aangezien er veel Turkse vrouwen gebruik maken van de betreffende spelothek.

De spelothek kiest ervoor om een vrijwilliger te laten deelnemen aan de koffietafel, zodanig dat die het roddelen kan afblokken. Roddelen wordt als ongepast gezien binnen de spelothek. Er wordt daarom gekozen voor een gestructureerde aanpak. Terwijl de mama's aan de koffietafel zitten, kunnen de kinderen onbezorgd spelen onder de begeleiding van de vrijwilligers. Een bijkomend voordeel kan zijn dat men zo voeling houdt met wat er leeft bij en tussen de ouders.

Een opvallende vaststelling is dat er geen vaders aan deze specifieke koffietafel zitten. Er zijn wel vaders die meekomen om speelgoed te ontlenen en die hun vrouw komen ophalen of die hun kind inschrijven voor bepaalde activiteiten. Maar aan tafel zit er geen vader, en als er toch een vader bijzit dan vallen alle gesprekken stil. Volgens de verantwoordelijke ligt dit aan de specifieke Turkse cultuur. Er zijn volgens haar ook bijna geen plekken waar alleen vrouwen naartoe kunnen. Alleen de moskee organiseert af en toe sociale activiteiten en de vrouwen gaan bij elkaar op bezoek. Een openbare speeltuin zou dan net een stap te ver kunnen zijn. De spelothek biedt hier dus een veilige omgeving voor die vrouwen om samen te komen.

In andere spelotheken is er nog geen concrete koffietafel uitgewerkt. Toch ontmoeten ouders elkaar en leggen ze contact op een informele manier. Dit is evenzeer afhankelijk van de individuele opvoedingsverantwoordelijke. Sommigen hebben nood aan een praatje, maar dit is niet voor iedereen het geval. Voor anderen voelt een koffietafel aan als een verplichting om te praten. In de toekomst wil een spelotheek -op vraag van enkele mama's- ook een lokaaltje ter beschikking stellen.

Verschillende spelotheken organiseren tevens activiteiten voor de mama's. Er zijn bijvoorbeeld spelotheken die geen ruimte beschikbaar

hebben om ontmoeting mogelijk te maken of te stimuleren. Het is dan soms een optie om externe spelnamiddagen te organiseren waar ouders welkom zijn. Het organiseren van groepsactiviteiten is eveneens mogelijk. Enerzijds wordt wel aangegeven dat er een gebrek aan middelen is. Anderzijds wordt het inschakelen van ouders hierbij als een oplossing en meerwaarde gezien.

Groepsactiviteiten

Sommige spelotheken organiseren groepsactiviteiten. De redenen hiervoor zijn divers. Eén ervan is het verlagen van drempels om een bezoek aan de spelotheek te brengen. Deze bezoeken zijn meestal in klasverband. Er zijn ook bezoeken in groepsverband buiten de spelotheek (bv. spel aan zee, muziek in het park, ...). Vaak is het makkelijker om dit in groep te ondernemen dan alleen. Een andere reden is het samen beleven van plezier. Wanneer de spelotheek sterk verbonden is aan de wijk of de buurt kan een groepsactiviteit de buurt verder verenigen en verbinden. Een groepsactiviteit kan ook sociale netwerken verruimen, m.a.w. zowel kinderen als opvoedingsverantwoordelijken kunnen dan nieuwe

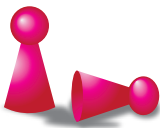

mensen ontmoeten. Evenzeer biedt een activiteit in groep de mogelijkheid om te spreken over het leven. Opnieuw kunnen er ervaringen gedeeld worden.

Er zijn meerdere voorbeelden van activiteiten die kunnen ondernomen worden. Men kan uitstappen maken naar natuurparken, pretparken of musea. Deze activiteiten vragen wel een aantal middelen. Een andere spelothek organiseert wel eens een buitenspeeldag of een activiteit aan zee. Nog een mogelijkheid is het organiseren van een circusnamiddag. In een welbepaalde spelothek is er jaarlijks een feest dat volledig wordt gedragen door de moeders. Iedereen zorgt dan voor een bijdrage (taart, koffie, activiteiten) aan het feest. Terwijl de meeste spelotheken hierin financieel moeten investeren, weegt dergelijke aanpak financieel minder zwaar. Het is echter niet altijd evident of mogelijk om dergelijke initiatieven te laten dragen door de ouders. Toch is het de moeite om te investeren in groepsactiviteiten. De ouders kunnen dan instappen als vrijwilliger of latere activiteiten ondersteunen. Verder dragen groepsactiviteiten bij tot naambekendheid.

TOEGANKELIJKHEID = LAAGDREMPELIGHEID?

Het is de bedoeling van spelotheken om laagdrempelig te zijn. Het gaat erom dat iedereen welkom is én dat zoveel mogelijk mensen worden bereikt. In andere gevallen richten spelotheken zich op een specifiek publiek (bijvoorbeeld: onthaalouders en jeugdwerkinitiatieven). Sommige spelotheken willen er in het bijzonder zijn voor kwetsbare groepen, bv. ouders en kinderen in (kans)armoede, maar ervaren dat deze mensen geen toegang vinden tot de spelothek. In de gesprekken kwam naar voor dat het niet evident is om iedereen te bereiken. Om dit nader te bekijken wordt het begrip toegankelijkheid (Parmentier, 1998, p.29) gehanteerd als een instrument om na te gaan wat meespeelt bij die laagdrempeligheid. Het gebruik van de 5 B's (begrijpbaarheid, betaalbaarheid, bereikbaarheid, bruikbaarheid en beschikbaarheid) biedt hierbij een bruikbaar kader om die toegankelijkheid van initiatieven onder de loep te nemen. Met bekendheid en betrouwbaarheid worden de 5 B's uitgebreid tot 7 B's. Een instrument blijft een interpretatie van de werkelijkheid omdat het de realiteit beperkt tot begrijpbare onderdelen. Deze onderdelen zijn te zien als een samenspel van factoren die vorm krijgen in verschillende contexten. Laat dit dan ook een leidraad zijn om na te denken over wat

we doen, waarom en voor wie. De indeling onder de verschillende B's is dan ook soms overlappend en niet steeds duidelijk van elkaar te onderscheiden.

Er is echter één belangrijke leemte. Er is namelijk geen zicht op hoe de leden, ouders én kinderen, (of net de niet-leden) de spelotheken ervaren. Het zijn immers zij die voor zichzelf uitmaken in welke mate de spelothek bereikbaar, betaalbaar, beschikbaar, bruikbaar, begrijpbaar, betrouwbaar en bekend is. Het is ook niet zo dat ouders al deze verschillende facetten als positief moeten ervaren vooraleer ze komen. Ze geven eerder aan in welke situaties bepaalde factoren de doorslag kunnen geven om al dan niet naar de spelothek te komen. We ondernemen hier een poging afgaande op wat we te weten zijn gekomen via verantwoordelijken en vrijwilligers. Door de bril van de 7 B's trachten we het aanbod dus wel vanuit het perspectief van de cliënt te benaderen, te vertrekken vanuit de betekenisverlening van ouders.

Bereikbaarheid

Bereikbaarheid van spelotheken heeft te maken met het fysiek, ruimtelijk en in tijd beschikbaar zijn. Eén spelothek heeft zelf de leden bevraagd over moeilijkheden bij de bereikbaarheid van de spelothek. Vaak blijkt het te gaan om de openingsmomenten die niet haalbaar zijn. In heel wat spelotheken zijn de

openingsmomenten beperkt omwille van een personeelstekort. De bereikbaarheid wordt dus bepaald door middelen en/of inzet van vrijwilligers. Soms probeert men hier een mouw aan te passen door aan te geven dat de mogelijkheid er is om een afspraak te maken buiten de openingsuren. In een andere spelothek trachten ze de openingsuren te spreiden over een voormiddag, namiddag en avond om zo iedereen een kans te geven. In een aantal gevallen kan het bijvoorbeeld een voordeel zijn wanneer men verbonden is aan een kinderopvang, wijkwerking en/of school. Voor één spelothek was het een droom om alle dagen open te zijn én verbonden te zijn aan een kinderopvang. Er komen op die plaatsen immers al heel wat ouders en kinderen voor wie de spelothek dan ook gemakkelijk en onmiddellijk bereikbaar is. Toch is er ook één spelothek die aangeeft dat een dergelijke verbondenheid de drempel net kan verhogen als men eerst binnen moet stappen in de kinderopvang of school vooraleer men naar de spelothek kan gaan. Het cliënteel is dan sterk afhankelijk van het cliënteel dat ook de kinderopvang of school bezoekt. Voor anderen is de spelothek moeilijk bereikbaar omdat die geen centrale ligging heeft. Voor sommigen is de centrale ligging dan net weer de moeilijkheid omdat zij aan de rand wonen. In enkele gevallen is er een fysieke beperking. De spelothek bevindt zich dan bijvoorbeeld

op het eerste verdiep én er is geen lift aanwezig. De fysieke (toegankelijkheid gebouw) en ruimtelijke ligging (centraal, bereikbaar met openbaar vervoer, parkeergelegenheid, ...) bepaalt dus mee of een spelothek door ouders en kinderen als toegankelijk wordt ervaren.

Betaalbaarheid

Wat de financiële betaalbaarheid betreft, is de kostprijs voor lidmaatschap en het ontlenen van materiaal minimaal. Het gaat hierbij meestal om een symbolisch bedrag dat afgestemd wordt op de financiële context van ouders. De prijs van de spelothek wordt bewust laag gehouden om laagdrempeligheid te verzekeren. Toch wordt er bij velen bewust voor geopteerd om het materiaal niet gratis aan te bieden. Het woord gratis kan dan immers weer stigmatiserend werken en de drempel verhogen. Heel wat spelotheken vragen een bijdrage voor het lidmaatschap, die ongeveer 2 à 3 euro bedraagt. In het geval van heel wat bibliotheken en uitleendiensten voor onthaalouders wordt het speelgoed gratis aangeboden wanneer men lid is.

De bijdragen voor het speelgoed variëren van 50 cent tot 2 euro. In één spelothek was de bijdrage geen absoluut gegeven. Afhankelijk van de financiële context werd soms toegestaan dat de bijdrage geleverd werd indien (wanneer) mogelijk. Op deze manier wordt de ouder in zijn

waarde gelaten om op eigen tempo een bijdrage te leveren.

Betaalbaarheid bevat echter ook een minder meetbaar aspect en kan eveneens opgevat worden als het leveren van een inspanning of psychologische kost. Ouders moeten namelijk moeite doen om effectief een bezoek aan de spelothek te brengen en dit vraagt zowel een fysieke als organisatorische inspanning. In dit opzicht kan het zinvol zijn om stil te staan bij de vaststelling dat het van ouders heel wat inzet en moeite vraagt om een bezoek aan de spelothek in te plannen wanneer men alle dagen in onzekerheid leeft over huisvesting, arbeid en/of het eigen welzijn en dat van de kinderen.

Bruikbaarheid

De bruikbaarheid van het aanbod (spel, informatie, doorverwijzing, pedagogisch advies en ontmoeting) van de spelothek is persoons- en contextgebonden. Wat voor de éne bruikbaar is, is dat voor de ander niet. Het hangt ervan af wat ouders ervaren als een behoefte. Toch betekent dit niet dat, als er geen behoefte is, de spelothek niet bruikbaar is of kan zijn. Er kan bijvoorbeeld geen behoefte zijn om andere ouders te ontmoeten. Wanneer dan een spontane ontmoeting plaatsvindt, kan deze als zinvol worden ervaren. De bruikbaarheid van het aanbod van de spelothek

situeert zich op het niveau van speelgoed, informatie en advies, ontmoeting en ondersteuning.

Het speelgoed komt voor een aantal ouders tegemoet aan de 'behoefte' om pedagogisch 'verantwoord' bij te dragen tot de ontwikkeling van hun kinderen. Voor anderen is het een manier om speelgoed uit te testen vooraleer het aan te kopen. Een aantal zien het ook als een ideale manier om educatief speelgoed te voorzien voor hun kinderen, zonder het te moeten aankopen. Speelgoed is vaak leeftijdsgebonden en wordt dus na verloop van tijd niet meer gebruikt. Ook aan het volgen van richtlijnen op vlak van veilig speelgoed hangt een prijskaartje. Spelotheken kunnen hieraan tegemoet komen door veilig speelgoed aan te bieden en daarbij tevens de nodige informatie te verschaffen.

Voor de kinderen komt het speelgoed tegemoet aan het beleven van plezier. Doen wat je graag doet gaat zo hand in hand met het ontwikkelen van je vaardigheden en je persoonlijkheid. De bruikbaarheid is in bepaalde gevallen ook afhankelijk van een eventuele beperking. Bepaald speelgoed kan na aanpassing bruikbaar zijn voor personen met een beperking. Zo was er het voorbeeld van aangepast speelgoed waarbij de start- en stopknop van een elektrische trein wordt bediend met de hand, het hoofd of de voet. Op vlak van spe-

laanbod kunnen spelotheken duidelijk een bruikbaar aanbod leveren.

In een groot aantal spelotheken is er informatie beschikbaar aangaande het spel en de opvoeding in het algemeen. Er is blijkbaar een behoefte bij (sommige) ouders om meer te weten over opvoeding en spel. Die informatie wordt aangeboden via een informatierekje, thema- of ouderavond, de (persoonlijke) kennis van vrijwilligers en/of professionelen.⁷ De mate waarin ouders bepaalde informatie al dan niet als bruikbaar ervaren is situatie-afhankelijk. Een moeder bij wie de borstvoeding moeilijk verloopt en wenst over te schakelen op flesvoeding heeft op dat moment misschien weinig aan een resem informatie betreffende de voordelen van borstvoeding voor de baby. De geruststelling dat ze ook van flesvoeding groot worden en de nodige informatie hieromtrent lijkt dan meer bruikbaar.

Er is ook een ander soort informatie beschikbaar, namelijk deze van de eigen ervaringen. De uitwisseling van eigen ervaringen verloopt vrij spontaan wanneer daar de ruimte en tijd toe is. Dit soort informatie is zeer concreet. Het helpt de ouder vooruit of bevestigt hem/haar net in: 'wat je doet, is goed'.

7 In 'Delen van informatie' op p.28 werd dit reeds belicht.

Er zijn dus ook mogelijkheden om bruikbare ondersteuning te voorzien. Toch is een belangrijk deel van deze ondersteuning onvoorzien. Het vertrekt vanuit ontmoeting en de uitwisseling van ervaringen. Het gehoord worden en het kunnen spreken over, zijn vaak spontane (en nuttige) vormen van ondersteuning. Verder kan het participeren van ouders aan de speltheek bijdragen tot het horen (en erkennen) van hun behoeften om ze te integreren in de werking.

De bruikbaarheid van de speltheek wordt vergroot naarmate de gebruikers speltips geven. De verantwoordelijken van de speltheeken weten niet altijd even zeker wat te kiezen bij de aankoop van nieuw speelgoed. De tips van ouders en professionelen worden dan dankbaar aangenomen. Op deze manier is er een afstemming tussen de behoeftes van ouders en de aankoop van het spelmateriaal. Er lijken nog mogelijkheden te zijn om opvoedingsverantwoordelijken te betrekken bij andere aspecten van de werking. Zoals welke informatie of folders, welke openingsuren, bepaalde thema's, boeiende activiteiten, etc.

Begrijpbaarheid

Begrijpbaarheid gaat over de transparantie en duidelijkheid van het aanbod. Een aantal factoren die deze begrijpbaarheid bepalen komen naar voor. In eerste instantie is taal een belangrijke factor. Hanteren we

een taal die voor iedereen begrijpbaar is? Zo zal het voor anderstaligen moeilijk zijn om te begrijpen waar het over gaat als niemand het kan vertellen of vertalen in de eigen taal. Dit geldt eveneens voor het aanbod aan informatie en spelmateriaal. Een mooi voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van speelkoffers met materiaal in het Arabisch, Albanees, Russisch en Tsjetsjeens door studenten orthopedagogie voor een speltheek. Daaraan gekoppeld voerden de studenten ook een grote bekendmakingsactie m.b.v. diverse gadgets (bladwijzer, ballonnen, voetstapjes die de weg wijzen naar de speltheek, ...). De wijze waarop 'het aanbod' wordt gecommuniceerd kan immers ook bijdragen tot de begrijpbaarheid ervan. Zo is er bijvoorbeeld een verschil tussen het vertellen in een persoonlijk gesprek en het voorstellen aan een grote groep, of het zichtbaar maken van de speltheek in het straatbeeld.

Begrijpbaarheid omvat echter ook de vraag naar hoe ouders een aanbod (vb. Nederlandstalige folders, voorleesboekjes, ...) kunnen integreren in hun dagelijks leven en welke betekenis ze er zelf aan geven. M.a.w. in hoeverre is een aanbod afgestemd op en toepasbaar in de specifieke context van een gezin (vb. aangepast speelgoed voor een kind met een beperking, aanbod voor anderstaligen, kostprijs voor gezinnen met beperkte financiële/materiële mogelijkheden, ...).

Wanneer duidelijk is wat het aanbod is, kunnen opvoedingsverantwoordelijken en kinderen nagaan of het aanbod wel iets voor hen is. Er zijn verschillen naar wat hoofdzakelijk begrepen wordt onder de spelothek. Dit bepaalt dan ook of men zich hierdoor al dan niet voelt aangesproken. De gepercipieerde focus kan liggen op het pedagogische aspect. Een andere mogelijkheid is een focus op het materiële of financiële aspect. Maar weten (en begrijpen) wat de spelothek doet en waarvoor men er terecht kan, biedt geen garantie dat opvoedingsverantwoordelijken ook effectief gebruik maken van het aanbod.

Beschikbaarheid

Beschikbaarheid gaat over de differentiëring van het aanbod voor verschillende groepen mensen ('voor elk wat wils') en over de aanspreekbaarheid van de dienstverlener voor een ruime waaier aan vragen (die soms niet onmiddellijk tot het aanbod behoren). In sommige spelotheken kunnen ouders bijvoorbeeld terecht voor zowel spelaanbod, informatie en advies. De moeder die met haar 9-jarige zoon het spelaanbod komt bekijken, heeft wellicht nog meer het gevoel dat de spelothek beschikbaar is als zij er ook een luisterend oor en tips vindt m.b.t. haar 16-jarige puber die niets anders doet dan voor tv hangen. Het gaat hier dan niet zozeer om deskundigheid op pedagogisch vlak (kennis en info over pubers die misschien minder

in de spelothek aanwezig is), maar vooral ook om het relationele aspect (het gevoel terecht te kunnen in de spelothek) en de bereidheid om mee te zoeken naar wat mogelijks een antwoord kan zijn.

De beschikbaarheid van de spelothek is daarnaast ook afhankelijk van een aantal andere factoren zoals administratieve drempels en reservering. Administratieve drempels kunnen bijvoorbeeld wachtlijsten zijn. In de spelotheken zijn deze niet aanwezig, men kan ter plaatse meteen lid worden en speelgoed uitlenen. Op dit vlak is het aanbod van spelotheken dus onmiddellijk beschikbaar. Wanneer er echter een stuk speelgoed gevraagd wordt dat reeds ontleend is, houden sommige spelotheken dit bij teruggave apart (reserveringssysteem) zodat het de volgende keer wel kan meegegeven worden. Een aantal spelotheken hebben een website (bv. een catalogus) en zijn telefonisch (al dan niet tijdens de openingsuren) bereikbaar. Dit kan eveneens de beschikbaarheid (het gevoel terecht te kunnen bij de spelothek en een antwoord te krijgen via verschillende kanalen) verhogen. Het uitlenen van speelgoed dient wel altijd ter plaatse te gebeuren. In sommige gevallen kan bijvoorbeeld een reservering of verlenging wel telefonisch (tijdens de openingsuren) gebeuren.

Betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid (Krols, 2006) houdt het respect in voor de privacy, het zich welkom voelen en het nakomen van het eigen engagement. Net als beschikbaarheid verwijst dit naar het relationele aspect. Spelotheken stellen weinig eisen op vlak van registratie en respecteren zo de privacy van de gebruikers. Er worden geen of minimale gegevens bijgehouden, sociaaleconomische gegevens worden nooit bijgehouden. Toch zou het boeiend kunnen zijn om te weten wie effectief bereikt wordt om zo na te denken over de eigen werking. Dit staat weliswaar op gespannen voet met het verzeke- ren van privacy en discretie.

Op het gebied van 'zich welkom' voelen, is er een openheid naar iedereen toe en men vermijdt vooringenomenheid. Men gaat uit van respect voor de eigenheid en keuzes van de ouder en het kind. In een bepaalde spelotheek laat men ouders eerst expliciet de ruimte om rond te kijken zonder iets op te dringen. Zo wordt er vermeden dat ouders bemoeizucht ervaren. Een belangrijke nuanciering is evenwel dat het zich welkom voelen evenzeer bepaald wordt door de perceptie van wat een spelotheek doet en of dat aansluit bij de eigen ideeën over opvoeding en spelen.

Het nakomen van het eigen engagement betekent het duidelijk zijn in wat je doet, de informatie die je geeft en de afspraken die je maakt.

Het is frustrerend wanneer men voor een gesloten deur staat tijdens de openingsuren. Het lijkt dan belangrijk dat er intern een goede communicatie is zodat er geen verwarring ontstaat over de inhoud van het spel, de werking van de spelotheek, de openingsuren, etc. Het weten wat men kan verwachten en duidelijke informatie dragen dan bij tot een betrouwbare spelotheek.

Bekendheid

Bekendheid is misschien wel een eerste voorwaarde die het bereik van een spelotheek bepaalt. De bekendmaking van de spelotheek gebeurt op verschillende manieren. Mond-tot-mondreclame blijft daar een belangrijk onderdeel van. Verder verspreidt men flyers, brochures en affiches via scholen, de kinderopvang, het OCMW, het Sociaal Huis,

de arts en andere organisaties. Sommigen stellen ook de werking van de spelothek voor in die voorzieningen. De openingsdag en/of een open-deurdag is eveneens een belangrijk moment om de spelothek bekend te maken. Vaak organiseert men tal van activiteiten voor de kinderen, nodigt men opvoedingsverantwoordelijken en/of pers uit.

Een ander medium van bekendmaking is het internet. Bijna alle spelotheken bezitten een eigen website. Hier kan men dan informatie terugvinden over de werking, het spelaanbod, de doelen, etc. Een aantal van de spelotheken wordt ook vermeld in het gemeenteblad. Zo blijven mensen uit de gemeente op de hoogte van eventuele veranderingen of leren nieuwe bewoners de spelothek kennen. We gaven eerder reeds het voorbeeld van de bekendmakingsactie door studenten orthopedagogie. Zij maakten een spelothek zichtbaar in het straatbeeld d.m.v. diverse media: affiches, flyers, bladwijzers, ballonnen, voetstapjes die de weg naar de spelothek tonen, lolly's met het adres van de spelothek aan bevestigd, Fuchsia vormde hierbij de centrale kleur die de spelothek herkenbaar maakt en typeert.

Bekendheid kan echter ook gericht zijn op een specifieke doelgroep. De kanalen waarlangs en de wijze waarop men de spelothek bekend maakt, kunnen reeds mensen in- en uitsluiten. Bekendmaking gericht op

specifieke doelgroepen kan echter ook stigmatiserende effecten hebben. De betekenis van een bijzonder aanbod voor ouders in armoede in relatie tot het reguliere aanbod voor iedereen mag hierbij niet onderschat worden. Hoe 'begrijpen' ouders dit 'bijzondere' aanbod? Wat betekent het voor ouders in (kans)armoede om beroep te moeten doen op een spelothek die zich focust op kansarmen (en ook opvoedingsondersteuning wil aanbieden) en zichzelf hiermee dus als kansarm bestempelen? Welke connotatie (positief of negatief) geven ouders aan een bepaald aanbod? Een spelothek kan in die zin emotioneel of psychisch ontoegankelijk zijn. Dit is afhankelijk van de persoonlijke percepties over een spelothek. Voor sommigen is het speelgoed niet nodig en voor anderen wordt het aanzien als een gunst voor armen. Een spelothek die zich expliciet wil richten op kansengroepen, stelt vast dat dit niet lukt. Sommige groepen blijken dus moeilijker bereikbaar. Is dit omdat het aanbod onbekend is? Of omdat het aanbod niet aansluit bij hun behoeften? Of sluit het niet aan bij wat ze wensen voor hun kinderen? Het gebruik van sleutelfiguren wordt in die zin gezien als een interessante mogelijkheid om specifieke groepen te bereiken en te motiveren. De sleutelfiguur neemt dan een faciliterende en/of sensibiliserende rol op. Eveneens kan deze figuur de brug slaan tussen eventuele cultuurverschillen aangaande opvoeding en spelen.

WIE KAN IETS BETEKENEN VOOR SPELOTHEKEN IN HET KADER VAN OPVOEDINGSONDER- STEUNING?

De wijze waarop opvoedingsondersteuning informeel vorm krijgt in een spelothek is waardevol en zinvol. Eerder gaven we aan dat spelotheken ook expliciet een aantal functies van opvoedingsondersteuning (kunnen) opnemen. Het is uiteraard niet de bedoeling om spelotheken te verplichten zich bezig te houden met opvoedingsondersteuning. Niet alle spelotheken wensen zich immers expliciet op het terrein van opvoedingsondersteuning te profileren en dit hoeft ook niet. Spelotheken die zich echter wel op dit terrein wensen te ontwikkelen kunnen in het kader van het decreet opvoedingsondersteuning⁸ bij diverse actoren ten rade gaan. In wat volgt worden er verschillende betekenisvolle partners besproken die de spelothek kunnen bijstaan in het verder nadenken over én het ondernemen van concrete acties wat betreft opvoeding en de ondersteuning daarvan.

8 In de loop van 2013 wordt het decreet opvoedingsondersteuning vervat in het decreet preventieve gezinsondersteuning. Meer info via <http://www.huizenvanhetkind.be>

De opvoedingswinkels

Met het decreet opvoedingsondersteuning van 13 juli 2007 werd er in elke Vlaamse centrumstad en in Brussel een opvoedingswinkel opgericht (erkenning en subsidiëring door K&G). Deze 14 opvoedingswinkels worden verwezenlijkt vanuit een samenwerkingsverband. De opdracht van de opvoedingswinkels is decretaal en houdt volgende zaken in: basisinformatie ter beschikking stellen, algemene opvoedingsvragen beantwoorden, pedagogisch advies bij specifieke opvoedingsvragen, stimuleren van ontmoeting, voorlichtings-, opleidings-, vormings- of trainingsactiviteiten in verband met opvoeding bereikbaar maken, ... e.a. (cf. EXPOO). In West-Vlaanderen zijn er opvoedingswinkels, gevestigd in Brugge, Kortrijk en Oostende. In Roeselare vormen zes eerstelijnsdiensten (OCMW, K&G, CLB, Vrij CLB, CAW en Sociaal Huis) de infopunten opvoeding i.p.v. één fysieke opvoedingswinkel. In Kortrijk is er wel één fysiek punt waar de opvoedingswinkel gelegen is. De dienstverlening (pedagogisch advies, infomomenten voor ouders, ...) naar ouders gebeurt echter ook in samenwerking met diverse partners (CAW's, CLB's, Vroedkunde Katho, K&G, ECK De Wieg, CKG Don Bosco, ...).

Jaarlijks wordt er vanuit het Agentschap Jongerenwelzijn een budget voorzien om de materialenbank verder uit te werken (cf. Vlaamse coö-

dinatoren opvoedingsondersteuning p.43). De materialenbank is een initiatief van het VCO-team waarbij samengewerkt wordt met de opvoedingswinkels, de regionale welzijnsraden Veurne-Diksmuide en Ieper, het steunpunt opvoedingsondersteuning van de provincie West-Vlaanderen en Kind & Gezin. Het doel van de materialenbank is de ondersteuning van opvoedingswinkels en netwerken opvoedingsondersteuning bij het bespreekbaar maken van opvoeding bij (groepen) ouders en kinderen. De materialenbank bestaat momenteel uit boeken en themapakketten over opvoeding. Elk themapakket spitst zich specifiek toe op één onderwerp, bijvoorbeeld: echtscheidingsituaties, pesten, jongeren en relaties, etc. De uitleenantennes zijn de opvoedingswinkels die deze gratis ter beschikking stellen van organisaties die in contact komen met ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en via materiaal een thema in de opvoeding bespreekbaar willen stellen. Medewerkers of vrijwilligers van de spelothek kunnen dus ook beroep doen op dit aanbod. Maar de materialenbank is meer dan het ter beschikking stellen van boeken en themapakketten. Er is ook een werkgroep die deze materialen en de bekendmaking, de uitleenfrequentie e.d. bespreekt en waarin ervaringsuitwisseling over diverse thema's mogelijk is.

In de Westhoek zijn er geen opvoedingswinkels gevestigd, daarom ver-

loopt het uitlenen via andere kanalen. In Ieper zijn ze verkrijgbaar via de jeugddienst. In de regio Veurne-Diksmuide is de regionale welzijnsraad samen met partners op zoek naar een manier om de themapakketten op korte termijn ook in deze regio beschikbaar te stellen.

Contactgegevens Opvoedingswinkels West-Vlaanderen

Opvoedingswinkel Kortrijk
De Plum:
heidi.deboosere@kortrijk.be of
opvoedingswinkel@kortrijk.be
www.kortrijk.be/opvoedingswinkel

Opvoedingswinkel Brugge:
info@opvoedingswinkelbrugge.be
www.opvoedingswinkelbrugge.be

Opvoedingswinkel Oostende Kinfo:
info@opvoedingswinkeloostende.be
www.opvoedingswinkeloostende.be

Infopunten Roeselare:
infopuntopvoeding@roeselare.be
www.infopuntopvoeding.be

Welzijnsraad Arrondissement Ieper
info@welzijnsraad-iever.be
www.welzijnsraad-iever.be

Regionale Welzijnsraad
Arrondissement Veurne-Diksmuide
www.welzijnsraad.be
info@welzijnsraad.be

Provinciale steunpunten opvoedingsondersteuning

Het decreet opvoedingsondersteuning voorziet tevens in 6 provinciale steunpunten: één in elke provincie en één in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het Provinciaal steunpunt opvoedingsondersteuning (PSO) West-Vlaanderen begeleidt en ondersteunt lokale en regionale diensten/organisaties/netwerken die met ouders en opvoeders werken en die opvoedingsondersteuning als doelstelling formuleren binnen West-Vlaanderen. Op deze manier wordt een ondersteunende opvoedingsomgeving voor ouders en kinderen gestimuleerd (Provincie West-Vlaanderen, 2009, opvoedingsondersteuning). De steunpunten hebben de opdracht om in samenwerking met de VCO:

- intergemeentelijke of regionale samenwerking m.b.t. opvoedingsondersteuning te faciliteren;
- initiatieven op vlak van opvoedingsondersteuning, gelegen buiten de centrumsteden, in staat stellen om op te starten;
- goede praktijkvoorbeelden te bundelen en ervaringsuitwisseling mogelijk te maken.

Een andere opdracht van hen bestaat erin om, in overleg met EXPOO (cf. EXPOO p.46), mee te zorgen voor de provinciale verspreiding van informatie en materiaal voor iedereen die professioneel of op vrijwillige

basis opvoedingsondersteuning biedt (Provincie West-Vlaanderen, 2009, opvoedingsondersteuning).

Het PSO voorziet ook in financiële ondersteuning. De Provincie West-Vlaanderen kan, onder de voorwaarden bepaald in het Provinciaal Reglement Opvoedingsondersteuning West-Vlaanderen (cf. Provincie West-Vlaanderen, 2009, subsidies) en binnen de perken van de beschikbare middelen op het provinciale budget, een projectsubsidie verlenen aan organisaties die projecten opzetten inzake opvoedingsondersteuning. Het project moet een duidelijke bijdrage leveren aan of bestaan uit de netwerkvorming betreffende opvoedingsondersteuning, en/of de deskundigheidsbevordering van ouders/opvoeders/opvoedingsondersteuners met betrekking tot opvoedingsondersteuning. Spelotheken kunnen net zoals andere diensten in het kader van dit subsidiëringsreglement een projectaanvraag indienen.

Contactgegevens provinciaal steunpunt opvoedingsondersteuning West-Vlaanderen

Ines Deschryver
ines.deschryver@west-vlaanderen.be

Maaike Maeyaert
maaike.maeyaert@west-vlaanderen.be

Elke Cool
elke.Cool@west-vlaanderen.be

Luc Termont
luc.termont@west-vlaanderen.be

Website: <http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/welzijn/opvoedingsondersteuning/pages/organisaties.aspx>

Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning

De Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning (VCO) behoren tot het Agentschap Jongerenwelzijn van de Vlaamse overheid en hebben een drievoudige opdracht in het decreet opvoedingsondersteuning⁹: het ondersteunen van gemeentes bij het opzetten van

⁹ In de loop van 2013 dooft de huidige werking van de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning (VCO) uit en wordt vanuit het Agentschap Jongerenwelzijn niet verder ingezet op opvoedingsondersteuning. Deze ontwikkeling is te kaderen binnen het ontstaan van het nieuwe decreet preventieve gezinsondersteuning (K&G) waarin de huizen van het kind centraal staan. Het huidige decreet opvoedingsondersteuning zal hier deels in vervat zitten. Meer informatie is terug te vinden in de conceptnota op <http://www.huizenvanhetkind.be/hk/>

een lokaal overleg opvoedingsondersteuning, het ondersteunen van de samenwerkingsverbanden die de opvoedingswinkels vormgeven & het coördineren van het bovenlokaal overleg opvoedingsondersteuning. Daarnaast worden verschillende projecten en initiatieven opvoedingsondersteuning gefinancierd en ondersteund. Om de brug te kunnen slaan tussen opvoedingsondersteuning en jeugdhulp, treden deze coördinatoren ook toe tot de netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening.

De VCO kunnen op meerdere niveaus voorzien in een bijdrage aan de spelotheken door procesmatige en inhoudelijke begeleiding bij de implementatie van opvoedingsondersteuning. Zo kan bijvoorbeeld extra toelichting en begeleiding voorzien worden bij het methodiekenboek. Het methodiekenboek maakt deel uit van de methodiekenmap.

De ontwikkeling van dit product vloeit voort uit een samenwerkingsverband tussen Kind en Gezin, Jongerenwelzijn en de provincie Limburg. De methodiekenmap is door de VCO bezorgd in iedere gemeente. Deze bestaat uit een CD-rom, een handleiding lokaal overleg opvoedingsondersteuning en een methodiekenboek. De handleiding lokaal overleg opvoedings-

ondersteuning geeft aan de lokale actoren meer informatie en duiding over de organisatie van het lokaal overleg opvoedingsondersteuning. Het methodiekenboek is bestemd voor iedereen die met opvoedingsvragen te maken krijgt en hierrond samenwerkt met anderen. Dus voor vrijwilligers, leerkrachten, opvoeders, vormingswerkers, opvoedconsulenten, trainers en studenten. Dit boek kan ook als hulpmiddel dienen voor medewerkers van de speltheek.

Het methodiekenboek wordt ook gratis ter beschikking gesteld via volgende link: <http://www.expoo.be/sites/default/files/handleiding/Handleiding20081209.pdf>

Zoals eerder aangehaald beschikken de VCO ook over een materialenbank (cf. Opvoedingswinkels p.40). Naast deze boeken en themapakketten, kan er in logistieke ondersteuning voorzien worden door de foldermappen. Deze mappen bestaan uit een selectie van folders over verschillende opvoedings-thema's. Deze foldermappen zijn gedigitaliseerd en zijn terug te vinden op de volgende website: <http://www.expoo.be/category/kennisdocument-categorie/brochures-en-folders-voor-ouders>

Eerder werd aangegeven dat het VCO-team bijzondere aandacht wenst te schenken aan tieners. Ook vanuit het werkveld krijgt het VCO-team signalen omtrent hiaten in het aanbod voor ouders van tieners.

De opvoedingswinkels bijvoorbeeld merkten op dat er heel veel materiaal ontwikkeld is voor ouders met jonge kinderen, maar dat er heel weinig voorhanden is voor tieners en hun ouders op het vlak van opvoedingsondersteuning. Vanuit deze vaststelling is dan ook de werkgroep Jongeren gegroeid. Deze werkgroep is een samenwerkingsverband tussen de verschillende VCO-teams in Vlaanderen en is ontstaan in 2009 met de opdracht om materiaal te ontwikkelen ter ondersteuning van ouders van pubers. Dit resulteerde in het pakket Tjonge Jonge Jongeren (bestaande uit boeken, brochures, folders, een DVD over de leefwereld van jongeren, themapakketten, ...). Uiteraard is dit pakket niet zomaar ontwikkeld maar gebeurde dit met medewerking van de opvoedingswinkels. Zij werden bevroegd naar thema's, noden en behoeften, ... die ze in hun dagdagelijkse werking ervaren. Rekening houdend met deze gegevens werd er gekomen tot een 'grootste gemene deler', een ruim pakket waar ieder zijn gading in kan vinden. Voor de inhoudelijke inbreng van het pakket zijn er samenwerkingsverbanden aangegaan met bestaande diensten, namelijk organisaties met een zekere expertise in specifieke onderwerpen. Universiteit Gent (Vakgroep Ontwikkelingspsychologie), vzw De Keerkring, vzw Ladda, VIP Jeugd en het Kinderrechtencommissariaat maakten deel uit van dit partnerschap. Het pakket werd in eerste

instantie ontworpen voor de opvoedingswinkels die het materiaal verder verspreiden onder ouders van pubers en het ter ontlening aanbieden. Spelotheken kunnen dus ook gebruik maken van dit product. De brochures kunnen ook gedownload worden via http://www.expoo.be/kennis/kennisdatabank_keywords.

Daarnaast werden in 2007-2008 kinderen en jongeren als actor bevraagd over hun opvattingen, wensen en noden op vlak van opvoedingsondersteuning. Deze jongerenbevraging vormde een aanvulling op het onderzoek dat bij ouders en diensten werd verricht. Ook deze onderzoeksrapporten kunnen inspirerend zijn. Ze zijn te downloaden via

http://www.expoo.be/sites/default/files/kennisdocument/opvoedingsondersteuning_blankenbergen_2008.pdf en

<http://www.expoo.be/sites/default/files/workshop%20pimp%20my%2000.pdf>

Contactgegevens VCO West-Vlaanderen

Sarah Crampe
sarah.crampe@jongerenwelzijn.be

Els Desmedt
els.desmedt@jongerenwelzijn.be

Joeri Isenborghs
joeri.isenborghs@jongerenwelzijn.be

Frank Myny
Frank.Myny@jongerenwelzijn.be

John Decoene
(teamverantwoordelijke)
john.decoene@jongerenwelzijn.be

Website: <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/poo/inleiding.htm>

Afdeling welzijn en samenleving

Op basis van het decreet opvoedingsondersteuning van 2007 voorziet de afdeling Welzijn en Samenleving van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een ondersteuning op financieel vlak. Elke organisatie, vereniging of deelvereniging kan een forfaitaire financiële tegemoetkoming (Cf. EXPOO (z.d.), het decreet opvoedingsondersteuning) krijgen vanuit de Vlaamse overheid voor het organiseren van voorlichtingsactiviteiten en opleidings-, vormings- of trainingsreeksen i.v.m. opvoedingsondersteuning. Het gaat om activiteiten die tot doel hebben opvoedingsverantwoordelijken in staat te stellen kennis, inzichten en vaardigheden met betrekking tot de opvoeding van kinderen te verwerven of verder te ontwikkelen. Per voorlichtingsactiviteit kan een subsidie van € 100 toegekend worden.

Per samenkomst binnen een opleidings-, vormings- of trainingsreeks een subsidie van € 75. Deze subsidie wordt begrensd tot een totaalbedrag van € 450 per reeks. Het aantal activiteiten dat in aanmerking komt voor subsidiëring is per initiatiefnemer beperkt tot 12 per jaar.

Website:

<http://www4wvg.vlaanderen.be/wvg/welzijnensamenleving/opvoedingsondersteuning/Paginas/inhoud.aspx>

EXPOO

Het decreet van 2007 regelt ook de oprichting van het Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning (EXPOO). De Agentschappen Kind & Gezin en Jongerenwelzijn dragen beiden middelen bij tot de realisatie van EXPOO. Het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning is gehuisvest bij Kind en Gezin. EXPOO heeft een tweevoudige opdracht. Enerzijds het verzamelen, verrijken en verspreiden van kennis inzake opvoedingsondersteuning. Anderzijds het praktisch ondersteunen van het werkveld opvoedingsondersteuning met methoden, technieken en instrumenten.

Bij het uitvoeren van deze opdracht werkt EXPOO altijd zo productgericht mogelijk. EXPOO wil van betekenis zijn voor de praktijk van opvoedingsondersteuning, het is niet louter een kenniscentrum. Wat EXPOO onderneemt, wordt

geconcretiseerd. Van die concrete ondersteuning kunnen ook spelotheken genieten. Zo organiseert het centrum studiemomenten en conferenties. Een jaarlijks initiatief van EXPOO is bijvoorbeeld het Vlaams Congres Opvoedingsondersteuning telkens met een centraal thema. Dit Congres staat open voor alle actoren die vorm geven aan opvoedingsondersteuning.

Er worden ook praktische vormingen aangeboden, zoals de tweedaagse training pedagogisch adviseren. Deze tweedaagse training bestaat uit een mix van theorie en praktijk. In deze vorming komen verschillende thema's aan bod: wat is pedagogisch adviseren, doelstellingen, doelgroep, methodische uitgangspunten, indicaties en contra-indicaties. Meer info m.b.t. het actuele vormingsaanbod is terug te vinden via http://www.expoo.be/leren-oo/events_huidigaanbod.

EXPOO heeft ook een digitaal platform opvoedingsondersteuning. Er zijn twee websites ontwikkeld over opvoedingsondersteuning, één voor professionelen (www.expoo.be) alsook één voor ouders (www.groeimee.be), met de mogelijkheid van een gratis widget. Een widget is een directe en interactieve link naar [groeimee.be](http://www.groeimee.be) op je eigen website. Regelmatig worden artikels geschreven en gepubliceerd die je kan downloaden via de link <http://www.groeimee.be/artikels-over-opvoedingsthemas>. Deze artikels

zijn vrij beschikbaar voor iedereen die ouders wil informeren over opvoeden. Spelotheken die hun eigen krantje ontwikkelen of willen ontwikkelen, kunnen deze website zeker als bron van inspiratie hanteleren. Bij het gebruik van de artikels vraagt EXPOO enkel om steeds te verwijzen naar de website [groeimce.be](http://www.groeimce.be) voor meer informatie over opvoeden.

Contactgegevens Expoo

Steven Strynckx
Steven.Strynckx@expoo.be

Nele Travers
Nele.Travers@expoo.be

Website:
<http://www.expoo.be/>
<http://www.groeimce.be/>

Samenspel West-Vlaanderen

De ontstaansgeschiedenis van het Vlaams Overleg Spelotheken werd eerder in dit rapport al kort belicht. (Cf. Hoofdstuk 1: Geschiedenis van de spelotheken p.9). Hieronder gaan we dieper in op de West-Vlaamse variant van het Vlaams Overleg Spelotheken.

Dankzij de steun van de Provincie West-Vlaanderen (Provinciaal Kaderreglement houdende de betoelaging van projecten, opdrachten of samenwerkingsverbanden van verenigingen, diensten en voorzie-

ningen voor thuiswonende personen met een beperking) kon de spelotheek Brugge samen met vier spelotheken, nl. Gits, Roeselare, Knokke & Veurne op 30 april 1998 het project “*Samenspel West-Vlaanderen*” opstarten. Samenspel West-Vlaanderen streeft verschillende doelstellingen na:

- Het bevorderen van de samenwerking tussen de diverse West-Vlaamse spelotheken.
- Het verbeteren van de dienstverlening aan de gebruikers van de West-Vlaamse spelotheken.
- Het uitwisselen en verdelen van aangepaste spelmaterialen onder de verschillende spelotheken en hun leden.
- Het ontwikkelen en in stand houden van een overlegplatform tussen de verschillende spelotheken met het oog op de realisatie van gemeenschappelijke projecten.

In verschillende interviews wordt door de verantwoordelijken van de spelotheek aangehaald dat een samenwerking tussen verschillende spelotheken via deelname aan Samenspel West-Vlaanderen niet evident blijkt. Dit komt vooral doordat de spelotheken zo divers zijn. Zoals eerder aangegeven kunnen ze sterk verschillen naar doelgroep en inbedding. Het merendeel van degenen die deelnemen doen dit op vrijwillige basis. Daarnaast bemoeilijken tijd en verplaatsing in een aantal gevallen de deelname. Men probeert dan ook om het

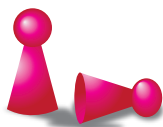

overleg telkens in een andere regio te laten doorgaan. Na 13 jaar is de vzw Samenspel West-Vlaanderen een overlegplatform voor 8 West-Vlaamse Spelotheken. Er blijkt vooral nood te zijn aan logistieke ondersteuning, zoals het heel concreet nagaan hoe men bijvoorbeeld speelgoed onder elkaar kan verdeelen. Een andere mogelijkheid is het ondernemen van gezamenlijke activiteiten zoals een speelgoedbeurs. De spelotheken ondersteunen elkaar ook bij vragen en moeilijkheden, bijvoorbeeld: wat te doen bij schade aan het speelgoed?

Spelotheken die alsnog wensen deel te nemen aan het overleg of meer wensen te weten over Samenspel West-Vlaanderen kunnen contact opnemen met:

Els Hoste
Sotclaeys@hotmail.com
Zetel Vlaams Overleg Spelotheken
Verversdijk 17
8000 Brugge
Tel: 050/33 05 48

Via hetzelfde e-mailadres kan men zich eveneens inschrijven op de nieuwsbrief van het Vlaams Overleg Spelotheken.

INSPIRERENDE IDEEËN

Tijdens de bevraging van de spelotheken kwamen een aantal interessante projecten aan bod inzake onderwijs en opvoedingsondersteuning. Hieronder volgt een korte synthese.

Zo is er een spelotheek die in september 2009 van start gegaan is met het project 'Speels on Wheels'. Een spelpakket wordt door de verantwoordelijke van de spelotheek aan school geleverd en opgehaald. De leerkracht kan zelf enkele specifieke spellen uitkiezen of de coördinator van de spelotheek maakt een selectie op basis van de leerinhouden en thema's waarrond op dat moment gewerkt wordt in de klas.

In deze spelotheek wordt er ook een naschoolse huiswerkklas georganiseerd voor kinderen (6 tot 12 jaar) uit maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Men streeft ernaar om de kinderen in een gemoedelijke sfeer te begeleiden naar zelfstandigheid in het maken van huiswerk en naar een globale positieve leerattitude. Er wordt dus getracht de kinderen zowel een schoolcultuur als schoolstructuur bij te brengen.

In een andere spelotheek loopt dan weer het project "De Babbeldoos". "De Babbeldoos" is een taalstimulerend project voor kinderen van het eerste leerjaar. Op woensdag- of vrijdagmiddag worden er in een groepje van max. 12 kinderen een

aantal vaardigheden geoefend. Er wordt op een heel speelse manier te werk gegaan, waardoor de kinderen er zich eigenlijk niet van bewust zijn dat ze iets aan het leren zijn.

Naast deze praktijkvoorbeelden bracht de zoektocht naar literatuur over de spelotheken ons ook op het spoor van enkele boeiende buitenlandse projecten en ideeën. Deze zijn vooral gericht op de kinderopvang. We willen deze graag delen met jullie met de intentie te inspireren, te verwonderen of te prikkelen.

Een eerste inspiratiebron is de tekst van Jan Peeters over de 'crèches parentales' in Frankrijk. Dit zijn kinderdagverblijven met een sterke ouderbetrokkenheid (Peeters, 2003, 27-31). De sterkte van deze werkingen is dat ze erin slagen om van de kinderopvang een forum te maken waar ouders en opvoeders samenwerken om in de praktijk de opvoeding van jonge kinderen vorm te geven. Ouders spelen dus een hoofdrol binnen de kinderopvang. Ze maken deel uit van het dagelijks bestuur en nemen deel aan de dagelijkse werking. In een eerste gesprek met de ouders wordt dan ook aan hen gevraagd hoe ze willen participeren aan het leven in de crèche. De ouders nemen verschillende taken

op zonder dat de waardering van één taak hoger ligt dan de andere. Het is belangrijk ouders te aanvaarden voor wie ze zijn zodat ze op hun tempo kunnen deelnemen aan de werking.

Het is een doel van de ‘crèches parentales’ om een forum te zijn voor de uitwisseling van ideeën en ervaringen over het ouderschap en de opvoeding. Het delen van deze kennis grijpt men aan om samen een nieuwe pedagogiek te ontwikkelen. Men publiceert dan ook de inzichten die vloeien uit de gedeelde ervaringen van ouders en opvoeders. Via de dagelijkse opvoedingspraktijk wordt dit telkens opnieuw gevoed en vernieuwd. Maar binnen het forum kan het ook gaan over thema’s die de crèche overstijgen. Het kan dan gaan over speelgelegenheid, bepaalde beleidsmaatregelen of m.a.w. de bredere leefomgeving.

“Je hebt een heel dorp nodig om een kind op te voeden” (Afrikaans spreekwoord, Peeters, 2003, p.27)

“Crèches parentales zijn dus in de eerste plaats maatschappelijke projecten die, via het samen opvoeden in een crèche, de cohesie binnen de lokale gemeenschap wil vergroten. Via een gezamenlijke zorg voor de kinderen leren de ouders respect hebben en interesse hebben voor elkaars cultuur en gewoonten.”

Daarnaast zijn er nog boeiende zaken aan deze ‘crèches parentales’. Ze zijn ook een forum waar cultu-

rele aspecten worden gedeeld. “Het gaat er niet om de kunstvorm te vereenvoudigen tot hij volledig aan kleine kinderen is aangepast, maar wel om de ouder en kind samen te laten genieten van een kunstzinnige activiteit. Door ouders, jonge kinderen en opvoeders samen een lied of verhaal te (laten) beleven, wordt een gevoel van samenhang gecreëerd.

Van Frankrijk gaan we naar Noorwegen en de visie van een aantal kinderdagverblijven. Daar gebruikt men het concept van ‘de pedagogiek van de dode muis’ om een bepaalde visie weer te geven. In veel kinderdagverblijven hecht men belang aan wandelingen door de natuur, trektochten met kinderen. Het uiteindelijke doel van deze wandeling is niet het bereiken van het eindpunt, maar de wandeling op zich. Dat is een onvoorspelbaar proces waar kinderen en opvoeders samen de wereld ontdekken en daar over spreken. Het vinden van een dode muis is dan een uitgelezen gelegenheid om in gesprek te treden met de kinderen over het leven en de dood of over hun vragen en ideeën. Deze gedachte kunnen we doortrekken naar het spel. Het is uiteindelijk niet het resultaat van het spel dat telt maar wel het proces dat we samen doormaken tijdens het spelen van het (vrije) spel.

SAMENVATTING EN CONCLUSIE

In ‘Geschiedenis van de spelotheken’ starten we op basis van interne documenten van het Vlaams overleg speel-o-theken met een stukje geschiedenis. We stellen vast dat spelotheken een wereldwijd fenomeen zijn. Zowel in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk als in Zweden worden er sinds de eerste helft van de 20ste eeuw spelotheken opgericht. Er kunnen drie grote groepen spelotheken onderscheiden worden; spelotheken gericht op de gemeenschap, gericht op kinderen met een beperking of spelotheken met een sociaal-cultureel programma. Ook in België maakte het thema spelen zijn opgang in zowel Vlaanderen als Wallonië. Er werd op zoek gegaan naar geschikte locaties om uitleendiensten op te richten om spel en speelgoed ter beschikking te kunnen stellen voor het grote publiek. Twee organen werden opgericht: l’association des Ludothèques et des ludothécaires de la Communauté Française de Belgique (a.s.b.l. LUDO) en het Vlaams Overleg Spelotheken (VOS). Beiden vormen een overkoepelend orgaan dat materiële en inhoudelijke steun biedt. Opvallend is dat spelotheken doorheen hun ontstaan vooral afhankelijk zijn van de inzet van middelen van lokale besturen of een vzw. Op Vlaams en federaal niveau

zijn er geen structurele middelen voorzien.

Het hoofdstuk ‘Spelotheken vandaag: een situering’ staat vervolgens stil bij een meer actuele situering van spelotheken. Hierin geven we aan dat spelotheken een divers landschap vormen maar dat de aandacht voor spel en relatie gemeenschappelijk is en hen verbindt. Ze zetten allemaal aan tot spelen en zijn een plaats waar relaties (tussen kinderen, ouders, vrijwilligers en professionelen) tot stand kunnen komen.

We belichten echter ook de verscheidenheid in accenten tussen spelotheken. Een manier om die verscheidenheid tussen spelotheken te bekijken, is op basis van inbedding en samenwerking. De mate waarin een speltheek ingebed of verbonden is met een organisatie of de mate waarin er samenwerking plaatsvindt met andere actoren geeft mee vorm aan de uitbouw van de spelotheken en de activiteiten die ondernomen worden. Spelotheken kunnen opgestart of ingebed zijn in de bibliotheek, de kinderopvang, een dienst voor onthaalouders, jeugddienst, OCMW/Sociaal Huis of het onderwijs. Daarnaast bestaan er ook mobiele spelotheken. Zo draagt een samenwerking tussen een speltheek en een kinderopvang bij tot de spelvariatie binnen de kinderopvang, de leermogelijkheden van begeleiders en het spreken over opvoeding. In het geval van het onderwijs biedt een speltheek de mogelijkheid voor

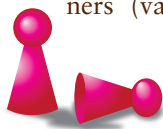

leerkrachten en kinderen om in een andere context met elkaar om te gaan. Een samenwerkingsverband kan eveneens leiden tot een grotere bekendheid en toeleiding. Wanneer er een sterke verbondenheid is met de buurt of de wijk kan een speltheek die leefomgeving positief beïnvloeden. Er worden dan samen activiteiten ondernomen die bijdragen tot het welzijn van het kind, de ouders en de buurtbewoners. Daarnaast kan er ook sprake zijn van een samenwerking tussen de verschillende speltheeken. Dit kan bijdragen tot het uitwisselen van ervaringen en tips. Zo kan men elkaar versterken of samen een activiteit ondernemen die het spel stimuleert op intergemeentelijk niveau.

Ook op vlak van doelgroep legt elke speltheek eigen accenten. Men kan zich richten op kinderen en ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken als onthaalouders, leerkrachten, studenten of kinderbegeleiders. Het al dan niet afbakenen van een doelgroep geeft richting aan het soort speelgoed dat wordt aangekocht. Een speltheek die zich richt op onthaalouders investeert meer in grotere stukken speelgoed of buitenspeelgoed. Wanneer men voor kinderen van 0 tot 99 jaar kiest, is er vaak een uitgebreid aanbod gezelschapsspelen. Het voorzien van speelgoed voor kinderen met een beperking vergt dan weer een aantal aanpassingen en kennis van gepast speelgoed. Het valt wel op dat tieners (vanaf 12 jaar) zich minder

aangesproken voelen door de speltheek (of dat speltheeken zich met hun aanbod minder focussen op tieners?). Het lijkt dan alsof sommige tieners niet meer spelen of dat zij speelgoed zien als iets voor kleine kinderen. Daarbij neemt het belang van andere activiteiten toe. Het is gewenst hier verder op in te gaan door open te staan voor hun leefwereld zodat er kan nagegaan worden wat spelen voor hen betekent of kan betekenen.

Naast de doelgroep komt ook de inzet van vrijwilligers en professionelen aan bod. Het diverse landschap zou nooit ontstaan zijn zonder de inspanningen van professionelen en vrijwilligers. Beide spelen een belangrijke rol in het aanzetten tot spelen, het mogelijk maken van ontmoeting en het eventueel ondersteunen van de opvoeding. De gesprekken met de speltheeken maken duidelijk dat een samenwerking tussen beide zinvol is zolang het niet de bedoeling is om oplossingen aan te bieden maar wel om met een open houding ervaringen te delen, elkaar bij te staan en samen bij te dragen tot het opgroeien en opvoeden van kinderen. Indien er vrijwilligers betrokken zijn op de werking, nemen ze veelal taken op zoals onderhoud, inventarisatie, catalogiseren, uitleeningen bijhouden en spelen met kinderen. Daarnaast bieden ze een luisterend oor

aan opvoedingsverantwoordelijken en kinderen. Ze staan hen soms ook bij in de keuze van het speelgoed. Verder komt het regelmatig voor dat er vanuit het spreken over spel ervaringen gedeeld worden over opvoeding. Een professional neemt deels dezelfde taken op als een vrijwilliger. De mogelijkheden van een professional zijn sterk afhankelijk van de beschikbare tijd, ondersteuning en aanvullende middelen. Professionals kunnen diverse zaken opnemen zoals pedagogisch advies, vanuit een specifieke expertise een bijdrage leveren aan de speltheek (vb. ergotherapeut die spel materiaal aanpast). Professionals die binnen hun takenpakket ook tijd hebben om de speltheek uit te bouwen, zijn positiever over wat men kan bereiken. Zo kan een gedegen kennis van de sociale kaart nuttig zijn wanneer een doorverwijzing noodzakelijk lijkt of terugkerende problemen dienen gesignaleerd te worden aan organisaties of het beleid. Die kennis kan dan ook leiden tot het opzetten van samenwerkingsverbanden. De ervaringen in de speltheek via gesprekken met opvoedingsverantwoordelijken, kinderen en vrijwilligers kunnen aangegrepen worden om kennis en expertise te ontwikkelen. Zo kan men ook bijdragen tot een verhaal over speltheeken dat hun waarde erkent én waar het beleid zich kan in vinden.

Het 3de hoofdstuk gaat over ‘Spel en spelen’. Spelotheken creëren de mogelijkheid tot spelen door speelgoed ter beschikking te stellen en het ontlenen ervan mogelijk te maken. Dit gebeurt om verschillende redenen: de waarde van spel en spelen voor kinderen, ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken, het verzekeren van toegang tot speelgoed, aanzetten tot en stimuleren van (samen)spelen, betaalbaar speellaanbod ter beschikking stellen, ... In aansluiting hierbij wordt gewezen op het belang van voldoende middelen (personeel, ruimte, tijd (bv. voor onderhoud speelgoed), financiën, ...) om het ontlenen van speelgoed mogelijk te maken. Er komt immers heel wat bij kijken: speelgoed aankopen, onderhouden, reglement opstellen, lidkaarten, speelgoed bekend maken, ...

De waarde van spel en spelen voor ouders en kinderen situeert zich op meerdere domeinen: het individuele kind, relaties tussen kinderen onderling en tussen kinderen en opvoedingsverantwoordelijken, uitdaging, ontspanning en plezier, bijdrage tot ontwikkeling (ontwikkelingsschijf) van vaardigheden en persoonlijkheid, socialisatie, enz.

In ‘Meer dan spel alleen’ stellen we dat er in sommige spelotheken naast het ontlenen van speelgoed ook heel wat gebeurt inzake opvoedingsondersteuning. Opvoedingsondersteuning kan op verschillende manieren vorm krijgen a.d.h.v. een aantal

functies, zoals informatie, praktische, sociale & emotionele steun, pedagogisch advies, doorverwijzing, ... Een aantal van deze functies worden ook door spelotheken ingevuld. Zo kan de ontleenfunctie van spelotheken ouders praktische ondersteuning bieden. Een informatie- en doorverwijsaanbod kan een antwoord geven op vragen van ouders over spel en ontwikkeling en andere thema's binnen de opvoeding. Met pedagogisch advies kan tegemoet gekomen worden aan vragen die het louter informatieve overstijgen. Tot slot geeft ontmoeting in de speltheek aanleiding tot ervaringsuitwisseling wat een belangrijke bron van sociale en emotionele steun is voor ouders.

In 'Toegankelijkheid - laagdrempeligheid?' wordt het bereik van spelotheken bekeken a.d.h.v. het begrip toegankelijkheid. Dit begrip fungeert als instrument om na te gaan wat meespeelt bij de laagdrempeligheid van een aanbod. Het gebruik van de 5 B's (begrijpbaarheid, betaalbaarheid, bereikbaarheid, bruikbaarheid en beschikbaarheid) biedt hierbij een bruikbaar kader om de toegankelijkheid van initiatieven onder de loep te nemen. Met bekendheid en betrouwbaarheid worden de 5 B's uitgebreid tot 7 B's. Toegankelijkheid is dus een belangrijk aspect (maar wordt evenzeer beïnvloed door beschikbare middelen) dat een boeiende leidraad kan zijn voor professionelen, vrijwilligers, kinderen en opvoedingsverant-

woordelijken om samen na te gaan wat toegankelijk zijn betekent én hoe dat kan ingevuld worden.

Bereikbaarheid van spelotheken heeft te maken met het fysiek, ruimtelijk en in tijd beschikbaar zijn. Openingsmomenten, inbedding in andere organisaties, ... spelen hierin een rol. Ook de fysieke (toegankelijkheid gebouw) en ruimtelijke ligging (centraal, bereikbaar met openbaar vervoer, parkeergelegenheid, ...) bepaalt mee of een speltheek door ouders en kinderen als toegankelijk wordt ervaren.

Betaalbaarheid omvat een financieel en psychologisch aspect. De lage kostprijs kan door de ene ervaren worden als een voordeel door anderen als een nadeel (bv. het is een gunst voor mensen in armoede). De psychologische kost dient ook in rekening gebracht te worden. Het is nadenken over de inspanning die mensen (moeten) leveren om gebruik te maken van het aanbod van de speltheek.

Ook de **bruikbaarheid** van het aanbod van de speltheek is persoons- en contextgebonden. De bruikbaarheid van het aanbod van de speltheek situeert zich op het niveau van speelgoed, informatie en advies, ontmoeting en ondersteuning en hangt af van de mate waarin het aanbod inspeelt op een vraag of behoefte van kinderen en ouders. Deze vraag of behoefte situeert zich al dan niet op het vlak van pedagogisch verantwoord spelen,

materiële voordelen, het beleven van plezier, een eventuele beperking, de behoefte meer te weten over spel en opvoeding en het uitwisselen van ervaringen.

Begrijpbaarheid gaat over de transparantie en duidelijkheid van het aanbod. In eerste instantie is taal een belangrijke factor. Begrijpbaarheid gaat echter ook over hoe ouders een aanbod (vb. Nederlands-talige folders, voorleesboekjes, ...) kunnen integreren in hun dagelijks leven en welke betekenis ze er zelf aan geven. In hoeverre is een aanbod afgestemd op en toepasbaar in de specifieke context van een gezin (vb. aangepast speelgoed voor een kind met een beperking, aanbod voor anderstaligen, kostprijs voor gezinnen met beperkte financiële/materiële mogelijkheden, ...). Het begrijpen van wat een speltheek doet, biedt echter geen garantie dat men hierop ingaat. Mensen maken uiteindelijk zelf een keuze, los van onze intenties.

Indien men toch de stap zet naar een speltheek, is **beschikbaarheid** van belang. Beschikbaarheid gaat over de differentiëring van het aanbod voor verschillende groepen mensen ('voor elk wat wils') en over de aanspreekbaarheid van de dienstverlener voor een ruime waaier aan vragen. Het gaat hier dan niet zozeer om de verwachting naar deskundigheid, maar vooral ook om het relationele aspect (het gevoel terecht te kunnen in de speltheek) en de bereidheid

om mee te zoeken naar wat mogelijk is en wat een antwoord kan zijn.

Betrouwbaarheid houdt het respect in voor de privacy, het zich welkom voelen en het nakomen van het eigen engagement. Dit verwijst eveneens naar het relationele aspect. Spelotheken stellen weinig eisen op vlak van registratie en respecteren zo de privacy van de gebruikers. Er is een openheid naar iedereen toe en men vermijdt vooringenomenheid. Het nakomen van het eigen engagement betekent het duidelijk zijn in wat je doet, de informatie die je geeft en de afspraken die je maakt.

Bekendheid zagen we als eerste voorwaarde die het bereik van een speltheek bepaalt. Bekendmaking gebeurt op verschillende manieren: mond-tot-mondreclame, flyers, brochures, opendeurdagen, internet, ... Bekendmaking die enkel gericht is op specifieke doelgroepen kan gevaaren inhouden.

In hoofdstuk 6 schetsen we een overzicht van alle actoren die in het kader van het decreet opvoedingsondersteuning iets kunnen betekenen voor spelotheken die zich op

dit thema wensen te profileren. Het blijft een keuze van spelotheken om hier al dan niet aan deel te nemen. Daarnaast is het duidelijk dat de kracht van spelotheken net het informele en ongedwongen contact is. Het streven naar meer deskundigheid kan dan net die kracht verloren laten gaan omdat er mogelijks een sterkere nadruk komt te liggen op problemen en het oplossen ervan. Dit betekent weliswaar niet dat opvoedingsondersteuning geen vorm kan krijgen in een boeiende samenwerking tussen verschillende vormen van deskundigheid. Het is een evenwichtsoefening waarbij verschillende actoren iets zinvol kunnen betekenen.

De **opvoedingswinkel** biedt via de materialenbank een reeks boeken en themapakketten aan om zo opvoeding meer bespreekbaar te maken en inhoudelijk uit te diepen. Het **PSO West-Vlaanderen** begeleidt en ondersteunt lokale en regionale diensten/organisaties/netwerken die met ouders en opvoeders werken en die opvoedingsondersteuning als doelstelling formuleren binnen West-Vlaanderen. Het PSO draagt eveneens bij tot het verspreiden van informatie en materiaal. Daarnaast biedt ze financiële ondersteuning onder bepaalde voorwaarden aan organisaties die projecten opzetten inzake opvoedingsondersteuning. De **VCO** kunnen de spelotheek inhoudelijk en procesmatig ondersteunen wanneer zij opvoedingsondersteuning wensen te imple-

menteren (bv. door middel van de methodiekenmap). De foldermappen bevatten als onderdeel van de materialenbank een selectie van folders over verschillende opvoedings-thema's en kunnen helpen bij de uitbouw van een informatief aanbod. In het bijzonder wensen de **VCO** ook die spelotheken te ondersteunen die in de uitbouw van hun aanbod aandacht wensen te schenken aan tieners. Via de **afdeling Welzijn en Samenleving** kan een tegemoetkoming bekomen worden voor het organiseren van voorlichtingsactiviteiten en opleidings-, vormings- of trainingsreeksen i.v.m. opvoedingsondersteuning. **EXPOO** verzamelt, verrijkt en verspreidt kennis inzake opvoedingsondersteuning. Daarnaast zorgt **EXPOO** voor het praktisch ondersteunen van het werkveld opvoedingsondersteuning met methoden, technieken en instrumenten. **EXPOO** heeft ook een digitaal platform opvoedingsondersteuning. Er zijn twee websites ontwikkeld, één voor professionelen (www.expoo.be) alsook één voor ouders (www.groeimee.be). Een laatste actor is **Samenspel West-Vlaanderen** die een platform biedt voor logistieke ondersteuning, ondersteuning bij vragen/moeilijkheden, praktische tips en het streven naar een officiële erkenning en subsidiëring. Hun nieuwsbrief is dan een boeiende manier om in contact en op de hoogte te blijven.

In het 7de en laatste hoofdstuk staan we nog even stil bij een aan-

tal 'Inspirerende ideeën' binnen de kinderopvang die mogelijks ook inspiratie kunnen bieden voor de spelotheken. Zo zijn er in Frankrijk 'crèches parentales'. Dit zijn kinderdagverblijven waarin ook ouders een hoofdrol spelen en deel uit maken van het dagelijks bestuur en de dagelijkse werking. De 'crèches parentales' bieden een forum om ideeën en ervaringen uit te wisselen over ouderschap, opvoeding en de bredere leefomgeving. In Noorwegen vertrekken een aantal kinderdagverblijven vanuit 'de pedagogiek van de dode muis', waarbij ervaringen tijdens wandelingen in de natuur aangewend worden om in gesprek te treden over bepaalde thema's (bv. het vinden van een dode muis roept vragen en ideeën op over leven en dood). Het gaat om het opdoen van leerervaringen in het dagelijks leven.

Doorheen het rapport is duidelijk geworden dat een aantal spelotheken de opvoeding incidenteel en intentioneel ondersteunen in verschillende situaties. Essentieel hierbij is dat ze een ruimte vormen waar over opvoeding kan worden gesproken. Dit krijgt veelal ongedwongen en informeel vorm. De wijze waarop men de opvoeding ondersteunt, uit zich in verschillende functies van opvoedingsondersteuning, namelijk informatie delen, pedagogische advisering, praktische en sociale steun (georganiseerde en groepsactiviteiten), ... De verschillende wijzen van (informeel en formeel) ontmoeten maken het mogelijk dat

er onderling ervaringen, tips en/of informatie wordt gedeeld.

We besluiten dat spelotheken heel veel functies van opvoedingsondersteuning (kunnen) vervullen. Naast deze functies kunnen spelotheken een ondersteunende rol opnemen in het stimuleren van spelen met andere kinderen en opvoedingsverantwoordelijken. Het levert immers een bijdrage tot het opgroeien van kinderen. Dit brengt vaak ontmoetingen met zich mee. Beide aspecten, spelen en ontmoeten, ondersteunen de opvoeding.

Het rapport kwam tot stand naar aanleiding van gesprekken met de verantwoordelijken van verschillende spelotheken in West-Vlaanderen. Logischerwijze komt vooral hun perspectief aan bod. Een beperking is echter dat het perspectief van ouders (opvoedingsverantwoordelijken) en kinderen/jongeren ontbreekt. Zij zijn immers betekenisvolle actoren die ook een stem (zouden moeten) hebben in wat spelotheken voor hen betekenen. Verder onderzoek naar hun perspectief zou dan ook een boeiende aanvulling zijn op wat we in dit rapport hebben beschreven en geven we mee als suggestie. Ondanks deze kanttekening hebben we door de toepassing van de 7 B's toch gepoogd hun betekenisverlening in beeld te brengen.

“Samen op weg waar mensen spelen en het leven delen,
is jong leven richting geven.”

BRONNENLIJST

Anciaux, B. (2009). Vlaams Parlement - Vragen en Antwoorden - Nr.5 - Februari 2009, pp. 392-393.

Aguirre, M. (2007) Spelotheken – Opvoedingsondersteuning. Internationale werkingen. Niet gepubliceerd artikel.

Aguirre, M. (red.) en Smeesters, H. (red.) (2009). *Spel en ontmoeting. Twee praktijkvoorbeelden*. Antwerpen: Evens stichting.

Bouverne-De Bie, M. (2000). *Opvoedingsondersteuning en de zorg voor het jeugdwelzijn als overheidsopdracht in Vlaanderen*. In M. Bouverne-De Bie & R. Roose (Eds.), *Opvoedingsondersteuning en Jeugdzorg*. (pp. 43-70). Gent: Academia Press.

Brodin, J. en Bjorck-Akesson, E. (1992). Toy Libraries/Lekoteks in an International Perspective. In: *EuroRehab*, nr. 2, pp. 97-102.

Buyse, A. (2008). *Opvoedingsondersteuning. Ondersteuning van gezinnen vandaag: een onderzoek*. Gent: Universiteit Gent.

<http://www.gezinsbond.be/images/stories/opvoeden/rapport.pdf>

Capacity and Play Matters (National Association of Toy and Leisure Libraries) (2007). Toy libraries and their benefits for children, families and communities. Retrieved 31

maart 2011, from <http://www.natll.org.uk/index.php>

Decoene, J., Myny, F., Vanthuyne, T. en Verschelden, G. (2006) *Samen op een hobbelpaard. Over preventie en ondersteuning van opvoedings-situaties*. Antwerpen – Apeldoorn, Garant, 172 pp.

De Visscher, S. (2008). De sociaal-pedagogische betekenis van de woonomgeving voor kinderen. Gent, Academia Press, 405 pp.

EXPOO (z.d) Het decreet opvoedingsondersteuning. EXPOO. Retrieved 1 april 2011 from <http://www.expoo.be/het-decreet-opvoedingsondersteuning>

EXPOO (z.d.) Opvoedingswinkel. EXPOO. Retrieved 1 april 2011, from <http://www.expoo.be/opvoedingswinkels>

EXPOO (z.d) Pedagogische advisering. EXPOO. Retrieved 31 maart 2011, from <http://www.expoo.be/handleidingen/pedagogische-advisering>

Krols, N. (2006). Geen jeugdhulp zonder participatie van de doelgroep. In: *Weliswaar*, jrg. september – oktober, nr.71 pp.10-12.

Peeters, J. (2003). Kinderopvang als forum voor de opvoeding van jonge kinderen. In: *Opvoeden doen we samen*. pp. 27-31.

Ludo a.s.b.l. (z.d.) Qui sommes-nous ? LUDO. Retrieved 15 septem-

ber 2010, from <http://www.ludotheques.be/ludo.php>.

Parmentier, S. (1998) Kansarmoede en rechtshulp. Drie uitdagingen op de drempel van de volgende eeuw. *In: Alert voor Sociaal werk en politiek*. Jrg. 24, nr. 1, pp. 24-31.

Provincie West-Vlaanderen. (2009). Opvoedingsondersteuning. *Provincie West-Vlaanderen*. Retrieved 17 maart 2011, from <http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/Welzijn/opvoedingsondersteuning/Pages/wiezijnwe.aspx>

Provincie West-Vlaanderen. (2009). Subsidies. *Provincie West-Vlaanderen*. Retrieved 17 maart 2011, from <http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/Welzijn/opvoedingsondersteuning/Pages/subsidies.aspx>

Ramaekers, S. (2009). Moeten ouders de opvoeders van hun kinderen zijn? *In: Alert: voor sociaal werk en politiek*, jrg. 35, nr. 4, pp. 8-17

Regionale Welzijnsraad Veurne-Diksmuide (2010). Opvoedingsondersteuning. *Welijnsraad*. Retrieved 1 april 2011, from <http://www.welijnsraad.be/fiche.asp?custnr=201&itemnr=14693>

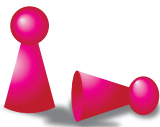
Speel-o-theek de Rinkebel VZW (2008). Speel-o-theek de Rinkebel VZW . Voor kinderen met een handicap. [Brochure] Retrieved 31 maart 2011, from http://www.lionsclubavd.be/img/upload/Infomap_Rinkelbel.pdf of <http://users.telenet.be/a191739/>

Van Dale. Handwoordenboek hedendaags Nederlands. Utrecht/Antwerpen, Van Dale Lexicografie.

Vandenbroeck, M., Boonaert, T., Van der Mespel, S. en De Brabandere, K. (2007). Opvoeden in Brussel. Gent-Brussel: UGent – VBJK – VCOK – VGC.

IVRK, Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1990). Vertaling van het verdrag vastgesteld in New York, Algemene vergadering van de Verenigde Naties, 20 november 1989, gepubliceerd in Tractatenblad 1990, 170, pp. 6-29.

<http://www.sociaalcultureel.be/jugd/kinderrechten/Kinderrechten-verdrag.pdf>

**WEST-VLAAMSE
SPELOTHEKEN¹:
EEN OVERZICHT PER
ARRONDISSEMENT**

Arrondissement Ieper 63

Ieper 63

Speel-o-theek Stokpop 63

Poperinge 64

De Mobiele Stokpop 64

Arrondissement Veurne - Diksmuide 65

De Panne 65

De Speelplaneet 65

Nieuwpoort 66

Speelkracht 10 66

Koksijde 68

De Speelkriebel 68

Houthulst 69

De Groeisleutel 69

Veurne 70

Pimpaljoentje 70

Arrondissement Brugge 71

Torhout 71

Spelothek Torhout 71

Beernem 72

Spelothek Beernem 72

Blankenberge 73

De Speelvogel 73

Jabbeke (Zerkegem) 74

Spelothek Zerkegem 74

Knokke-Heist 75

De Wip 75

Brugge 76

Spel-o-theek Het Anker 76

Spelothek De Piepbal 77

Arrondissement Kortrijk 78

Anzegem 78

Speel-o-theek Anzegem 78

Harelbeke 79

Het speelspook 79

Kuurne 80

De Schatkist 80

Menen 81

De Speelkoffer 81

Wevelgem 82

Spelothek Wevelgem 82

Zwevegem 83

Spelothek Zwevegem 83

Kortrijk 84

De Speelvogel 84

Mobiele speel-o-theek 85

Arrondissement Oostende 86

Bredene 86

Speel-o-theek Bredene 86

Oostende 87

Speel mee 87

't Gapertje 88

De Speelhoed 89

Arrondissement Roeselare – Tielt . 90

Hooglede 90

De Dobbelsteen 90

Izegem 91

Spelothek Izegem 91

Ledegem 92

Spelothek Ledegem 92

Lichtervelde 93

Den Teirlinck 93

Moorslede 94

Spelothek Moorslede 94

Roeselare 95

Pipo 95

Dentergem 96

Spelothek Dentergem 96

Oostrozebeke 97

Spelothek Oostrozebeke 97

Oostnieuwkerke 98

De Speelplaneet 98

1 In dit hoofdstuk gebruiken we de schrijfwijze spelothek, speel-o-theek en spelothek door elkaar, afhankelijk van hoe de betreffende spelotheken dit hanteren.

SPEEL-O-THEEK STOKPOP

Polenlaan 5, 8900 Ieper

Contact

Jan Decadt
(verantwoordelijke)
Tel. 057 21 55 35
E-mail: jan.decadt@wvavzw.be

Daniël Moyaert
(directeur)
E-mail: wva@telenet.be

Website: www.wvavzw.be

Openingsuren

Woensdag: van 14 tot 16 u.
zaterdag: van 09.30 tot 11.30 u.
(Iedere 1^e en 3^e zaterdag van de maand)

Kostprijs

€ 6,50 lidgeld per jaar
€ 0,25 per stuk
speelgoed
Grotere stukken kosten
meer (zoals driewielers
en gocarts)

Werking & bijzonderheden

Uitlending van speelgoed aan kinderen met een beperking. Publicaties: De Stokpopkrant (tweemaandelijks).

Doelgroep

Ouders van kinderen met of zonder beperking, kinderopvang, voorzieningen.

Werkingsgebied

Arrondissement Ieper

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder Winstoogmerk (VZW)

Subsidiekanalen

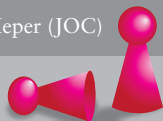
Provincie West-Vlaanderen

Vrijwilligers

Er zijn een vijftal vrijwilligers actief in de speltheek.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Werkgroep Vorming en Aktie
Zusterorganisaties: Werkgroep Vorming en Aktie - De Spiegel, Werkgroep Vorming en Aktie - Dienst Vervoer, Werkgroep Vorming en Aktie - Diksmuide, Werkgroep Vorming en Aktie Veurne - Vrijtijdscentrum
Samenwerking met
Jeugd ontmoetingscentrum Ieper (JOC)

Openingsuren

Via de website vind je terug waar en op welke dagen je de mobiele stokpop kan treffen.

DE MOBIELE STOKPOP

Jeugddienst Poperinge, Komstraat 18, 8970 Poperinge
Tel. 057 33 26 29, Fax 057 30 16 78

Contact

Inge Vancauwenberghe
Tel. 057 33 20 83

E-mail: inge.vancauwenberghe@poperinge.be
Website: <http://www.poperinge.be/mobielestokpop>

Werking & bijzonderheden

De Mobiele Stokpop is een speel-o-theek die rondrijdt in de verschillende buurten en deelgemeenten van groot-Poperinge en Vleteren. Daarnaast is de Mobiele Stokpop ook een opvoedpunt waar ouders terecht kunnen met alle vragen over opvoeding. Er is een online catalogus. Reservatie is mogelijk (grote stukken speelgoed of speelgoed dat is uitgeleend) in de bus of via jeugddienst@poperinge.be. Er zijn folders en boeken aanwezig over opvoedingsthema's en over vormingen, trainingen, enz. die doorgaan in de regio. Daarnaast kunnen ouders ook met gerichte vragen in de Mobiele Stokpop terecht.

Doelgroep

Ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken van kinderen van 0 tot 18 jaar.

Werkingsgebied

Poperinge en deelgemeenten, Vleteren en deelgemeenten.

Juridisch statuut & interne organisatie

Gemeentebestuur
Aanwezige disciplines: B-niveau

Subsidiekanalen

Europese overheidssteun via LEADER

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie:
Stad Poperinge
Samenwerking met Vleteren, met WVA Ieper, en met OCMW Poperinge

Kostprijs

€ 6,50 lidgeld per jaar, € 0,25 per stuk speelgoed.

De maximale uitleentermijn is 1 maand, indien te laat moet een boete betaald worden. In geval van schade aan het speelgoed wordt een vergoeding gevraagd. Financiële ondersteuning voor mensen met een beperkt inkomen in het kader van sociaal-culturele participatie is mogelijk.

DE SPEELPLANEET

Veurnestraat 278, 8660 De Panne

Contact

Wendy Clarebout
coördinator Speltheek en
opvoedingsondersteuning
Tel. 058 42 22 91
E-mail: secretariaat@ocmwdepanne.be

Openingsuren

Permanentie- uren coördinator:
woensdag van 13.30 tot 15 u.
vrijdag van 10 tot 12 u.

Openingsmomenten speltheek

De Speelplaneet:

Elke 1e woensdag van de maand
elke 3e vrijdag van de maand
(Telkens van 15 tot 18 u.)

Kostprijs

Aanmaak lidkaart bij
inschrijving, geldig voor
één jaar. Kinderen moeten
vergezeld zijn van een
(volwassen) begeleider die zijn
identiteitskaart meebrengt.
€ 3 voor het eerste kind, € 5
indien er meerdere kinderen
zijn in hetzelfde gezin. Scholen
en verenigingen uit De Panne
en Adinkerke kunnen gratis lid
worden.

Werking & bijzonderheden

Naast het ontlenen van speelgoed kan men
er ook terecht met vragen over opvoeden,
spelen en spelontwikkeling.

Doelgroep

Kinderen tussen 6 en 12 jaar; maar
ook ouders, grootouders, opvoeders
en verenigingen kunnen er terecht om
speelgoed te ontlenen.

Werkingsgebied

De Panne

Juridisch statuut & interne organisatie

Gemeentebestuur

Aanwezige disciplines: coördinator

Subsidiekanalen

Gemeentebestuur

Vrijwilligers

Er zijn drie vrijwilligers aanwezig, elk met
hun eigen taken.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: OCMW De Panne

Geen officiële samenwerkingsverbanden

SPEELKRACHT 10

Ontmoetingsruimte D'Arke (boven de serviceflats),
Canadalaan 8, 8620 Nieuwpoort

Contact

Els Filliaert-Vanlandschoot
Tel. 058 23 66 64, GSM 0498 92 92 05
E-mail: info@speelkracht10.be
Website: www.speelkracht10.be

Openingsuren

Elke eerste woensdag van de maand van 15 tot 17 u.
elke eerste vrijdag van de maand van 17 tot 19 u.
elke eerste zaterdag van de maand van 09 tot 11 u.

Kostprijs

Uitlenen van speelgoed gebeurt via lidmaatschap en bijdrage.
Voor de inwoners van Nieuwpoort, Langeleed en grondgebied
Steenbakkerijstraat, Nieuwpoortsesteenweg tot aan de watertoren,
bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld: € 2,50 voor het eerste kind, €
1,25 voor het tweede kind, gratis vanaf het derde kind.
Voor de aanpalende gemeenten, met name Lombardsijde, Westende,
Middelkerke, Oostduinkerke, Koksijde, Veurne en De Panne
bedraagt het jaarlijks inschrijvingsgeld: € 5 voor het eerste kind, €
2,50 voor het tweede kind, gratis vanaf het derde kind.
Een school of instelling van Nieuwpoort kan een lidmaatschap
bekomen van € 5 per afgevaardigde. Scholen of instellingen uit
andere gemeenten kunnen aan € 7,50 lid worden per afgevaardigde.
De vergoeding per spel per ontleening bedraagt € 0,50. Onherstelbare
schade = prijs van het spel. Herstelbare schade = 20% van de prijs
van het spel. Verlies van onderdelen = prijs per stuk

Werking & bijzonderheden

Het speelgoed is ingedeeld op basis van de ontwikkelingsstadium. Een online-catalogus is beschikbaar. Er is ter plaatse ruimte om te spelen met een beperkt aantal stuks speelgoed. (Groeps)activiteiten: enkel gericht om meer bekendheid/info te geven aan LOK, verenigingen, klassen. (Opvoedings)informatie beschikbaar via vrijwilligers, een boekenlijst en informatierekjes. Elk kind kan per ontlening twee spelen ontlene (2 puzzels gelden als één spel). Een klas of instelling ontlene maximum 5 stuks. Er is reservering van spel/speelgoed (telefonisch) mogelijk. Extra informatie: zie huishoudelijke reglement op www.speelkracht10.be

Doelgroep

De speel-o-theek Speelkracht 10 vzw staat open voor iedereen (van 0 tot 999! jaar). Kinderen onder de 10 jaar moeten vergezeld zijn door een volwassene.

Werkingsgebied

Nieuwpoort en de aanpalende gemeenten (van Lombardsijde tot De Panne en Veurne).

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder winstoogmerk (VZW)
Aanwezige disciplines: kleuterleidster, onderwijzers, oma's, logopediste & audiologe en mama's.

De Nieuwpoortse speel-o-theek, speelkracht10 vzw, is ontstaan vanuit de Gezinsraad en is een samenwerking tussen enerzijds Stadsbestuur en OCMW en anderzijds een team van vrijwilligers, die zorgen voor de daadwerkelijke uitwerking van de speel-o-theek.

Subsidiekanalen

Serviceclubs: eenmalige giften van verschillende service-clubs en wijkraad Stad Nieuwpoort: werkingstoelage op basis van facturen met een max. van € 5000

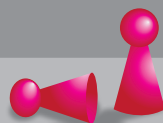
Vrijwilligers

Zeventien vrouwelijke vrijwilligers die zich belangeloos inzetten. Hun taken zijn catalogeren van speelgoed, duurzaam maken van speelgoed, onderhoud en schoonmaak van speelgoed, het speelgoed uittesten, ouders en kinderen informeren over het spel, een luisterend oor bieden, handleiding voor elk spel opstellen (enkel als de originele niet in het Nederlands is!), ervaring(en) uitwisselen, ontleningen, administratie van de vzw.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Speelkracht 10 is een onafhankelijke vzw.

Stad Nieuwpoort: financiële en logistieke steun van de stad
OCMW: vindt plaats in de gehuurde lokalen boven de service-flats

Openingsuren

Woensdag van 10 tot 12 u. én van 14 tot 17 u. vrijdag van 14 tot 17 u. zaterdag (tijdens inschrijfperiodes vakantie): van 10 tot 12 u.

Werking & bijzonderheden

Uitlenen van speelgoed gebeurt via lidmaatschap en bijdrage. Elk kind kan 3 stukken speelgoed ontlenu (2 puzzels = 1 stuk). Een klas/vereniging kan maximaal 5 stukken ontlenu. Reserveren van spelmaterial is mogelijk.

Samen met de lidkaart kan de gebruiker een catalogus ontvangen met een overzicht van het beschikbare materiaal. Er is een online catalogus beschikbaar. Maandelijks een speltip. Spel in de kijker. Het speelgoed is ingedeeld op basis van de ontwikkelingsschijf en figuurtjes. Er is beperkte ruimte om ter plaatste te spelen. Er is informatie beschikbaar over spelen en ontwikkeling. Extra informatie: zie gebruikersreglement op: <http://inwoner.koksijde.be/pop/download.aspx?file=26019>

Doelgroep

Kinderen van twee tot twaalf jaar. Intern gericht op de buitenschoolse kinderopvang. Extern gericht op iedereen.

Juridisch statuut & interne organisatie

Gemeentelijk initiatief en valt onder de bevoegdheid van de schepen van gezinszorg H. Vollen.

Aanwezige disciplines: Para-medicin en pedagoog

Vrijwilligers

Momenteel nog geen vrijwilligers. Binnenkort volgt de opstart en uitbouw van een vrijwilligerswerking.

DE SPEELKRIEBEL

Buitenschoolse Kinderopvang De Speelplekke
Dorpstraat 19, 8670 Koksijde

Contact

Patricia Beddeleem en Birgitte Desaeuer
GSM 0496 80 56 87, Tel. 058 51 34 74, Fax 058 52 37 80

E-mail: speelplekke@koksijde.be,
patricia.beddeleem@koksijde.be

GSM permanentie: 0479 97 78 40

Website: <http://inwoner.koksijde.be/productgroep.aspx?pg=2397&id=1004>

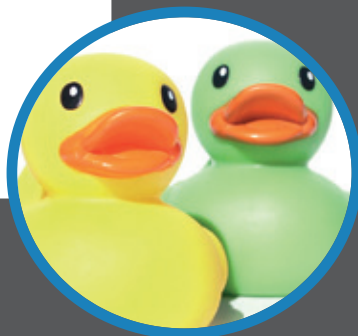
Kostprijs

Gratis voor kinderen die zijn ingeschreven in de werking van de Buitenschoolse Kinderopvang. Voor inwoners van Koksijde: € 2,50 voor het eerste kind, € 1,25 voor het tweede kind, gratis vanaf het derde kind. Voor niet-inwoners: € 5 voor het eerste kind, € 2,50 voor het tweede kind, € 1,25 vanaf het derde kind. Een school, instelling of vereniging van Koksijde kan een lidkaart bekomen voor € 5. Scholen, instellingen of verenigingen uit andere gemeentes kunnen een lidkaart bekomen voor € 7,50 per afgevaardigde. e vergoeding per spel per ontlenu bedraagt € 0,50. Onherstelbare schade = prijs van het spel. Herstelbare schade = 10% van de prijs van het spel.

DE GROEISLEUTEL

De Groeisleutel
OCMW
Vijverstraat 30
8650 Houthulst

Contact
Tel. 051 70 41 64

Kostprijs
€ 0,50 per uitgeleend stuk speelgoed per maand

Openingsuren

Elke 2^e woensdag van de maand van 16.30 tot 19 u. en elke 3^e donderdag van de maand van 13.30 tot 15.30 u.

Werking & bijzonderheden

De speltheek is beschikbaar tijdens de consultatiemomenten van Kind en Gezin.

Doelgroep

Kinderen tussen nul en drie met de focus op kansarme kinderen.

Werkingsgebied

Houthulst

Subsidiekanalen

Gesteund door de Koning
Boudewijnstichting.

Vrijwilligers

Vrijwilligers van het consultatiebureau van Kind en Gezin

Relaties & samenwerkingsverbanden

Initiatief van Kind & Gezin, vrijwilligers van het consultatiebureau van het jonge kind en het OCMW van Houthulst.

PIMPALJOENTJE

Feestzaal van de vrije basisschool,
Brugsesteenweg 68a, 8630 Veurne

Contact

Mieke Quaghebeur
Tel. 058 51 57 97, GSM 0474 43 78 85

E-mail: mieke.quaghebeur@telenet.be

Website: http://www.veurne.be/product/1568/default.aspx?_vs=1_n&id=2256

Kostprijs

Het lidgeld bedraagt € 5 per jaar en per gezin. Het uitleengeld is € 0,50 per stuk speelgoed voor een maand.

Werking & bijzonderheden

Ontlenen van speelgoed via lidmaatschap en bijdrage. Er is geen ruimte om ter plaatse te spelen. Speladvies.

Doelgroep

Gezinnen met kinderen van 0 tot 12 jaar. Er is ook aangepast speelgoed voor kinderen met een beperking of een ontwikkelingsvertraging. Ook grootouders, onthaalouders, opvoeders en leerkrachten kunnen speelgoed ontlenen.

Werkingsgebied

Veurne, Westhoek en Westkust

Juridisch statuut & interne organisatie

Feitelijke vereniging. Zelfstandige organisatie. Aanwezige disciplines: pedagogen, leerkrachten en kinderverpleegsters.

Subsidiekanalen

Gemeente
Private giften

Vrijwilligers

7 vrijwilligers

Relaties & samenwerkingsverbanden

Kinderdagverblijf t' Sporrewaan

Openingsuren

Open elke 1^e en 3^e woensdag van de maand van 15 tot 18 u. (behalve in schoolvakanties).

SPELOTHEEK TORHOUT

Stadsbestuur Torhout, Loods huis Bekaert
Markt 23, 8820 Torhout

Contact

Peter Werbrouck (Verantwoordelijke uitleendienst)
Tel. 050 22 31 66
E-mail: uitleendienst@torhout.be

Kostprijs

De kostprijs varieert tussen € 1 en € 3

Openingsuren

Iedere 1e donderdag van de maand
(behalve op feestdagen) van 19 tot
19.30 u.

Werking & bijzonderheden

Uitleenmoment éénmaal per maand. Het speelgoed wordt één maand uitgeleend. Een verlenging is mogelijk (indien niet gereserveerd door een ander initiatief). Maximaal 2 stuks per uitleenmoment.

Doelgroep

Opvanginitiatieven en onthaalouders van Torhout of aangesloten bij een Torhoutse dienst voor Onthaalgezinnen.

Werkingsgebied

Torhout

Relaties & samenwerkingsverbanden

Lokaal overleg kinderopvang

SPELOTHEEK BEERNEM

Gemeentelijke Loodsen 't Ford
Dienst Onthaalgezinnen

Contact

Tel. 050 28 90 75

E-mail: onthaalgezinnen@beernem.be

Openingsuren

Om de 2 maanden, van 19.30 u. tot ...

Kostprijs

Gratis

Werking & bijzonderheden

Het uitlenen van speelgoed aan onthaalouders.
De dienstverantwoordelijke staat in voor het
speelgoed: controle, ontlener, registratie, ...

Doelgroep

Onthaalouders van de dienst onthaalgezinnen.

Werkingsgebied

Beernem, Oedelem & Sint-Joris

Juridisch statuut & Interne organisatie

Gemeente

Subsidiekanalen

Gemeente Beernem

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Dienst Onthaalgezinnen

DE SPEELVOGEL

Bibliotheek
Koning Leopold III plein, 8370 Blankenberge

Contact

Tel. 050 41 59 78
E-mail: blankenberge@bibliotheek.be
Website: <http://bibliotheek.blankenberge.be/Bibliotheek/Nederlands/Home/Speciale-diensten/Spelothek/page.aspx/898>

Kostprijs

Via jaarlijks lidmaatschap: gratis
als je jonger bent dan 18, 3 voor
volwassenen.

Openingsuren

maandag van 10 tot 12 u.* en 16 tot 19 u.
dinsdag van 10 tot 12 u.* en 16 tot 19 u.
woensdag van 14 tot 19 u.
donderdag van 10 tot 12 u.* en 16 tot 19 u.
vrijdag van 10 tot 12 u.* en 16 tot 19 u.
zaterdag van 10 tot 12 u. en 14 tot 17 u.
Op zon- en feestdagen is de bibliotheek
gesloten.

* Enkel open in de voormiddag tijdens de
vakantieperiodes.

Werking & bijzonderheden

De collectie bestaat uit een aantal
speelkoffers. Bij het begin van het
schooljaar is er een rondvraag bij scholen
waarin men geïnteresseerd is. Aan de
hand van deze interesses stelt men een
uitleencircuit op. De koffers worden
gewisseld en zijn dus vaak constant in
omloop. Educatieve instellingen kunnen
tijdens de zomer ook gebruikmaken van de
“Speelvogel”-collectie.

Doelgroep

Gericht op scholen: kinderen van het 1ste
kleuter tot en met het 2de leerjaar. In de
vakantie kan de buitenschoolse opvang
deze ook ontlenen.

Werkingsgebied

Blankenberge

Juridisch statuut & interne organisatie

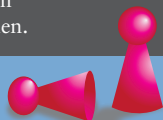
Stadsdienst - De bibliotheek baat de
spelotheek uit.

Subsidiekanalen

De stad Blankenberge

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: de bibliotheek
De spelothek is opgestart in
samenwerking met de scholen.

SPELOTHEEK ZERKEGEM

OCMW Jabbeke, Dienst voor onthaalouders
Sarkoheem
Sarkoheemstraat 4 , 8490 Zerkegem

Contact

Sieska Sevenant / Nancy Cloet
Tel. 050 81 01 87
E-mail: sieska.sevenant@jabbeke.be

Openingsuren

5 maal per jaar op woensdagavond

Kostprijs

Gratis

Werking & bijzonderheden

Gratis speelgoed voor baby's, peuters en kleuters. Dienst staat voorlopig enkel open voor onthaalouders aangesloten bij de dienst voor onthaalouders van het OCMW Jabbeke.

Doelgroep

Onthaalouders

Werkingsgebied

Jabbeke - Zerkegem - Snellegem - Varsenare – Stalhille

Juridisch statuut & Interne organisatie

Hangt af van het OCMW Jabbeke

DE WIP

Steunpunt voor opvoeding, onderwijs, therapie en vrije tijd.
2e verdieping boven gemeentelijke preventiedienst en ontmoetingscentrum De Vierbote
de Vriërestraat 26, 8301 Knokke-Heist

Contact

Karolien Schotte, Coördinator
Spelemanstraat 32, 8301 Heist
GSM 0498 18 82 52
E-mail: spelotheek@skynet.be

Wekelijkse openingsuren
Maandag van 9 tot 12 u.
woensdag van 9 tot 12 u.
zaterdag van 9.30 tot 12 u.

Maandelijkse openingsuren
Behalve tijdens de schoolvakanties is de spelotheek open de 1^e dinsdagavond van de maand van 17.30 tot 19.30 u. en de 1^e woensdagnamiddag van de maand van 14 tot 15.30 u. Opmerking: uitleendienst is ook open op afspraak

Kostprijs

Het lidgeld van de individuele ontlener bedraagt € 5 per kalenderjaar. Groepsverantwoordelijken betalen € 7,50 per jaar. Als individu kan men max. 4 stukken tegelijkertijd lenen voor een periode van 4 weken. Hiervoor betaalt men € 0,50 per stuk.

Werking & bijzonderheden

Uitlenen van speelleermateriaal, aangepast aan de individuele ontwikkelingsbehoeften van iedere persoon. We beschikken ook over specifiek materiaal voor ouderenzorg en voor kinderen met een beperking, leerproblemen, ontwikkelingsvertraging, langdurige ziekte, kortom voor kinderen die een extra duwtje in de rug kunnen gebruiken.

Spelruimte creëren om in de spelotheek zelf kinderen uit gewoon en buitengewoon onderwijs en volwassenen met een verstandelijke beperking in groepsverband te begeleiden bij hun spel.

Informatie en advies verlenen over spel, speelgoed, vrije tijd en opvoeding in het algemeen.

Aanbieden van spelmateriaal en professionele begeleiding tijdens spelmomenten op school en in een therapeutisch kinderdagverblijf. Ter beschikking stellen van taal-didactisch spelmateriaal en verlenen van advies, als ondersteuning van de OCMW-praatgroep Nederlands voor anderstaligen. Deze praatsessie gaat wekelijks door in de lokalen van de spelotheek.

Verstrekken van laagdrempelige en informele opvoedingsondersteuning. Organiseren van huiswerkbegeleiding voor de minder kansrijke kinderen uit de regio Knokke-Heist.

Doelgroep

De spelotheek is er voor iedereen. Ouders, kinderen, leerkrachten, opvoeders, hulpverleners, logopedisten, kinesitherapeuten, ergotherapeuten, dagmoeders, ... zijn welkom.

Werkingsgebied

Regio Oostkust (Knokke-Heist en omstreken)

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder Winstoogmerk (VZW)
Aanwezige disciplines: Orthopedagoog, vrijwillige medewerkers

Subsidiekanalen

Gemeentelijke toelage

Vrijwilligers

Vrijwilligers gevraagd. Taken: Meewerken in de uitleendienst, begeleiden van klasgroepen die ter plaatse komen spelen, huiswerkbegeleiders op maandag, dinsdag en donderdag, telkens van 15.30 tot 17 u., verwerken van speelgoed: plastificeren, zakken maken, ... , bekendmaking verzorgen (PR), decoreren van de lokalen.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Onafhankelijke VZW, gesteund door het gemeentebestuur van Knokke-Heist VOS, Samen spel West-Vlaanderen, Gemeentelijke preventiedienst

SPEL-O-THEEK HET ANKER

Spel-o-theek (Het Anker), VZW De Kade, Campus Het Anker
Beisbroekdreef 12, 8200 St.Andries-Brugge

Contact

Jef Suykerbuyk

Tel. 050 81 12 62, Tel. 050 39 09 35 (Het Anker)

Fax 050 39 23 71 (Het Anker)

E-mail: stapsteen2@vzwhetanker.be

Website: www.vzwhetanker.be

Openingsuren

Enkel bereikbaar voor personeel,
gebruikers en ouders van Het Anker.

Werking & bijzonderheden

Momenteel nog geen ruimte in de speltheek om te spelen. De personeelsruimte wordt gebruikt voor de spelmomenten. Er wordt vorming voorzien voor begeleiders, therapeuten, gezinswerkers en leerkrachten van het Anker. Ouders worden nog niet betrokken op de spelmomenten. Die intentie wordt nog verder uitgebouwd. Organisatie van ouderavonden om te informeren omtrent het spel en het samenspielen.

Doelgroep

Kinderen met gedrags- en/of emotionele stoornissen, kinderen en adolescenten met autismespectrumstoornis en volwassenen met autismespectrumstoornis.

Werkingsgebied

Enkel intern

Juridisch statuut & interne organisatie

Onderdeel van VZW Het Anker

Vrijwilligers

Werkgroep Spel-o-theek zijn begeleiders uit het Anker

Relaties & samenwerkingsverbanden

Spellenarchief KHBO. In opstart: Spermalie en speltheek de Piepbal

Kostprijs

Gratis ontlenen van
spellen

SPEELOTHEEK DE PIEPBAL

De Piepbal
Verversdijk 17, 8000 Brugge

Contact

Els Hoste (verantwoordelijke)
Tel. 050 33 05 48
E-mail: piepbal@telenet.be

Openingsuren

maandag van 14 tot 19 u.
dinsdag van 9 tot 12 u. | 14 tot 19 u.
woensdag van 9 tot 12 u. | 14 u. tot 19 u.
donderdag van 9 tot 12 u. | 14 tot 19 u.
vrijdag van 9 tot 11.30 u.
zaterdag van 9 tot 12 u. (elke 2^e en 4^e
zaterdag van de maand)

Kostprijs

Lidkaart: € 5, ouders: € 12,5 (incl.lidkaart), speel- en snoezelkaart, groepen: € 25 euro (incl.lidkaart) Speel- en snoezelkaart. Er kunnen max. 3 stukken speelgoed ontleend worden voor een periode van 3 weken. Prijs per stuk speelgoed: € 0,5.

Werking & bijzonderheden

Ontlenen van spelmateriaal aan personen met een beperking en langdurig zieke kinderen. In de speel-o-theek is er voldoende ruimte om te spelen of het spelmateriaal uit te proberen. De speel-o-theek heeft een snoezelruimte. In een veilige, sfeervolle omgeving worden kinderen al spelend gestimuleerd en positief geprikkeld. Dit door o.a. een samenspel van aangepaste muziek, lichteffecten, beweging en trilling. Openbare computerruimte met aangepaste software en hardware. Mogelijkheid om spelmateriaal te laten aanpassen vb. voorzien van braille. Ontwerpen en vervaardigen van materiaal voor ouders en begeleiders

Doelgroep

Personen met een beperking en langdurig zieke kinderen

Werkingsgebied

Brugge en deelgemeenten

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder Winstoogmerk (VZW)

Subsidiekanalen

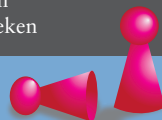
Werkingsubsidie van Stad Brugge

Vrijwilligers

Actieve vrijwilligerswerking binnen de speeltheek

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Spermalie
Samenspel West-Vlaanderen
Vlaams Overleg Speel-o-theken

SPEEL-O-THEEK ANZEGEM

Landergemstraat 1A, 8570 Anzegem

Contact

Kathleen Delmulle - Claude Degrootte

Tel. 056 68 14 22

E-mail: speeltheek@anzegem.be, uitleendienst@anzegem.be

Website: nog in aanmaak www.anzegem.be/uitleendienst

Werking & bijzonderheden

Uitlenen van nadar tot podiumstukken over volksspelen in globale uitleenpost. Speelgoed voor de allerkleinsten, gezelschapsspelen en informatieve spelen ... Maximum aantal te ontlene stukken: 5 voor opvanginitiatieven, 3 voor gezinnen. Ontleenperiode: 1 maand. Een gedetailleerde brochure omtrent huurprijzen, reservering, soorten gezelschapsspelen en informatieve spelen kan altijd aangevraagd worden.

Doelgroep

Onthaalouders, kinderdagverblijven en (groot) ouders met (klein)kinderen uit Anzegem. Speel-o-theek Anzegem richt zich niet specifiek tot jeugdverenigingen. Jeugdverenigingen en andere kunnen wel volksspelen en grote spelen ontlene via jeugdraad www.jeugdraadanzegem.be/uitleendienst

Werkingsgebied

Anzegem

Subsidiekanalen

Gemeente

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: gemeentebestuur Anzegem
Zusterorganisaties: LOKA (adviesraad: Lokaal Overleg Kinderopvang Anzegem), Gemeentebestuur Anzegem - dienst sociaal welzijn, Gemeentebestuur Anzegem - Jeugddienst

Speel-o-theek zal onder bibliotheek vallen, maar is gegroeid uit de adviesraad Lokaal Overleg Kinderopvang Anzegem.

Openingsuren

Tijdens de openingsuren van de bibliotheek in Anzegem.

Kostprijs

Categorie A, B, C en D: € 0,50,
Categorie E: afhankelijk per stuk

Opvanginitiatieven: gratis

HET SPEELSPOOK

Begeleidingscentrum Aventurijn
Stasegemsestraat 42, 8530 Harelbeke

Contact

Maarten Remmerie of Kris Duchi
Tel. 056 72 88 86
E-mail: info@hetspeelspook.be
Website: www.hetspeelspook.be

Openingsuren

Elke woensdag van 16 tot 19 u.

Kostprijs

Een gezin betaalt jaarlijks
€ 2,5 lidmaatschap en krijgt een
lidkaart van “het speelspook”.
Het geleende speelgoed
(maximum 3 stukken) mag drie
weken gehouden worden en is
gratis.

Werking & bijzonderheden

Het uitlenen van geschikt speelgoed met
een woordje uitleg is de hoofdpdracht,
maar tegelijk wil de speltheek “het
speelspook” een ontmoetingsplaats
creëren om, met een tas koffie, op
een ongedwongen manier over
opvoedingsvragen te praten.

Doelgroep

Gezinnen uit Harelbeke en deelgemeenten
en in het bijzonder gezinnen die het wat
moeilijker hebben in onze samenleving.

Werkingsgebied

Harelbeke en deelgemeenten

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder Winstoogmerk (VZW)

Subsidiekanalen

Lions Club Kortrijk-Leie
Het Stadsbestuur van Harelbeke
Jongerenzorg Zuid-West-Vlaanderen vzw

Vrijwilligers

Er zijn een tiental vaste vrijwilligers
aanwezig in de speltheek.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Jongerenzorg Zuid-
West-Vlaanderen
Vaste samenwerking met het OCMW en de
speltheek “De Speelkoffer” in Menen.

DE SCHATKIST

Sociaal Huis, Erf 7, 8520 Kuurne

Contact

Kathy Gistelincx

Kortrijksestraat 2, 8520 Kuurne

Tel. 056 73 70 22

E-mail: kathy.gistelincx@sociaalhuiskuurne.be

Werking & bijzonderheden

De spelotheek is een uitleengelegenheid voor speelgoed, te vergelijken met een bibliotheek. Ouders kunnen via een spelotheek hun kind regelmatig nieuw en uitdagend speelgoed aanbieden, zonder daar veel geld voor neer te tellen. Gratis voor kansengroepen vb. kansarme gezinnen, gezinnen die genieten van steun aan vreemdelingen, enz ... Of de kinderen kunnen het speelgoed eerst uitproberen vooraleer de ouders het speelgoed aankopen.

Doelgroep

Alle opvanginitiatieven, alle verenigingen, alle scholen in Kuurne. Particulieren (ouders, kinderen, grootouders).

Werkingsgebied

Kuurne

Juridisch statuut & interne organisatie

Ingebed binnen Sociaal Huis maar een gemeentelijke dienstverlening
Aanwezige disciplines: Administratief medewerker van de welzijnsdienst en elke zomer wordt het speelgoed schoongemaakt door 2 jobstudenten

Subsidiekanalen

Gemeente Kuurne

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Sociaal Huis Kuurne
Jeugddienst Kuurne
Vlaams Overleg Speel-o-theken vzw

Openingsuren

Iedere woensdag (uitgezonderd op wettelijke feestdagen) van 16 tot 19 u.

Kostprijs

Als je iets wilt ontlene uit de spelotheek moet je lid worden. Indien je nog minderjarig bent moet een volwassene borg staan (mama of papa). Er worden maximum twee spelen uitgeleend per uitleenbeurt. Een uitleenbeurt duurt maximum 3 weken. Het lidgeld bedraagt € 10 per jaar, per gezin.

DE SPEELKOFFER

CAW stimulans, Koningstraat 32, 8930 Menen

Contact

Isabel Muylle

Kirsten Dewulf

Tel. 056 51 44 13

E-mail: speelkoffer@kawstimulans.be

Openingsuren

woensdag van 16.30 tot 18 u.

vrijdag van 13.30 tot 18 u.

Kostprijs

Enmalig aan te kopen lidkaart:

€ 2,50: voor het eerste kind

€ 1,25: voor het tweede

kind, gratis voor derde kind.

Uitleenprijs voor het speelgoed:

€ 0,15 of € 0,25 of € 0,50.

Werking & bijzonderheden

Meer dan 2000 stukken speelgoed die ontleend kunnen worden, gezelschapsspellen, playmobil Lego en Lego Duplo, muziekinstrumenten, huisjes en boerderijen, educatief materiaal, DVD's, puzzels en cd-rom's, ... Per ontleenbeurt kan een kind 3 stukken speelgoed waarvan één video, cd-rom of dvd ontlene voor een periode van 3 weken.

Doelgroep

Alle kinderen uit Groot-Menen vergezeld door hun ouders.

Werkingsgebied

Menen

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder Winstoogmerk (VZW)
Aanwezige disciplines: maatschappelijk assistent en opvoeder

Subsidiekanalen

Jeugdwerk Stad Menen

Vrijwilligers

1 vaste vrijwilliger

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: CAW Stimulans
Vaste samenwerking met Samenspel (West-Vlaamse speel-o-theken), Katrol Menen, Babbeldoos Menen.

SPELOTHEEK WEVELGEM

Hoofdbibliotheek Wevelgem
Vanackerestraat 20, 8560 Wevelgem

Contact

Vanwynsberghe Gina (verantwoordelijke)

Bibliothecaris: Chris Dewulf

Tel. 056 43 35 40, Fax 056 43 35 41

E-mail: bibliotheek@wevelgem.be

gina.vanwynsberghe@wevelgem.be

Website: <http://www.wevelgem.be/bibliotheek>

Kostprijs

Gratis voor leden van de bibliotheek.

Openingsuren

maandag van 14 tot 20 u.

dinsdag van 14 tot 20 u.

woensdag van 9 tot 12 u. en 14 tot 20 u.

donderdag 14 tot 20 u.

vrijdag van 9 tot 12 u. en 14 tot 20 u.

zaterdag van 9 tot 12 u..

Werking & bijzonderheden

Het ontlenen van speelgoed is gratis en kan met de gewone bibliotheekpas en klaspas.

Voor leerkrachten en begeleiders in de kinderopvang zijn er soepele en uitgebreide uitleenvoorwaarden.

Doelgroep

Iedereen

Werkingsgebied

Wevelgem

Juridisch statuut & interne organisatie

Onderdeel van de bibliotheek

Subsidiekanalen

De gemeente

SPELOTHEEK ZWEVEGEM

Gemeentelijke Openbare Bibliotheek
Bekaertstraat 13, 8550 Zwevegem

Contact

Joke Anckaert
Tel. 056 76 55 75
E-mail: joke.ancaert@zwevegem.be
Gemeentelijke Welzijnsdienst
Otegemstraat 100, 8550 Zwevegem
Tel. 056 76 55 75, Fax 056 76 55 03
E-mail: welzijnsdienst@zwevegem.be
Website: <http://www.zwevegem.be/kinderopvang>

Openingsuren

Iedere 1^e vrijdag van
de maand van 18 tot
19.30 u.
Vooraf reserveren is
verplicht.

Kostprijs

Voor het lenen van het speelgoed betaalt men
€ 2,50 per stuk.

Werking & bijzonderheden

Gratis lid worden van de spelothek is mogelijk op eenvoudig verzoek bij de eerste ontlening. Vooraf krijgt men een invulformulier met de lijst van de uitleenbare speelgoedstukken. Wie speelgoed wenst te onlenen, duidt het gewenste speelgoedstuk op het invulformulier aan en bezorgt dit aan de welzijnsdienst ten laatste 7 dagen voor de uitlening. De uitleentermijn bedraagt 1 maand (termijn tussen twee afhaaldata). Men kan maximum 2 stukken onlenen per beurt, al naargelang het aantal beschikbare stukken. Bij de eerste ontlening zal de spelothek verantwoordelijke checken of men tot één van de doelgroepen behoort.

Doelgroep

Kinderopvangvoorzieningen, grote gezinnen, studenten (die inwoner zijn van Zwevegem en een pedagogische studierichting volgen) en eenoudergezinnen.

Werkingsgebied

Groot Zwevegem

Juridisch statuut & interne organisatie

Gemeentelijk initiatief in samenwerking met het Lokaal Overleg Kinderopvang en VZW Jongerenanimatie. De spelothek maakt deel uit van de gemeentelijke welzijnsdienst, waar ook het Meldpunt Kinderopvang is gehuisvest.

Subsidiekanalen

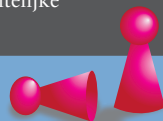
Gemeente Zwevegem

Vrijwilligers

Ja.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Gemeentebestuur Zwevegem - gemeentelijke Welzijnsdienst Zwevegem
Er zijn samenwerkingsverbanden met het Lokaal Overleg Kinderopvang, VZW Jongerenanimatie, gemeentelijke welzijnsdienst en de gemeentelijke Openbare Bibliotheek.

VZW DE SPEELVOGEL

Gespecialiseerde speltheek, Leiestraat 30, 8500 Kortrijk

Contact

Nicole Ravelingien (vaste medewerker)

Tel. 056 27 75 16

E-mail: nicole.ravelingien@kortrijk.be

Guido Tijtgat (administratie)

Tel. 056 27 75 77, GSM 0498 90 91 80

E-mail: guido.tijtgat@kortrijk.be, speltheek@kortrijk.be

Magda Verstraete (Voorzitter)

Openingsuren

Woensdag van 14.30 tot 18 u. en

zaterdag van 10 tot 12.30 u.

of na telefonische afspraak

Werking & bijzonderheden

Speelruimte (geen opvang) voor kinderen en leefgroepen, ontmoetingsruimte voor ouders van kinderen met een beperking. Er worden bezoeken georganiseerd aan de speel-o-theek met een deskundige uitleg. De spelen kunnen bekeken worden en uitgetoet. Deze geleide bezoeken zijn specifiek gericht op mensen die actief zijn in de zorg voor personen met een beperking en begeleiders van leefgroepen. Geleide bezoeken gebeuren op afspraak.

Doelgroep

Ouders, begeleiders, therapeuten, ... van kinderen met een beperking, van kinderen in de zorgverbreding, of van dementerende bejaarden.

Werkingsgebied

Kortrijk en Zuid-West-Vlaanderen

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder Winstoogmerk (VZW)

Vrijwilligers

Aanwezigheid van vrijwilligers

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Openbare bibliotheek

De mobiele speltheek (p. 85) maakt het speelgoed van vzw De Speelvogel toegankelijk voor kansengroepen.

Kostprijs

€ 5 lidgeld per jaar. Het uitlenen van speelgoed is gratis voor een uitleentermijn van 28 dagen. Bij het niet tijdig terugbrengen van het materiaal of verlengen van de uitleentermijn wordt een vergoeding gevraagd.

MOBIELE SPEEL-O-THEEK

Mobiele speel-o-theek
Budastraat 27
8500 Kortrijk

Contact

Ruben Feys
Tel. 056 24 20 02
E-mail: ruben.feys@ocmwkortrijk.be

Openingsuren

2 halve dag per week

Kostprijs

Gratis, betaling van
€ 0,50 waarborg.

Werking & bijzonderheden

Mobiele speel-o-theek met aanbod aangepast, educatief en kwalitatief speelgoed. Gratis ontlenen van spelmateriaal, advies aan ouders, speelsessies. Daarnaast worden opvoedingsondersteunende sessies aangeboden, verspreid over de aandachtswijken. Er wordt gewerkt met thematische open groepsessies (babymassage, spelmoment, kleuterparticipatie, ...).

Doelgroep

Alle ouders met bijzondere aandacht voor kansengroepen

Werkingsgebied

Stad Kortrijk, in de aandachtswijken Venning, Lange Munte, Veemarkt en Overleie

Juridisch statuut & interne organisatie

OCMW Kortrijk

Subsidiekanalen

Projectmiddelen lokale projecten kinderarmoedebestrijding (Ingrid Lieten)

Vrijwilligers

Vrijwilligers aanwezig.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie:
OCMW Kortrijk
Samenwerking met speltheek 'de speelvogel', CAW Piramide, Kind & Gez

SPEEL-O-THEEK BREDENE

Sociaal Huis, Duinenstraat 106, 8450 Bredene

Contact

Tel. 059 33 97 70, Fax 059 33 97 77

E-mail: kinderopvang@bredene.be

Dienst onthaalgezinnen en babysitdienst

Kim D'Hooghe

Tel. 059 33 92 92

Openingsuren

Op elke 1e zaterdag van de maand kan elke onthaalouder speelgoed en boekjes ontlene van 9 tot 12 u.

Ook één avond in de voorlaatste week van de maand open van 19.30 tot 21 u.

Werking & bijzonderheden

Gratis en onbepakt uitlenen, uitleentermijn van maximum 3 maanden, verlenging is mogelijk.

Doelgroep

Onthaalouders

Werkingsgebied

Bredene

Subsidiekanalen

Kredieten begroting gemeentebestuur

Relaties & samenwerkingsverbanden

Sociaal Huis

Kostprijs

Gratis

SPEEL MEE

Frère Orbanstraat 145, 8400 Oostende
(Eerste verdieping, boven het CLB)

Contact

Arlet Vyane-Goes

Tel. 059 32 01 04, GSM 0477 76 43 88

E-mail: arletgoes@skynet.be

Website: <http://users.telenet.be/mortifer/speelotheek/speelotheek-all.html>

Kostprijs

Ontlenen van speelgoed via lidmaatschap en bijdrage: lidmaatschap per gezin per jaar: € 7,5, scholen en instellingen: € 10 per groep of klas. Per ontleend spel (max. 3 stuks per beurt) betaalt men € 0,30.

Openingsuren

Iedere 1^e woensdagmiddag van de maand, uitgezonderd schoolvakanties en feestdagen, van 14 u. tot 16.30 u.
Vrijdag open voor het revalidatiecentrum. Voor scholen en instellingen op afspraak.
De 1^e woensdag van oktober is het opendeurdag. De 1^e woensdag van december is het sinterklaasfeest.

Werking & bijzonderheden

Speelgoed is ingedeeld op basis van de ontwikkelingschijf. Er is ter plaatse voldoende ruimte om te spelen en spellen uit te proberen. Zo is er ook een snoezelruimte en ballenbadruimte. Opvoedingsinformatie beschikbaar via een aantal folders. Klasjes kunnen ter plaatse spelen.
Het speelgoed kan ontleend worden met een maximum van drie stuks en mag bijgehouden worden tot de volgende speelotheekbeurt. Deze termijn kan slechts één maal verlengd worden. Indien jonge ouders dit wensen kan voor een kennismaking een individueel bezoek worden geregeld aan de speelotheek/snoezelruimte: Chris' snoezelruimte: een rust- en ontspanningsplaats, An's Winkeltje, keukenhoek, poppenhoek, ballenbadruimte, groot aanbod van gezelschapsspelen

Doelgroep

Alle (groot)ouders en hun kinderen (verstandelijke beperking en/of een vertraagde ontwikkeling) samen met hun broers en zusjes. Klasjes (leerlingen en hun begeleiders) van het Buitengewoon onderwijs type I en type II. Begeleiders van het revalidatiecentrum en hun klasjes. Begeleidingstehuis voor personen met een verstandelijke beperking.

Werkingsgebied

Oostende - Gistel - Middelkerke - Westkerke - De Haan - Bredene

Juridisch statuut & interne organisatie

Feitelijke vereniging
De speelotheek "Speel Mee" is opgericht in oktober 1980 uit de Nationale Vereniging voor Hulp aan Verstandelijk Gebeperkingten, nu "Inclusie Vlaanderen".

Subsidiekanalen

De stad Oostende
Service Club Rotary Ter Streepe,
Rotary Oostende, Kiwanis Ensor

Vrijwilligers

Een veertiental ouders, waarvan een aantal ook ouder zijn van een kind met een beperking. Hun taken zijn een luisterend oor bieden, ervaringen en tips uitwisselen, samen spelen met de kinderen, informatie voorzien over het speelgoed, het speelgoed onderhouden

Relaties & samenwerkingsverbanden

Inclusie Vlaanderen, Kind en Gezin, Sociaal Huis Oostende, Kinderarts, Scholen, Start West-Vlaanderen.

'T GAPERTJE

Stuiverstraat 81, 8400 Oostende

Contact

Katrien Duthoy

Tel. 059 55 56 86, GSM 0498 92 91 47

E-mail: katrien.duthoy@sho.be

Website: http://sho.oostende.be/Onderwijsopbouwwerk/3478/default_sociaalhuis.aspx?id=10776**Openingsuren**

Woensdag: van 13.30 tot 17.30 u.

Werking & bijzonderheden

Aanbieden van een uitgebreid aanbod van degelijk en verantwoord speelgoed. Coördinatie door een medewerker van het Sociaal Huis

Doelgroep

Kinderen van 0 tot 7 jaar, wonend of schoollopend in Oostende. Leerkrachten, onthaalmoeders, ...

Juridisch statuut & interne organisatie
OCMW**Subsidiekanalen**

Sociaal Huis Oostende

Vrijwilligers

Het openhouden van de speel-o-theek gebeurt door 2 vrijwilligers: ze staan in voor het in orde brengen, natellen, desinfecteren, ... van het speelgoed.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisaties: Sociaal Huis Oostende, Sociaal Huis Oostende - Onderwijsopbouwwerk
Brugfiguren stad Oostende

Kostprijs

Lidgeld (jaarlijks): € 2,50 voor het eerste kind van een gezin, € 1,25 voor het 2^e kind. Vanaf het 3^e kind geen extra lidgeld. Uitleening van speelgoed is gratis

DE SPEELHOED

De Speelhoed, Zinnialaan 1, 8400 Oostende

Contact

Els Verpoort en Kristel Pylser
Tel. 059 51 01 76, Fax 059 50 96 67
Email: els.verpoort@oostende.be

Openingsuren

woensdag van 14 tot 17 u.
donderdag van 17 tot 20 u.
zaterdag van 10 tot 13 u.
op feestdagen is De Speelhoed gesloten.

Kostprijs

Lidgeld: € 2,50/jaar voor het 1e kind, € 1,25/jaar voor het 2e kind, gratis vanaf het 3e kind. Per ontleend stuk speelgoed betaal je een kleine bijdrage (€ 0,40, € 0,80 of € 1,25), afhankelijk van de aankoopprijs van het speelgoed.

Werking & bijzonderheden

De uitleenperiode van het speelgoed is één maand. Je kan per uitleenbeurt 4 stukken speelgoed uitleenen.

Doelgroep

Kinderen & gezinnen van 0 tot 99 jaar

Werkingsgebied

Oostende en omliggende gemeenten

Juridisch statuut & interne organisatie

Georganiseerd vanuit de dienst Jeugd en Onderwijs – Jeugd van de stad Oostende - Een stedelijke werking.

Subsidiekanalen

Stedenfonds

Vrijwilligers

Voor het uitleenen van het speelgoed wordt een beroep gedaan op 3 PWA (plaatselijk werkgelegenheidsagentschap)-krachten, die bijgestaan worden door een personeelslid van de dienst Jeugd. Die mensen zorgen samen voor het uitleenen, het ontsmetten van het speelgoed en de schoonmaak van het lokaal.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Stad Oostende

Openingsuren

woensdag van 08.30 tot 11.30 u.
 donderdag van 14 tot 17 u.
 vrijdag van 13.30 tot 16.30 u.
 eerste maandag van de maand van 20 tot 21 u.
 Tijdens de vakantiewerking op woensdag van
 8.30 tot 11.30 u.

Kostprijs

Uitlenen van speelgoed via lidmaatschap
 en bijdrage; lidgeld: € 6,25 per jaar, per
 stuk uitgeleend materiaal; € 0,25. Bij
 verlies of schade treft men een persoonlijke
 regeling.

Werking & bijzonderheden

Speelgoed ingedeeld op basis van de
 ontwikkelingschijf. Catalogus is ter
 plaatse beschikbaar. Er is ter plaatse
 ruimte om te spelen met het speelgoed.
 Voor de klassen is dit een onderdeel van
 het lessenpakket. Een ergotherapeute is de
 hoofdverantwoordelijke en geeft (op vraag)
 advies en informatie bij de aanschaf, het
 gebruik of eventueel zelf vervaardigen van
 spel materiaal. Ze staat in voor advies bij
 het ter plaatse uitzoeken van aangewezen
 spel- en vrijetijdsmateriaal voor elk
 individu en geeft eveneens de nodige info
 bij de aanschaf, gebruik of eventueel
 zelf vervaardigen van spel materiaal,
 aangepast aan de motorische en mentale
 mogelijkheden van het kind. Er wordt over
 gewaakt dat het spel materiaal aansluit bij
 de leefwereld van het kind, de jongere of
 de volwassene.

Zij geeft ook informatie of opleiding
 aan studenten, teamleden, onderwijzend
 personeel en verleent medewerking aan
 andere organisaties (o.a. kinderen met
 een beperking - onthaalmoeders, beurzen,
 ...). Er kunnen maximum 3 stukken
 meegenomen worden per beurt voor een
 periode van 4 weken. De uitleenperiode
 kan verlengd worden als het materiaal niet
 aangevraagd is door een ander lid. Dit
 houdt in dat een stuk speelgoed steeds na
 4 weken moet terug komen naar de speel-
 o-theek. Dan wordt beslist of het materiaal
 nog eens mee kan naar huis.

DE DOBBELSTEEN

Spreekplaats Withuys, Dominiek Savio Instituut
 Koolskampstraat 24, 8830 Hooglede (Gits)

Contact

Greta Bruwier

Tel. 051 23 06 11, Tel (ergo): 051 23 06 38

E-mail: greta.bruwier@dominiek-savio.be

Website: http://www.hooglede.be/index.php?option=com_content&task=view&id=89&

Itemid=124

Doelgroep

Personen met een beperking, zowel
 fysisch als mentaal. Ouders, kinderen,
 leerkrachten, therapeuten, onthaalmoeders
 en kinderdagverblijven, jeugdbewegingen,
 bejaardenverenigingen, scholen, ...

Werkingsgebied

Hooglede

Juridisch statuut & interne organisatie

Vereniging zonder Winstoogmerk (VZW)

Aanwezige disciplines: ergotherapie

Subsidiekanalen

De gemeente

Private schenking

Vrijwilligers

Er wordt gewerkt met een vijftal
 vrijwilligers. Hun taken zijn onderhoud
 van het speelgoed, catalogeren van het
 speelgoed, geven van informatie over het
 speelgoed. De ergotherapeut coördineert
 het vrijwilligerswerk en zorgt dat iedere
 vrijwilliger een job op maat heeft.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Samenspel West-Vlaanderen en Het
 Vlaamse overleg Speel-o-theken.

Samenwerking met onthaalmoeders die
 gratis het spel materiaal kunnen ontlene.
 Samenwerking met Howest (opleiding
 ergotherapie en ingenieur) om speelgoed
 aan te passen of zelf te maken.

Samenwerking met de KU Leuven en
 In-Ham om spel materiaal aan te passen.

SPELOTHEEK IZEGEM

Stedelijke Openbare Bibliotheek Izegem
Grote Markt 20, 8870 Izegem

Contact

Brenda Ostyn, Pascale Bauwin (verantwoordelijke speltheek)
Tel. 051 30 18 68, Fax 051 31 73 23.
E-mail: bibliotheek@izegem.be,
pascale.bauwin@izegem.be

Werking & bijzonderheden

Spelletjes en speelgoed lenen zoals je boeken ontleent. Er is speelgoed aanwezig dat aansluit bij elke ontwikkelingsfase van het kind. Van iedere categorie is materiaal aanwezig in de speltheek: zintuiglijk materiaal, fantasie-stimulerend materiaal, gezelschapsspellen, constructiemateriaal, puzzels en denkspellen, bewegingsmateriaal, ... Kortom, van hobbelpaard tot trampoline.

Doelgroep

Ouders met kinderen van 0 tot 15 jaar.

Werkingsgebied

Izegem en omstreken

Juridisch statuut & interne organisatie

Ingebed binnen bibliotheek
Aanwezige disciplines: kleuterleidster/
bibliotheekassistente & diploma hoger
secundair onderwijs/bibliotheekbediende

Subsidiekanalen

Jaarlijkse begroting

Vrijwilligers

De speltheek werkt niet met vrijwilligers.

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: Stedelijke Openbare
Bibliotheek Izegem
Niet-officiële samenwerkingsverbanden met:
de crèches, Izegemse basisscholen (St.-Tillo, H.
Hart, St.-Rafaël, St.-Vincentius, B.S. Bellevue,
H. Familie, St.-Pieter en de Zonnebloem) & 't
Koeterke

Kostprijs

Men kan maximum twee stuks
ontlenen per beurt aan € 0.50 per
exemplaar.

Openingsuren

dinsdag van 16.30 tot 18.30 u.
woensdag van 14 tot 17 u.
donderdag van 16.30 u. tot
18.30 u.
zaterdag van 09 tot 13 u.

SPELOTHEEK LEDEGEM

Openbare bibliotheek Ledegem
Rollegemstraat 218, 8880 Ledegem

Contact

Johan Maes, ((hoofd)bibliothecaris)
Tel. 056 50 95 68
Fax 056 50 37 72

E-mail: bibliothecaris@ledegem.be

Website: <http://www.ledegem.be/site/593/default.aspx>

Openingsuren

maandag van 10 tot 12 u. en 14 tot 18.30 u.
dinsdag gesloten
woensdag van 10 tot 12 u. en 14 tot 18.30 u.
donderdag gesloten
vrijdag van 10 tot 12 u. en 14 tot 18.30 u.
zaterdag van 9.30 tot 12 u.
zondag van 9.30 tot 12 u.

Werking & bijzonderheden

Openbare bibliotheek

Doelgroep

Onthaalouders

Werkingsgebied

Ledegem

Relaties & samenwerkingsverbanden

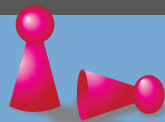
Gemeentebestuur

Gemeentelijke diensten

Kostprijs

Lidmaatschap kost € 15 per
jaar. Het speelgoed wordt gratis
ontleend.

DEN TEIRLINCK

Torhoutstraat 42 (OC Lichtenhove), 8810 Lichtervelde

Contact

Voor meer info kan men tijdens de kantooruren terecht bij de gemeentelijke jeugddienst
Tel. 051 72 94 37.

Tijdens de openingsuren is de Speel-o-theek bereikbaar op tel. 051 72 28 13.

Voor meer inlichtingen en reservaties kunt u ook terecht via e-mail: hans.delameilleure@lichtervelde.be of evanslambrouck@skynet.be

Website: <http://www.lichtervelde.be/cms.asp?p=jeugdinitiatieven.htm>

Openingsuren

Open iedere woensdag van 16 tot 18 u.

Kostprijs

Men betaalt € 3,75 lidgeld per jaar en € 0,50/€ 1 huurgeld per spel/volkspel. De gezelschapsspelen worden ontleend voor 3 weken, de volksspelen voor 1 week.

Werking & bijzonderheden

Uitleen volksspelen en gezelschapsspelen. Het gebruikersreglement en het overzicht van de beschikbare volksspelen zijn beschikbaar op de website. Er is ook een elektronische brochure m.b.t. de aanwezige gezelschapsspelen. Deze spellenlijst kun je tevens raadplegen op de website.

Doelgroep

Kinderen en gezinnen

Juridisch statuut & interne organisatie

Gemeente

Subsidiekanalen

Jaarlijkse subsidie van de gemeente

Vrijwilligers

Zes vrijwilligers aanwezig in de speltheek

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: de jeugddienst

SPELOTHEEK MOORSLEDE

Openbare Bibliotheek
Iepersestraat 22 C, 8890 Moorslede

Contact

Luc D'haene (Bibliothecaris)

Tel. 051 77 10 57

Fax 051 77 23 92

E-mail: moorslede@bibliotheek.be

<http://www.moorslede.be/website/170-www/171-www.html>

Openingsuren

maandag van 16 tot 18 u.

dinsdag van 10 tot 12 u. en 16 tot 19 u.

woensdag van 15 tot 18 u.

donderdag van 10 tot 12 u. en 17 tot 20 u.

vrijdag van 16 tot 18 u.

zaterdag van 09 tot 12 u.

Werking & bijzonderheden

De inschrijving in de speltheek is vervat in de algemene inschrijving. De uitleentermijn is 6 weken voor onthaalgezinnen, scholen, verenigingen enz. en die kan niet worden verlengd. Voor de anderen is de uitleentermijn 3 weken die wel éénmaal kan worden verlengd met 3 weken, mits betaling van € 0,50 leengeld. Het aantal speelmaterialen dat per lenerspas tegelijkertijd kan ontleend worden, is beperkt tot 5. Reserveren is ook mogelijk.

Doelgroep

Iedereen

Werkingsgebied

Moorslede en Dadizele

Juridisch statuut & interne organisatie

Onderdeel van de bibliotheek

Subsidiekanalen

De gemeente

Kostprijs

Het leengeld bedraagt € 0,50 per speelmateriaal.

Voor onthaalgezinnen uit Moorslede en Dadizele die voor professioneel gebruik ontlene en voor scholen en verenigingen, is het ontlene gratis.

Wie de geleende speelmaterialen te laat binnenbrengt, betaalt € 0,25 per speelmateriaal per week achterstand + de kosten voor het verzenden van de maningsbrieven. Het verlies van het spelreglement kost € 2.

PIPO

Gasthuisstraat 10, 8800 Roeselare

Contact

Sabine Decru

Tel. 051 23 63 66

E-mail: sabine.decru@ocmw-roeselare.be

Openingsuren

De speeltheek is iedere woensdag open van 15 tot 18 u. en iedere zaterdag van 10 tot 12 u.

Kostprijs

Wanneer je wil lid worden van de speeltheek wordt bij de inschrijving een lidkaart opgemaakt. Het lidgeld bedraagt € 6,25 en is een volledig jaar geldig (van maand tot maand). Per ontleend stuk spel materiaal betaal je € 0,50.

Werking & bijzonderheden

Uitleen van speelgoed aan kinderen of volwassenen met een beperking en aan iedereen die interesse heeft in spel – en speelgoed. Het spel materiaal mag je houden voor drie weken. Verlengen is mogelijk, alsook een reservatie.

Doelgroep

Ouders van kinderen met een ontwikkelingsachterstand kunnen bij Speel-o-theek Pipo gepast speelgoed ontlene. Een ervaren begeleidster zorgt voor advies.

Werkingsgebied

Iedereen is welkom. Mensen en ouders van buiten groot Roeselare komen ook.

Juridisch statuut & interne organisatie

Ingebed binnen OCMW. De speeltheek is een onderdeel van de Kindermobile binnen het OCMW. De Kindermobile is het overkoepelend orgaan van alle kinderdiensten.

Subsidiekanalen

OCMW Roeselare

Vrijwilligers

5 vrijwilligers aanwezig, elk met hun eigen taakverdeling

Relaties & samenwerkingsverbanden

Moederorganisatie: OCMW De kindermobile
Vaste samenwerking met spelotheken De Dobbelsteen (Gits), De Piepbal (Brugge), De Speeldoze (Oostduinkerke), De Stokpop (Ieper) & De Speelkoffer (Menen)

SPELOTHEEK DENTERGEM

Initiatief voor Buitenschoolse Opvang
Kerkplein 5, 8720 Dentergem

Contact

Maaïke Oosterlijnk
Tel. 09 338 83 28

E-mail: ibo.dentergem@skynet.be

Werking & bijzonderheden

Er kan speelgoed gereserveerd worden via telefoon of e-mail. Dit speelgoed wordt de daaropvolgende uitleendatum afgehaald. Bij elk stuk speelgoed hoort een inventarislijst. Deze reist overal mee. Aan de hand daarvan controleer je aan het einde van de uitleenbeurt of alle onderdelen volledig zijn. Op het einde van de uitleentermijn wordt het speelgoed grondig schoongemaakt en teruggebracht naar het Initiatief voor Buitenschoolse Opvang. In het Initiatief voor Buitenschoolse Opvang ligt een gebruikerslijst ter inzage, waarop aangeduid wordt waar elk stuk speelgoed zich bevindt en welk speelgoed voor welke periodes werd gereserveerd.

Doelgroep

Alle onthaalouders uit groot-Dentergem

Werkingsgebied

Dentergem

Juridisch statuut & interne organisatie

Dienst van OCMW Dentergem (openbaar bestuur)

Subsidiekanalen

Middelen van OCMW Dentergem

Relaties & samenwerkingsverbanden

Lokaal Overleg Kinderopvang Dentergem

Openingsuren

Het speelgoed is te bezichtigen de laatste maandag van de maanden februari, mei, augustus en november op het adres van het Initiatief voor Buitenschoolse Opvang.

Kostprijs

Gratis. Men dient zorgzaam om te gaan met het speelgoed. Bij totale beschadiging of verlies van een stuk dient men de volledige kostprijs van het speelgoed te betalen. Bij gedeeltelijke beschadiging, waardoor het materiaal niet meer bruikbaar is, moet men de herstellingskost betalen. Het bedrag wordt bepaald door de coördinator van het Initiatief voor Buitenschoolse Opvang. Bij beschadiging door normaal gebruik (slijtage, ...) dient geen vergoeding te worden betaald..

SPELOTHEEK OOSTROZEBEKE

Bibliotheek 't Kraaiennest
Ernest Brengierstraat 12, 8780 Oostrozebeke

Contact

Isabel Van Ackere
Tel. 056 67 11 90, Fax 056 67 11 97
E-mail: bibliotheek@oostrozebeke.be,
bibliothecaris@oostrozebeke.be
Website: <http://oostrozebeke.bibliotheek.be/> (catalogus)
[http://www.oostrozebeke.be/internet/VrijeTijd/Bibliotheek/
Spelothek.html?branch=1&language=1](http://www.oostrozebeke.be/internet/VrijeTijd/Bibliotheek/Spelothek.html?branch=1&language=1)

Openingsuren

dinsdag van 16 tot 19 u.
woensdag van 14.30 tot 17.30 u.
donderdag van 14.30 tot 17.30 u.
vrijdag van 09.30 tot 11.30 u. en 15 tot 19 u.
zaterdag van 09.30 tot 12.30 u.

Kostprijs

€ 0,50
Gratis voor
onthaalouders

Werking & bijzonderheden

3 weken speelplezier, maximum 3 stukken
spelgoed per lenerskaart.

Doelgroep

Iedereen

Werkingsgebied

Oostrozebeke

Juridisch statuut & interne organisatie

Lokaal bestuur: Gemeentebestuur
Oostrozebeke, afdeling vrije tijd, dienst
bibliotheek.

Subsidiekanalen

Subsidies Vlaamse overheid voor de
bibliotheekmedewerkers.

Vrijwilligers

1 vrijwilliger voor de bibliotheek, niet voor de
spelothek.

Relaties & samenwerkingsverbanden

De catalogus van bibliotheek Oostrozebeke is
opgenomen in de provinciale catalogus:
<http://west-vlaanderen.bibliotheek.be/>
regiogroep BART (Tielt, Meulebeke, Wielsbeke,
Dentergem, Wingene, Pittem)

DE SPEELPLANEET

De Pion

Het voormalige gemeentehuis
Lepelstraat 1, 8840 Oostnieuwkerke

Contact

Amelie Allossery
Tel. 050 24 80 89

E-mail: amelieallossery@hotmail.com

Openingsuren

Elke zondag, uitgezonderd feestdagen,
van 10.30 tot 11.30 u.

Werking & bijzonderheden

Maximum drie spellen tegelijk uitlenen,
maximum drie weken uitlenen.
Circuskoffer en feestkoffer beschikbaar.

Doelgroep

Iedereen

Werkingsgebied

Oostnieuwkerke - Staden - Hooglede -
Westrozebeke

Subsidiekanalen

Gemeente

Vrijwilligers

Een achttal vrijwilligers. Gezamenlijk
met de verantwoordelijke neemt men de
uitbating van de speltheek op zich.

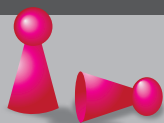
Relaties & samenwerkingsverbanden

Jeugddienst Staden

Kostprijs

10 spelenkaart = € 4

Verantwoordelijke uitgever

Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning West-Vlaanderen
Agentschap Jongerenwelzijn

Foto's

Binnenwerk: Agentschap Jongerenwelzijn, fotoarchief Vlaamse
overheid LNE, Patrick Vanhopplinus, Ivo Lemaire,
Hugo Vanderwegen, Marc Bergmans, Andrzej Popiedziński,
Christa Richert, Michael Faes, Krishnan Gopakumar,
Thiago Felipe Festa, Erik Araujo, Ivaylo Georgiev,
Raphael Pinto, Shannah Pace

Grafische Vormgeving

Suzie Favere
Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
Afdeling Communicatie

Druk

Beleidsdomein Bestuurszaken
Agentschap voor Facilitair Management
Digitale drukkerij

Depotnummer

D/2012/3241/189

Uitgave

Augustus 2012

